

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı

**İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları
İle Aldıkları Disiplin Cezalarının Değerlendirilmesi**

Hayri GEZER
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Osman ÇEKİÇ

Çanakkale
Haziran, 2015

Taahhütname

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları İle Aldıkları Disiplin Cezalarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

08/06/2015

Hayri GEZER

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Hayri GEZER tarafından hazırlanan çalışma, 08/06/2015 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No: **10081763**.....

	Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza
	Danışman Yrd. Doç. Dr.	Osman ÇEKİÇ	
Üye	Doç. Dr.	Salih Zeki GENÇ	
Üye	Yrd. Doç. Dr.	Fatih BEKTAŞ	
Üye			
Üye			

Tarih : **22.07.2015**.....

İmza : .....

Doç. Dr. Salih Zeki GENÇ

Enstitü Müdürü

Özet

İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları İle Aldıkları Disiplin Cezalarının Değerlendirilmesi

Bu araştırmada, 2005 ile 2012 yılları arasında Çanakkale ilinde çalışmış ve verilerine ulaşılmış 188 resmi ilköğretim okulu öğretmenin işlediği disiplin suçları ile aldığı disiplin cezalarının neler olduğu ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırmada, durumun var olduğu şekliyle betimlenmesi amaçlandığından tarama yöntemi ve belge-doküman inceleme tekniği kullanılmış, işlenen disiplin suçları özellikleri dikkate alınarak sınıflandırılmıştır.

Elde edilen veriler ışığında araştırmanın önemli bulguları şu şekilde olmuştur:

2005 ile 2012 yılları arasında disiplin suçu işlemiş öğretmenlerin aritmetik ortalaması 0,82'dir.

En çok işlenen disiplin suçu "Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme" (% 28.19) olurken, en çok alınan disiplin cezası "Uyarma" (% 45.74), en az alınan ceza ise "Kademe İlerlemesinin Durdurulması" (% 1.60) dır.

13 branş öğretmeninden sadece Bilişim Teknolojileri branşındaki öğretmenlerin disiplin suçu işlemedikleri ve disiplin cezası almadıkları görülmüştür.

Kıdemi düşük öğretmenlerin disiplin suçu işlemekten kaçındıkları, öğretmenlerin kıdemleri arttıkça disiplin suçu işleme oranlarının attığı görülmüş, öğretmenlerin zamanla yoruldukları ve mesleki duyarlılıklarını kaybettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerden 98'inin (% 52.12) ödül aldığı, 90'ının (% 47.87) ödül almadığı, öğretmenlik kıdemi arttıkça ödül ve ceza alma olasılıklarının da arttığı sonucuna varıldığından öğretmenlerin ödül alma kriterlerine disiplin cezalı olmama koşulu eklenmelidir.

Öğretmenlerin % 34.04'ünün daha önce de ceza aldığı, alınan cezaların yeterince caydırıcı olmadığı anlaşıldığından, cezaların etkililiği arttırılmalıdır.

Öğretmenler arası yakın ve yoğun ilişkilerin kurulduğu yatılı okullarda disiplin suçu işleyip disiplin cezası alma oranı (%7.44) resmi ilişkilerin ağırlıklı olduğu gündüzlü okullara göre (% 92.55) çok düşük olduğundan, gündüzlü okullarda öğretmenlerin, meslektaşları, okul yöneticileri, veli ve öğrencileriyle duygusal bağları güçlendirecek etkinliklere ağırlık verilmelidir.

Abstract

Evaluation of Disciplinary Actions by Primary School Teachers and the Penalties They

Receive

In this research, the aim is to present the disciplinary actions of 188 primary school teachers working in Çanakkale district and with available data between the years of 2005 and 2015 and the disciplinary penalties they received.

As this research aims to portray the situation as it is, surveys and document-record analysis methods are used and categorized by the characteristics of the disciplinary actions.

The following important findings are presented as the following according to the data collected in this research:

The arithmetic average of teachers who committed a disciplinary action between the years 2005 and 2012 is 0,82.

While the most observed disciplinary action (28.19 %) is “Nonfeasance of procedures and principles set by the institutions in work environment”, the most observed penalty is “Warning” (45,74 %) and the least observed one is “Suspension of seniority advancement” (1,60 %).

From 13 branch teachers, only the teachers from the Information Technology branch did not commit a disciplinary action and did not receive any penalties.

The results show that teachers with low years of experience abstain from disciplinary actions and the possibility of a disciplinary action increases with the year of experience among teachers. It is concluded from this result that teachers get tired in time and loose their occupational sensitivity.

As it is concluded that 98 (52.12%) teachers are rewarded, while 90 (47.87 %) are not rewarded and that the possibility of being rewarded increases with years of experience, a condition for not having a disciplinary penalty should be added to rewarding criteria.

As it is understood from the fact that 34.04% of the teachers received penalties before, the penalties are not deterrent enough. Therefore, the effectiveness of the penalties should be increased.

As the ratio of disciplinary actions and penalties are much lower (7.44 %) in boarding schools, where the relations among teachers are closer and intense, than the ratios in day schools (92.55 %), where formal relations are more frequent, the number of activities that will create an environment for teachers to strengthen their emotional relations with other teachers and principals, with parents and students should be increased.

Önsöz

Eğitim sisteminin en önemli öğesi olan öğretmenlerin zaman zaman disipline konu olan eylemlerde buldukları ve disiplin cezaları ile karşı karşıya kaldıkları görölmektedir. Alınan disiplin cezaları öğretmenlerin çalışmalarını hatta cezanın özelliğine bağlı olarak mesleki kariyerlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Öğretmenlerin çalışma yaşamında karşılaşacakları disiplin eylem ve halleri tanınmaları, disiplin cezaları ile ilgili yasal sorumluluk ve hakları bilmeleri iş yaşamlarında daha dikkatli ve özenli olmalarını sağlayarak öz güvenlerinin gelişimine yardımcı olacaktır.

Bu araştırma ile 2005 ile 2012 yılları arasında Çanakkale ilinde bulunan ilköğretim okullarında çalışmış ve disiplin cezası almış öğretmenlerin işledikleri disiplin eylemler ile aldıkları cezalar belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada bana yol gösteren ve desteğini sürekli olarak hissettiğim değerli öğretmenim ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. Osman ÇEKİÇ'e saygılarımı sunar kendilerine teşekkür ederim.

Araştırmadaki verilerin istatistiksel analizlerinin yardımında emeği geçen Hilal Sera GÖÇ'e ve ilgili kayıt ve arşivlere ulaşmamı sağlayan Maarif Müfettişleri bürosu şefi Yahya Erol TÜLEK'e , manevi desteğini sürekli hissettiğim eşim Nurcan'a teşekkürlerimi sunarım.

Haziran 2015/Çanakkale

Hayri GEZER

İçindekiler

TAAHHÜTNAME.....	İ
ONAY	İİ
ÖZET.....	İİİ
ABSTRACT	V
ÖNSÖZ.....	Vİİ
KISALTMALAR LİSTESİ.....	Xİ
TABLolar LİSTESİ	Xİİ
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	10
Problem Cümlesi	11
Alt Problemler	11
Araştırmanın Önemi	12
Araştırmanın Sınırlılıkları	13
Varsayımlar	14
Tanımlar	14
Alanyazın	15
BÖLÜM II.....	26
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	26
Eğitim Ve Öğretmenlik Mesleği	26
Yönetim Hukuku, Disiplin Suç Ve Cezası, Disiplin Soruşturması.....	30
Yönetim hukuku	30
Disiplin suç ve cezası.....	32
Disiplin soruşturması	34

Disiplin Fiil Ve Halleri İle Disiplin Cezaları	35
Disiplin cezalarının amacı	35
Disiplin cezalarının özellikleri	36
Öğretmenler ile ilgili disiplin suç ve cezaları	37
Disiplin Cezası Uygulamaları	45
Disiplin cezalarında takdir hakkı	45
Disiplin cezalarını vermeye yetkili amir ve kurullar	46
Disiplin cezalarına itiraz	48
Disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesi	49
Disiplin cezalarında zamanaşımı	50
Disiplin cezalarını düşüren haller	52
Disiplin cezalarını ağırlaştırılan durumlar	53
BÖLÜM III	55
YÖNTEM.....	55
Araştırma Modeli	55
Araştırmanın Evreni Ve Örnekleme	55
Verilerin Toplanması.....	55
Verilerin Analizi.....	56
BÖLÜM IV	63
BULGULAR VE YORUM.....	63
İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçlarına İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	63
İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Aldıkları Disiplin Cezalarına İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	71
İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları, Aldıkları Disiplin Cezaları İle Öğretmenlerin; Cinsiyeti, Branşı, Mesleki Kıdemi, Mezun Olduğu Öğretim Kurumu, Sendika Üyeliği, Önceden Ödül Almış Olması, Önceden Disiplin Cezası	

Almış Olması, Görev Yaptığı Okulun Türü ve Görev Yaptığı Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri Arasındaki İlişkilere Ait Bulgular Ve Yorumlar.....	73
BÖLÜM V.....	109
TARTIŞMA VE ÖNERİLER	109
Tartışma.....	109
Öneriler.....	116
Uygulamacılar İçin Öneriler.....	116
Araştırmacılar İçin Öneriler	117
KAYNAKLAR.....	118
EKLER	123
Ek A : Tez Önerisi.....	124
Ek B : Çanakkale Milli Eğitim Müdürlüğünden İstenen Birinci İzin Yazısı.....	125
Ek C : Çanakkale Valilik Makamı Tarafından Verilen Birinci İzin Oluru	126
Ek D : Çanakkale Milli Eğitim Müdürlüğünden İstenen İkinci İzin Yazısı.....	127
Ek E : Çanakkale Valilik Makamı Tarafından Verilen İkinci İzin Oluru	128

Kısaltmalar Listesi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

DMK: Devlet Memurları Kanunu

TKB: Teftiş Kurulu Başkanlığı

Tablolar Listesi

Tablo No	Sayfa
Tablo 1. İlköğretim Okullarında 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 Yılları Arasında Görev Yapan Öğretmenlerin Branşlara ve Yıllara Göre Sayıları	59
Tablo 2 . Disiplin Cezası Alan Öğretmenlerin Branşlara ve Yıllara Göre Dağılımı	60
Tablo 3. Disiplin Cezası Alan Öğretmenlere İlişkin Kişisel Bilgiler.....	60
Tablo 4 . Disiplin Cezası Alan Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okullara İlişkin Bilgiler	62
Tablo5. Çanakkale ilinde 2005-2012 yılları arasında İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ile ilgili elde edilen veriler	63
Tablo 6. İlköğretim Okullarında 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 Yılları Arasında Görev Yapan Öğretmenlerin Branşlara ve Yıllara Göre Sayıları	70
Tablo 7. Öğretmenlerin Aldıkları Disiplin Cezaları.....	72
Tablo 8. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	74
Tablo 9. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Dağılımı	76
Tablo 10/a. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı	77
Tablo-10/b. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı.....	80
Tablo 11/a . Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı	84
Tablo-11/b.Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı.....	84
Tablo 12. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı.....	86
Tablo 13. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı.....	89
Tablo 14. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumuna Göre Dağılımı.....	90
Tablo 15. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumuna Göre Dağılımı.....	93
Tablo 16. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Sendika Üyeliğine Göre Dağılımı	94
Tablo 17. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Sendika Üyeliğine Göre Dağılımı	95
Tablo 18. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Ödül Almış Olma Durumuna Göre Dağılımı... ..	96
Tablo 19. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Ödül Almış Olma Durumuna Göre Dağılım ..	98
Tablo 20. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Önceden Disiplin Cezası Almış Olmalarına Göre Dağılımı.....	99
Tablo 21. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Önceden Disiplin Cezası Alma Durumuna Göre Dağılımı.....	101

Tablo 22. Gündüzlü ve Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının 2005 ile 2012 Yılları Arasındaki Sayıları ve Okul Türlerine Göre Öğretmenlerin Disiplin Suçu İşleme Oranları.....	102
Tablo 23. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımı	102
Tablo-24. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımı	104
Tablo 25. Okulların Bulunduğu Yerleşim Yerine Göre Sayıları ve Öğretmenlerin Disiplin Suçu İşleme Oranlarının Yıllara Göre Dağılımı.	105
Tablo 26. Disiplin Suçlarının, Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Bulunduğu Yerleşim Yerine Göre Dağılımı.....	106
Tablo 27. Disiplin Suçlarının, Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Bulunduğu Yerleşim Yerine Göre Dağılımı.....	107

Bölüm I

Giriş

Problem Durumu

Örgütler; insanların bir arada yaşamak için topluluklar oluşturması nedeniyle artan ve çeşitlenen gereksinmelerinin karşılanması için birden fazla kişinin işbirliğine ve yeteneğine duyulan ihtiyaçların gerektirdiği zorunluluklar sonucunda insanlar tarafından oluşturulmuş yapılardır.

İnsanların bireysel güçlerini aşan ortak amaçların gerçekleştirilmesi için bilinçli işbirliği yapmalarından doğan örgütler, amaçlarını gerçekleştirdikleri sürece varlıklarını sürdürebilirler (Aydın, 1994). Örgüt çalışanlarının tüm çabaları, örgütsel amaçları gerçekleştirmeye yöneliktir. Örgütsel amaçlar insan eylemleri ile gerçekleştirilir. Örgütsel amaçları gerçekleştirmek için gereksinim duyulan tüm araçlar ve gereçler insan tarafından yapılır, işletilir ve geliştirilir (Başaran, 1989). Dolayısıyla örgütsel girdiler içinde yer alan insan ögesi hammadde, para, enerji, teknoloji gibi diğer girdilerden daha önemlidir.

Örgüte alınacak işgörenlerin işe alınırken iyi seçilmesi, yetiştirilmesi ve istihdamından sonra örgüt amaçlarının gerçekleştirilmesi için iyi motive edilerek yüksek bir moral ve disipline sahip kılınması gerekir. Bir örgütün amaçlarına ulaşma derecesi, işgörenlerin planlı, programlı ve disiplinli çalışması ile doğru orantılıdır (Türker, 1997'den akt. Öter, 2002).

Bir örgütün amaçlarına uygun ve başarılı bir şekilde sürekliliğini koruyabilmesi, işgörenlerin davranışlarını ve çalışmalarını önceden belirlenmiş kurallara uygun olarak düzenleyebilmesine bağlıdır (Sorguç, 1992a). Önceden belirlenmiş kurallar işgörenden beklenen davranışları örgüt lehine standartlaştırarak örgütsel amaçtan sapmaları önlemeye çalışır.

Örgütün bireyin iş gücüne, zeka ve becerisine, bireyin de örgütün sunacağı olanaklara gereksinimi vardır. Bu nedenle, işgörenler örgütsel eylemlerle örgütün amaçlarını gerçekleştirirken örgütler de sağladıkları çeşitli olanaklarla çalışanların gereksinimlerini karşılamaya çalışırlar (Aydın, 1994). Örgüt ve birey arasındaki uyum örgütsel başarıyı sağlar.

Yönetimde başarının temeli ve yöneticinin görevi, çalışanları örgüt amaçları doğrultusunda harekete geçirmek, onları motive ederek en üst düzeyde verime ulaşmalarını sağlayacak çalışma ortamını hazırlamak, örgüt amaçları ile çalışanların amaçlarını bütünleştirmektir (Aytürk, 2010). Bazı durumlarda örgütün amaçları ile örgütteki bireylerin rolleri, gereksinimleri, teknoloji ve çevre arasında uyumsuzluk olur. Böyle durumlarda yönetimin, uyuşmazlıkların nedenlerini belirlemesi sonra da bunlar arasındaki yapısal uyumu sağlaması gerekir (Erdoğan, 2010). Uyumun sağlanamaması durumunda örgüt içi çatışma kaçınılmaz olur ve örgütün devamlılığı tehlikeye düşer.

Her örgüt amaçlarını gerçekleştirmek için disiplin kurallarını uygulamak zorundadır (Başaran, 2000). Örgütsel sorunlar baş gösterince, asıl görevi örgütü belirlenmiş amaçlarına göre yönetmek olan (Bursalıoğlu, 1997) yönetim tarafından bu yönde bazı tedbirler alınarak yaptırımlara gidilir. Örgütün amaçlarına ters düşen, sapan ya da yavaşlatan bireylere karşı uygulanan yaptırımlar disiplin işlemleri ile sağlanır. Disiplin kurallarının uygulanmaması durumunda, örgütte kargaşa ve düzensizlik oluşur ve örgütün amaçları göz ardı edilir. Bu durum örgütün yaşamını tehlikeye sokabilir.

Disiplin kelimesi, Latince “disciplina” ve Fransızca “discipline” kelimesinden dilimize geçmiş bir terim olup, anlamı mevcut kurallara uygun hareket edilmesini sağlamak için eğitimidir (Gelegen, 1973’ten akt. Ünal, 2012). Günlük hayatta farklı anlamları olmakla birlikte, disiplin idare hukuku açısından kamu kurum ve kuruluşlarında, hukukça çerçevesi çizilmiş düzene uyulmasını sağlama adına alınmış önlemler bütünüdür. Bu anlamda disiplin yanlış bir davranışın cezalandırılmasıdır (Alikaşifoğlu, 1977).

Tekin (2007)'in belirttiğine göre, hukuk sözlüğü disiplin sözcüğünü; “yasalara ve kurallara uygun davranma, görevini ve yaptığı işi, kendisinden istenilen biçimde, kurallara uygun olarak yerine getirme” şeklinde tanımlamıştır (Coşkun, 2009, s.29).

Disiplini bireysel ve örgütsel açıdan tanımlamak olasıdır. Bireysel açıdan disiplin, kişinin başkası ile etkileşime girmeden kendi dürtülerini kontrol alma çabasıdır. Örgütsel açıdan disiplin ise iki şekilde tanımlanabilir. Birincisi ceza odaklı tanımdır. Buna göre, istenmeyen davranışı engellemeye yarayan cezaların uygulanmasıdır. İkincisi ceza nitelikli olmayan tanımdır. Bu tanıma göre ise kural ve düzenlemelere gönüllü olarak uyan işgören topluluğunun oluşturduğu bir örgütsel iklim ve tavrın yaratılmasıdır (Geylan, 1993'den akt.Yüksel, 1998).

Çalışma ortamında her zaman ast üst ilişkisi ve disiplin konusu önemli olmuştur. Çünkü iş yaşamında olumsuzlukların önlenmesi, sosyal bütünlüğün sağlanması için disiplin, her amirin vazgeçemediği bir kontrol ögesidir (Güney ve Güney, 2008). Örgütsel yaşamda astların üstleri ile olan ilişkilerdeki sorunlar genellikle disiplin konusu olur. Astlar uyarılır veya cezalandırılır. Örgütsel yaşamın sürmesi için çalışanların hukuksal, sosyal ve kurumsal normlara uymaları, ast üst ilişkilerinde görev ve sıfatlarına uygun davranışlarda bulunmaları, işbirliği içinde çalışmaları yasal bir zorunluluktur (Aytürk, 2007).

Kurallara uyma yönü ağır basan disiplin; birlikte yaşamanın gereği olduğu kadar, bireyin içinde bulunduğu örgütün şartlarına uygun olarak davranışlarını düzenlemek ve geliştirmek için gerekli önlemleri kendisine uygulayabilmesi, yönetimin de bireyin kurallara uygun davranışlara yönelebilmesini sağlayacak olanakları hazırlaması ve bireyin davranışlarını kontrol edecek önlemleri almasıdır (Sorguç, 1992a).

İş görenin davranışlarını kontrol etmek, olumlu ve örgütsel koşullara uygun biçimde yönlendirmek ve geliştirmek disiplinin konusunu ilgilendirmektedir. Disiplin kelimesi, uygulamada ceza verme ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (Eren, 2010). Ancak disiplin

kurallarının amacı çalışanları cezalandırmak olmamalı, işletme koşul ve özellikleri doğrultusunda örgüt için belirlenen tutum ve davranış biçimlerinin çalışanlar tarafından benimsenip uygulanmasını sağlayacak ilke ve kurallar bütünü olmalıdır. Çalışanlar tarafından disiplin kurallarının anlaşılıp benimsenmesi için bunlar;

- Açık ve anlaşılır,
- Uygulanabilir,
- Haklı gerekçelere dayanan, mantıksal,
- Tutarlı,
- Anında, gecikmesiz olmalıdır (Dündar, 2000).

Bireylerin içinde yaşadıkları toplumun değerlerini, kurallarını ve ilişkiler ağını öğrenip bunlara uygun davranışlarda bulunmasını sağlamak disiplin ile gerçekleşebildiğine göre, işgörenlerin örgütsel amaçlara uygun davranışlarda bulunmalarını sağlamak için de disiplin sistemine gereksinim vardır (Karaman, 1994).

Örgütsel yaşamda disiplin sisteminin iki temel yararı vardır. Birincisi, çalışanların örgütün verimlilik standartlarına ve kurallarına göre davranmalarını sağlamaktır. İş görenler işin gereklerini yerine getirmediğinde disiplin yaptırımı ile karşılaşır. Çalışma yaşamında istenilenleri yerine getirmede başarısızlık söz konusu olduğunda disiplin sürecinin işlemesi hem işgörelere hem de örgütlere son derece yararlıdır. Çalışanla çalışmayan ayırt edilir ve belirlenen standartlardan sapmaların önüne geçilebilir. İkincisi, üst ast arasındaki karşılıklı saygı ve güven duygularının oluşmasını ve devamlılığını sağlamadır. Disiplinin yanlış uygulanması durumunda moral düşüklüğü, kızgınlık, işgörenler arasında çatışma ve üst ast arasında zıtlasmalar ortaya çıkar. Disiplin uygulamaları sadece hatalı tutum ve davranışları düzeltmekle kalmaz, aynı zamanda üst ast ilişkilerinde ortaya çıkabilecek sorunları da en aza indirir (Güney ve Güney, 2008).

Yönetimin işleyişinde hiyerarşik bir yapının olması kaçınılmazdır. Bir örgütte, disiplinden söz edilebilmesi için önceden belirlenmiş kuralların bulunması, işgörenlerin belirli kurallara uyumlu davranışa yönelmiş olmaları ve kurallara aykırı hareket edenlere yaptırım uygulayabilecek hiyerarşik sisteme uygun güce sahip bir otoritenin olması gerekir (Sorguç, 1992a). Disiplin amirleri güçlerini yasal düzenlemelerden alırlar. İş görenlerin yürürlükteki mevzuata aykırı davranışları disiplin ve ceza konusu olur. İş görenlerin disiplin kurallarına uygun olmayan hal ve eylemleri disiplin amirlerine tanınan yetki çerçevesinde cezalandırılır.

Örgütsel yapı ve teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin üstler ve astlar ne kadar bilgili ve yetenekli olurlarsa olsunlar disiplinden vaz geçmek mümkün değildir. Çünkü disiplin cezalarının temel amacı: Bireyi cezalandırmak değil, onun örgütsel amaçlar doğrultusunda davranmasını sağlamak (Güney ve Güney, 2008), işgörenleri göreve bağlamak, unvan ve görevleri olumsuz yönde etkileyecek durum ve davranışları önlemek (Seçkin, 1988'den akt.Öter, 2002) ve kişisel özdenetimi gerçekleştirmektir (Kahraman, 1994).

Disiplin cezası, kamu yararı gözetilen hizmetlerin kamu görevlileri tarafından düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak, hizmette bulunanların unvan ve görevlerini olumsuz yönde etkileyebilecek davranışlarını önlemek amacıyla yönetimce konulmuş kurallara aykırı hareket edenlere uygulanan yaptırımlardır (Sorguç, 1992a). Kamu hizmetinin sürekliliği ile kamu düzeninin sağlanabilmesi için, işgörelere hizmetin gereğini yerine getirmemeleri durumunda karşılaşacakları disiplin cezalarının neler olduğunu önceden açıklamak ve uymayanlara da belirlenen cezaları uygulamak gerekmektedir.

Disiplin cezasında amaç: İş görenleri göreve bağlamak, hizmetlerin en iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak, unvan ve görevleri olumsuz yönde etkileyecek durum ve davranışları önlemek (Seçkin, 1988'den akt. Öter, 2002), örgüt içinde oluşturulan çalışma düzenini korumak, örgütün etkililiğini azaltacak durumları gidermektir.

Disiplin cezalarının beş temel işlevi vardır. Bunlar :

1. Kurum düzenini sağlama: Disiplin cezaları kamu yararını gerçekleştirebilmek için kurum düzeninin devamlılığını sağlar.

2. Koruma: Disiplin cezaları, memurların hak ve görevlerine açıklık getirerek onlara hem bireysel hem de mesleki hukuksal güvence sağlar.

3. Eğitim: Disiplin cezası aracılığıyla memurun aynı suçu bir daha işlemesi önlenmeye çalışılır.

4. Temizleme/Tasviye: Memurlarca yapılması gereken hizmetin özelliğini zedeleyecek eylemlerde bulunan memurun o görevi sürdürmesi doğru değildir. Bu nedenle, bazen memur yürüttüğü görevden alınır veya memurun kurum ile ilişkisi kesilir.

5. Korkutma/Caydırma: Disiplin cezaları uygulandığı zaman oluşturduğu korku nedeniyle benzer davranışlar üzerinde caydırıcı etkisi olur. Bu şekilde aynı eylemlerin yapılması engellenmeye çalışılır (Sancakdar, 2001'den akt. Ünal, 2012).

İş görene disiplin cezasının uygulanabilmesi için yapılan iş veya davranışın kusurlu olması, kusurlu davranışın yetkili amir tarafından öğrenilmesi ve kusurlu davranışın işgören tarafından yapıldığının saptanması gerekir (Taymaz, 1993). İş görenin, elde edilen kanıtlar çerçevesinde disiplin suçu işlediği kesinlik kazandıktan sonra cezalandırılması hukuka uygun olacaktır. Şüpheli durumlarda ceza uygulanmasına gidilmemelidir.

İnsan davranış ve alışkanlıklarından kaynaklanan zarar ve kayıpları gidermek ve arzu edilen alışkanlık ve davranışları kazandırmak, zordur. Disiplini yerinde ve zamanında kullanmada, kötü alışkanlıklardan kaçınma ve iyi alışkanlıklara yöneltmede yöneticilerin çok önemli rolleri vardır (Eren, 2010).

Werther ve Davis (1981), işyerinde disiplin sağlama yöntemlerini dört sınıfta toplamışlardır (Yüksel, 1998):

1. Önleyici disiplin: İş görenin kural ve düzenlemeleri ihlal etmemesi amacıyla önceden yönlendirilmesidir. Amaç işgörenin dışarıdan müdahale olmaksızın kendi kendini

kontrol etmesidir. Bunun için de disiplin kuralları konulmadan önce işgörenle iletişim kurulur ve kurallar işgörenin katılımı ile oluşturulur. Kurallar tamamen başkaları tarafından hazırlandığında işgörenler genelde kurallara karşı gelebilmekte buna karşılık kurallar kendi katılımları ile hazırlandığında ise konulan kuralları daha kolay benimseyebilmekteler. Kuralların amacını, konulma nedenlerini, kurallara karşı gelindiğinde hangi yaptırımlarla karşılaşacağını bilen bir işgören kendi kendini disipline ederek kurallara uymaya çalışacaktır. Önleyici disiplin tıpkı koruyucu hekimlik gibidir. Hastalığa yakalanmadan hastalık yapıcı etkenlere karşı önlem alınmaktadır. Disiplin sorunları ortaya çıktıktan sonra tedavi güçleşir. Önleyici disiplin, sorunların doğmasını engeller.

2. Düzeltici disiplin: Önleyici disiplinin engelleyemediği disiplin sorunlarında işe koşulan bir yöntemdir. Amaç, yaptırım uygulayarak disiplinsizliğe neden olan davranışı ortadan kaldırmaktır. Genelde yaptırım yöntemi işgörenin zorlanması, tehdit edilmesi veya cezalandırılması şeklindedir. Devamsızlık yapan işgörenin bu davranışını engellemek için ücretinin kesilmesi bu türden düzeltici disipline örnektir.

3. Kademeli disiplin: Düzeltici disiplinindeki gibi davranışların düzeltilmesi için ceza yaptırımı esas alınır. Düzeltici disiplinden farkı istenilmeyen davranış tekrarlandığında cezaların kademeli olarak ağırlaştırılmasıdır. Örneğin, işgörenin işe devamsızlığında öncelikle hafif bir ceza olan ihtarla bulunulur, devamsızlık tekrarlandığında ise ihtara göre daha ağır olan ücret kesme işlemi uygulanır, devamsızlık bu cezalara rağmen alışkanlığa dönüşmesi durumunda işgörenin işine son verilebilir. Kademeli disiplin, cezalandırma eylemine daha insancıl yaklaşmakta, ilk kez disiplin suçu işleyene davranışını düzeltmesi için bir fırsat tanımaktadır. Bir çok işletmede uygulanan bir yöntemdir.

4. Yapıcı disiplin: İnsanın hata yapmasının doğal olduğunu, bu nedenle hemen cezalandırılması yerine davranışın altında yatan nedenlerin araştırılmasının gerekli olduğunu ileri süren bir yaklaşımdır. Yapıcı disiplin anlayışı içinde bir çok işletme psikologlar veya

danışmanlar yolu ile işgörenle ortaklaşa tartışma ortamı yaratılmakta, böylece davranışın nedenlerine inerek davranış düzeltilmeye çalışılmaktadır. İş gören hatasını anladığında ve rehberin yardımı ile doğru davranışı öğrendiğinde çoğu kez disiplinsizliğe neden olan yanlış davranışı terk etmektedir. Yanlış davranış tekrarlandığında rehberlik işlemi yeniden başlatılmaktadır. Tüm bu çabalara rağmen davranışını düzeltmemekte ısrar eden işgören en sonunda işten çıkarılmaktadır.

Yine Yüksel (1998)'in Cascio (1992)'den aktardığına göre, bu disiplin türlerinin yanında “Olumlu Disiplin” denilen yeni bir uygulama başlatılmıştır. Bu disiplin yöntemine göre; yanlış davranışta bulunan işgörene davranışı üzerinde düşünmesi, bu davranışını değiştirme kararı verebilecek özeleştirici yapması için bir gün ücretli izin verilmesidir. Amaç, işgörenin iş ortamının yarattığı stresten uzakta, sakin ortamda daha iyi düşünebilecek, davranışın nedenlerini ve olası sonuçlarını daha iyi tartabilecek, aynı işyerinde çalışmayı sürdürmek isteyip istemediğine karar verebilecektir. Genelde bu uygulamada bir günlük düşünme sonunda işgörenler davranışlarını değiştirmeye karar vermektedirler. Bir günlük düşünme zamanından sonra işe geldiğinde işgören davranışını değiştirmek ve işyerinde kalmak istediğini açıklarsa bu durum kayıtlara geçirilir ve işgörene sözleşme imzalatılır. Davranışını değiştirmemekte ısrarcı olması durumunda işgörenin işine son verilir.

Türkiye’de genelde kamu yönetiminde özelde ise Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) örgütünde “Kademeli Disiplin” çeşidi uygulanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığında öğretmen olarak çalışanlar, kendilerinin dışında önceden yasal mevzuatla düzenlenmiş kuralları benimsemek, hal ve hareketleri ile de göstermek zorundadırlar. Kurallara uymayan davranışlar hakkında inceleme-soruşturma açılır. Soruşturma sonucunda yasaların uygun görmediği eylemler sübuta ermişse ilgili yasa metninden bu eylemi kapsayan disiplin cezası verilmesi teklif edilir. Disiplin amiri, teklif edilen cezayı aynen verebileceği gibi, itham edilene savunması paralelinde bir alt cezayı da verebilir. Kurallara aykırı davranışın tekrarı

halinde ve yasal metindeki şartların oluşması durumunda daha ağır cezaların verileceği Devlet Memurları Kanunu'nun (DMK) 125. maddesinde açık bir şekilde belirtilmiştir.

Araştırma yapılan yıllar içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı merkez, taşra ve yurtdışı örgütü personeli, her derece ve türdeki okul öğretmenleri birer kamu görevlisi ve devlet memuru olduklarından disiplin işlerinde 4357, 1702 ve 657 sayılı kanunların ilgili hükümleri uygulanmıştır.

Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ve disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller, 657 sayılı DMK'nın 125. maddesinde belirtilmiştir. DMK'nın 125/E-3. fıkrası ile de özel kanunların disiplin suç ve cezalarına ilişkin hükümleri saklı tutulduğu için özel kanunlarda tanımlanan suçlar da disiplin suçunu oluşturmaktadır (Ünal, 2012). Disiplin cezası verilmesi gereken hallerde, memurun işlediği fiilin karşılığı, tabi olduğu özel kanunda bir düzenleme getirilmişse öncelikle özel kanundaki hükmün uygulanması gerekecektir (Kırmızıgül, 1998).

DMK (1965) ve Milli Eğitim Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği (1991) uyarınca, "Disiplin Amiri" olarak tespit edilen personel tarafından, idari ve sicil yönünden kendilerine bağlı memurlara; "uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları" doğrudan, "kademe ilerlemesinin durdurulması" cezası İl Milli Eğitim Disiplin Kurulu veya İl Disiplin Kurulunun kararına bağlı olarak valiler tarafından, "devlet memurluğundan çıkarılma" cezası; amirlerin bu yöndeki isteği üzerine Yüksek Disiplin Kurulu kararı ile, öncelikle ilköğretim öğretmenlerine uygulanacak olan 4357 sayılı Kanun'da yer alan hükümlere göre, "kusurlu sayılma" cezası milli eğitim müdürleri ile eğitim müfettişleri ve ilköğretim müdürleri, yine 4357 sayılı Kanun'da yer alan "maaş kesilmesi" cezası İl Milli Eğitim Disiplin Kurulu tarafından verilebilmektedir. 1702 sayılı Kanun'da belirtilen tevbih cezasını Bakan, vali ve milli eğitim müdürü; ihtar ve ders ücretlerinin kesilme cezasını, Bakan ve milli eğitim müdürleri ile ortaokul, lise ve dengi okul müdürleri verilebilir. Bu kanunda yer alan diğer

cezalar ise disiplin kurulu kararlarına bağılı olarak, vali ve Bakan tarafından verilecektir (MEB TKB, 2000)

MEB Disiplin Amirleri Yönetmeliğı (1991)'ne göre, Bakanlığıın taşra teşkilatında bulunan okul ve merkezlerde görevli; müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı, öğretmen ve diğer personelin ilçede birinci disiplin amiri; okul müdürü, üst (ikinci) disiplin amiri de; ilçe milli eğitim müdürüdür. Aynı görevlilerin ilçe teşkilatı bulunmayan il merkezlerinde birinci disiplin amiri; okul müdürü, üst (ikinci) disiplin amiri de; ilgili il millî eğitim müdür yardımcısı yoksa şube müdürüdür.

Ayrıca, Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğe (1982) göre de bakan, vali ve kaymakamlar okul yöneticilerinin ve okulda çalışan öğretmenlerin en üst disiplin amirleridirler.

Araştırmanın Amacı

Disiplin cezalarından bazıları özelliklerine göre öğretmenlerin özlük haklarını olumsuz etkilemekte, görevde yükselmelerini engellemekte bazıları da memuriyet yaşamlarına son vermektedirler. Disiplin cezaları istenilmeyen yaptırım özelliklerine sahip olduğundan okullardaki öğretmenlerin moral ve motivasyonlarını düşürmekte, meslektaş, öğrenci ve veli nezdinde güven kaybına yol açmaktadır. Disiplin cezalarının artması, ülkenin eğitimsel beklentilerinin karşılanamamasına yol açarak özelde bireylerin genelde de öğretmenlere bağılı olarak eğitim kurumlarının niteliğini düşürmektedir. Okulun en önemli görevlerinden biri istedik davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Disiplin cezaları istenilmeyen davranışlara uygulanan yaptırımlardır. Toplumun okullardaki öğretmenlerden beklentileri, eğitecekleri bireylere her yönü ile rol model olmalarıdır.

Bu çalışmada, 2005 ile 2012 yılları arısında Çanakkale ilinde ilköğretim okullarında görev yapmış öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ile aldıkları disiplin cezalarının

istatistiksel verilere göre oranlarının tespitinin yapılmasının, bu kurumda çalışanların işledikleri disiplin suçlarının bazı değişkenlere göre fotoğrafının çekilmesinin disiplin cezalarını en aza indirebilecek öneriler geliştirmede ve çalışma barışına katkı bulunmada yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Problem Cümlesi

“İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları İle Aldıkları Disiplin Cezaları Nelerdir?” sorusu bu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

Alt Problemler

1. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları nelerdir?
2. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin aldıkları disiplin cezaları nelerdir?
3. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ile aldıkları disiplin cezaları ile öğretmenlerin;
 - a. Cinsiyeti,
 - b. Branşı,
 - c. Meslekteki kıdemi,
 - d. Mezun olduğu öğretim kurumu,
 - e. Sendika üyeliği,
 - f. Önceden ödül almış olması,
 - g. Önceden disiplin cezası almış olması,
 - h. Görev yaptığı okulun türü,
 - i. Görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim yeri,
 arasındaki ilişkiler nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları cezaları ile ilgili yapılan araştırmaların eğitim yönetimi alanlarında yapılan diğer araştırma konuları karşısında sınırlı sayıda oldukları, bu nedenle de alanda yeterince dikkat çekici bir etki oluşturamadıkları düşünülmektedir.

Yasal düzenlemeler, örgütsel amaçları gerçekleştirecek eylemlerden sapmaları önlemek için vardırırlar. Örgütsel davranış ve çalışma normları kurumsallık gereğince yasal metinlere kaydedilmiş, işe başlanması ile birlikte tüm işgörenlerce de kabul edilmiş kurallardır. Bu kurallar, oluşturulan yasal yaptırımlarla desteklenir.

Hukuk devletinde yasaların amacı, tüm bireylerin haklarına korumak ve toplumsal düzeni belirli bir dengede sürdürebilmektir. Hukukun egemen olmadığı toplum ve kurumlarda keyfilik ve buna bağlı kargaşa ile adaletsizlik olacaktır. Kaos ve düzensizlik hem kurumsal hem de toplumsal amaçların gerçekleşmesini engeller. Kurumsal düzenin sürdürülebilmesi ve örgütsel hedeflere ulaşılabilmesi için işgörenlerin önceden saptanmış iş yasalarına (mevzuata) uygun davranmaları gerekmektedir.

Disiplin cezaları öğretmenlerin moral ve güduları ile mesleki statülerini olumsuz etkileyebilmekte, bazen de devlet memurluğu ile ilişkinin kesilmesine neden olabilmektedir. Öğretmenlerin doğrudan psikolojilerini ve mesleklerini etkilemesi yönü ile de disiplin suçu ve disiplin cezası arasındaki ilişkilerin araştırılması önemlidir.

Bu araştırma ile Çanakkale ili düzeyinde faaliyet gösteren resmi ilköğretim okulu öğretmenlerinin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları disiplin cezalarının değişkenler arası ilişkilerinin oranı değerlendirilerek, Milli Eğitim Bakanlığının en yaygın kurumu olan ilköğretimde okullarında çalışan eğitim-öğretim sınıfına mensup öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ile aldıkları disiplin cezalarının özellikleri tespit edilecek, böylece getirilecek

öneriler ile eğitimle ilişkili kişi ve kurumların bu konulardaki bilinç ve duyarlılıklarının artması sağlanabilecektir.

Problem cümlesinde yer alan çalışma konusunun yüksek lisans tezi olarak Çanakkale ili düzeyinde incelenmemesi de araştırmayı ayrıca önemli kılmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2005-2012 eğitim ve öğretim yılında Çanakkale ilinde resmi ilköğretim okullarında görev yapan ve disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan 188 öğretmene ait verilerle sınırlıdır.

2. Araştırma, öğretmenlerle ilgili idari hukuk kapsamındaki suç ve cezalarla sınırlıdır.

3. Araştırma, 04/07/2006 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Memurlar İle Diğer Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanunun kapsamına giren 14/02/2005 tarihinden sonrası ile 2012 yılı Aralık ayı arasında Çanakkale ilinde görev yapan resmi ilköğretim okulu öğretmenleri tarafından işlenen disiplin suçları ile bu suçlar nedeniyle alınan disiplin cezalarıyla sınırlıdır.

4. Araştırma, Çanakkale ilinde resmi ilkokullarda görev yapan okul öncesi ve özel eğitim sınıfları branşları dışında kalan sınıf ve branş öğretmenleriyle sınırlıdır.

5. Araştırma 2005-2012 yılları arasında Çanakkale ilindeki resmi ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerden disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan öğretmenler ile ilgili, Çanakkale Maarif Müfettişleri Başkanlığı tarafından kayıt altına alınan disiplin suçları ile alınan disiplin cezalarının takibi için tutulan defter ve kayıtlar ile soruşturma dosyaları ve Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemi'nde (MEBBİS) yer alan e-personel modülünden elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

Varsayımlar

1. Resmi ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları disiplin cezalarında, bu araştırmaya konu olan ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin cinsiyeti, branşı, mesleki kıdemi, mezun olduğu öğretim kurumu, sendika üyeliği, önceden ödül ve disiplin cezası almış olması, görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim yeri ve görev yaptığı okulun türü faktörleri arasında farklılıklar olabilir.

2. Araştırmada, resmi ilköğretim öğretmenleri tarafından işlenen disiplin suçları ile bu suçlara karşı uygulanan disiplin cezaları arasında tutarlılık vardır.

3. Araştırmaya konu olan öğretmenler evren grubunu yeterli düzeyde temsil etmektedir.

4. Kullanılan istatistiksel teknikler amaca uygundur.

5. Bu konudaki uzman ve literatür taraması araştırmanın geçerliliği bakımından yeterlidir.

Tanımlar

Disiplin suçu: Kamu hizmetlerinin yasal düzenlemelere uygun yürütülmemesi eylemlerinden doğan suçlardır (Arıca, 2000).

Disiplin cezası: Kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin devlet memuruna emrettiği ödevleri yurt içinde ve yurt dışında yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre uygulanan yaptırımlardır (Ünal, 2012).

Öğretmen: Yüksek öğrenim yoluyla genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon eğitimi alarak yetişen ve eğitim öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini yürüten kişi.

Sınıf öğretmeni: Alanı sınıf öğretmenliği olan öğretmeni (MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2003).

Branş öğretmeni: Alanı bir veya bir grup dersin öğretmenliği olan öğretmeni (MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2003).

Disiplin: Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde iç düzeni korumak, sağlamak ve sürdürmek için bunları bozan eylemlere uygulanan kurallar bütünüdür (Arıca, 2000).

Disiplin soruşturması: Kamu görevlilerinin Türk Ceza Kanunu ve diğer ceza hükümlü kanunular kapsamına girmeyen ve adli işlem gerektirmeyen, ancak kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesine engel olan, uyulması zorunlu kuralların ihlali ve yasaklanmış fiil ve hallerin incelenip soruşturulmasına disiplin soruşturması denir (MEB TKB, 2000).

İlköğretim: Dört yıl süreli ve zorunlu ilkokul ile dört yıl süreli ve zorunlu ortaokuldan oluşan bir Milli Eğitim ve Öğretim Kurumudur. Zorunlu eğitim çağındaki çocukların eğitim-öğretim gördükleri ve öğretim süresi sekiz yıl olan temel eğitim kurumudur (222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu,1961).

Okul türü: Gündüzlü, pansiyonlu, yatılı ilköğretim okulları.

Alanyazın

Bu bölümde konu ile ilgili yapılmış araştırmalara yer verilmiş, bu çalışmalar konu, yıllar, nerede ve kimlerce hazırlandığı şeklinde sunulmuştur.

Nezahat Seçkin tarafından 1988 yılında yapılan, “Orta Dereceli Okul Öğretmenlerinin Aldıkları Ödüller ve Cezalar” adlı yayınlanmamış araştırma raporu çalışmasında Milli Eğitim Bakanlığı orta öğretim kurumlarındaki öğretmenlerin 1982-1986 yılları arasında aldıkları ödüller ile disiplin cezaları, bu cezaları gerektiren suç türlerinin saptanması amaçlamıştır.

Araştırma sonucunda:

1. Disiplin cezalarının sayı ve türüne bakıldığında, tüm genel müdürlüklerde, öğretmenlerin en fazla disiplin cezalarının 1983-84 yıllarında aldıkları, 1985 ve özellikle 1986 yıllarında alınan ceza sayılarında belirgin bir azalma olduğu,

2. Öğretmenlerin aldıkları cezaların, bağlı oldukları genel müdürlükteki toplam öğretmen sayısına oranları bakımından en çok cezanın Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'nde bağlı öğretmenler tarafından alındığı, bunu sırasıyla Orta Öğretim, Erkek Teknik Öğretim, Ticaret ve Turizm Öğretimi ve Kız Teknik Öğretim Müdürlüğü'nün izlediği,

3. Disiplin cezalarının dağılımında, "İhtar veya Uyarma", "Tevbih veya Kınama", "Ders Ücretinin Kesilmesi", "Kısa Süreli Durdurma" ile "Meslekten ve Devlet Memurluğundan Çıkarma" cezalarının 1983 yılında yoğunlaştığı, alınan cezaların türleri ile bu cezaların yıllara dağılımının birbiriyle bağımlı olduğu,

4. Orta Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin aldıkları disiplin cezalarının hizmet bölgelerine göre sıralamasında ilk sırayı 1. ve 2. hizmet bölgelerinin aldığı,

5. Suç türlerinin hizmet bölgelerine dağılımında, hizmet bölgelerinin tümünde en fazla işlenen suçun "Göreve gelmeme veya geç gelme" olduğu,

6. IV hizmet bölgesinde en fazla "Sınavlarda usulsüzlük" suçunun, V. Hizmet bölgesinde "Kıyafet yönetmeliğine uymama" suçunun, gelişmiş illerin bulunduğu I. ve II. hizmet bölgelerinde ise "Ticaret yapma veya gelir getirici bir işte çalışma" suçunun işlendiği, tespit edilmiştir (Çağlar, 2006).

Yalçın Çelik tarafından 1988 yılında yapılan, "Orta Öğretimde Görev Yapan (Edebiyat Grubu) Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları ve Uygulanan Cezalar" adlı Yüksek Lisans araştırmasında, 1984-85 öğretim yılında, edebiyat grubu öğretmenlerinden, disiplin suçu isleyenlerin işlemiş oldukları disiplin suçları ve buna karşılık uygulanan disiplin cezalarının neler olduğu incelenmiştir.

Araştırma sonucunda:

1. En çok “Siyasi propaganda yapmak” ve “Hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulanmak” suçlarının işlendiği,

2. Erkek öğretmenlerin % 1.468’inin, kadın öğretmenlerin ise % 0.479 disiplin suçu işlediği,

3. Bekar öğretmenlerin evlilere göre daha çok disiplin suçu işlediği,

4. Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin % 1.15’inin, fakülte mezunu olanların % 1.00’ inin disiplin suçu işlediği,

5. Yaş değişkeni açısından, 21-30 yaşları arasındaki öğretmenlerin % 1.185’inin, 31-54 yaşları arasındaki öğretmenlerin ise % 1.062’sinin disiplin suçu işlediği,

6. Hizmet süresi 1-10 yılları arasında olan öğretmenlerin % 1.235’inin disiplin suçu işlediği ve hizmet süresi azaldıkça suç işleme oranının düştüğü,

7. İşlenen disiplin suçlarına karşılık verilen disiplin cezalarının büyük bir bölümünün, disiplin suç ve cezaları ile ilgili yasal düzenlemelerde öngörülen cezalar olmadığı, bu yönde tutarsızlıkların bulunduğu,

tespit edilmiştir (Öter, 2002).

Hasan TERZİ tarafından 1996 yılında yapılan, “1994–95 Eğitim ve Öğretim Yılında İstanbul İli Resmi ve Özel İlköğretim Kurumlarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin Aldıkları Disiplin Cezalarının Analizi” adlı Yüksek Lisans çalışmasında 1995-1996 yılında İstanbul İlinde Bulunan Resmi ve Özel İlköğretim Kurumlarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin geçirdikleri 506 soruşturma sonucu aldıkları disiplin cezalarının analizi yapılmıştır.

Araştırmacı araştırma sonucunda:

1. Yasa ve kurallarda cezaya ilişkin boşluklar ve tutarsızlıkların bulunduğunu, bunların giderilmesini ve iyileştirilmesini,

2. Disiplin cezası verme yetkisi olan yöneticilerin, hizmet öncesi ve hizmet içinde yetiştirilmelerini, böylece uzmanlaşmış kimseler tarafından değerlendirilmesini yapılması,
3. Öğretmen yetiştiren kurumlarda bu konular ile ilgili bilgiler verilmesini,
4. Öğretmen ve personelin ödül ve ceza kayıtlarının daha sağlıklı bir biçimde tutulmasını,
5. Müfettişlerin lisansüstü eğitim almaları gerektiği,
6. Teftiş sisteminin yeniden ele alınarak tek çatı altında birleştirilmesinin gerektiği,
7. Soruşturma sırasında görevden uzaklaştırma tedbirinin hangi suçlar için alınabileceğinin kanunda açıkça belirtilerek, ilgili yasada düzenleme yapılması gerektiği, yönünde önerilerinde bulunmuştur (Gözcü, 2008).

Kadir Beşirli tarafından 1997 yılında yapılan, “İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları ve Aldıkları Cezalar” konulu yüksek lisans tezinde, 1993-1995 yılları arasında Çorum İlindeki ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları disiplin cezalarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Milli Eğitim Müdürlüğünün arşiv kayıtlarının taranması yoluyla elde edilen verilerin analizinde özet olarak:

1. İlk sırada yer alan disiplin suçlarının en fazla; ilkokullarda “Plan yapmama (% 35.6)”, ortaokullarda “Görevinde kayıtsızlık gösterme, kusurlu ve düzensiz davranma (% 35)”, ilköğretim okullarında ise her iki suç türünün eşit düzeydeki işlendiği (% 25),
2. Öğretmenlerin aldıkları cezaların en çok; “Uyarma (% 28.8)” ve “Maaş Kesimi (% 28)”, en az “Meslekten Çıkarma (% 4)” cezaları olduğu,
3. Verilen cezalarının % 75.5’inin yürütülen soruşturma sonunda, % 24.5’inin ise disiplin amirlerince resen verildiği,
4. Yapılan 341 soruşturmada 257’sinin sübut bulunduğu,

5. İşlenen disiplin suçlarının öğretmenlerin cinsiyetleri, medeni durumları, meslekteki hizmet süreleri ve branşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği,

6. Suç işleme oranının kırsal kesimde kentlere göre daha fazla olduğu (% 4 ve % 1),

7. Kırsal kesimde en fazla “Plan yapmama” suçunun, kentsel kesimde ise “Göreve geç gelme, erken ayrılma” suçlarının işlendiği,

8. Okul düzeyine göre suç işleme oranlarının ilkokullarda % 2.90, ortaokullarda % 2.53, ilköğretim okullarında % 1.59 olduğu,

tespit edilmiştir (Öter, 2002).

Şerif Karataş tarafından 2000 yılında yapılan, “İlköğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları ve Aldıkları Disiplin Cezaları ile Bireysel Değişkenleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi (Erzurum ili Örneği)” adlı Yüksek Lisans araştırmasında, 1995-1998 yıllarında ilköğretim okulu öğretmenlerini aldığı cezaların bireysel değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir.

Araştırma sonucunda:

1. İlköğretim okulu öğretmenlerinin 1995-1998 yılları arasında disiplin suçu olarak en fazla “Kılık kıyafet hükümlerine uymama” suçunu işledikleri,

2. Disiplin suçu işleyen öğretmenlerin % 57.6’sının erkek, % 42.3’ünün bayan olduğu,

3. Erkek öğretmenlerin en fazla “Görevde kayıtsızlık gösterme, kusurlu davranma” bayan öğretmenlerin ise “Kılık kıyafet hükümlerine aykırı davranma” suçunu işledikleri,

4. Disiplin suçu işleyen öğretmenlerin % 57.2’sinin bekar, % 42.8’inin evli olduğu,

5. Hizmet süresi attıkça disiplin suçu işleme oranlarının azaldığı; öğretmenlerin % 89.6’sının hizmet sürelerinin 1-10 yıl, % 7’sinin 11-20 yıl, % 3.3’ünün 21 ve daha yukarı olduğu,

6. Disiplin suçu işleyen öğretmenlerin % 62,8’inin kırsal kesimde, % 37.2’sinin kentsel kesimde görev yaptıkları; disiplin yönünden kırsal kesimdeki öğretmenlerin en fazla

“Göreve gelmeme”, kentsel kesindeki öğretmenlerin ise en fazla “Kılık kıyafet hükümlerine aykırı davranma” suçunu işledikleri,

7. Disiplin suçu işleyenlerden sınıf öğretmenlerinin oranının % 83.1, branş öğretmenlerinin oranının ise % 16.8 olduğu,

8. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin en çok “Uyarma-Kınama” cezası aldığı, tespit edilmiştir (Çağlar, 2006).

Murat Öter tarafından 2002 yılında yapılan, “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Aldıkları Disiplin Cezaları” adlı araştırmada, Diyarbakır ilinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin işledikleri disiplin suçları, nedenleri ve aldıkları disiplin cezaları belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma sonucunda;

1. Araştırma yapıldığı 1998-2001 yıllarında, en çok disiplin suçlarının kadrolu müdürler tarafından % 13.9 oranında işlendiği; onları müdür vekilleri % 7.1; müdür yardımcıları % 2.47 ve müdür yetkili öğretmenlerin % 1.87 oranıyla izlediği,

2. İlköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin en çok sırasıyla; “Okul yönetimi ile ilgili işleri zamanında yapmamak, yanlış yapmak (% 10.5)”, “Göreve gelmemek, geç gelmek (% 8.3)”, “Okulun fiziki durumu ve demirbaşıyla ilgili işleri yapmamak (% 7.9)”, “Okula gelir sağlamak amacıyla usulsüz para toplamak (% 7.0)”, “Eğitim öğretim ile ilgili görevlerini yapmamak (% 7.0)” ve “Üstleri, astları veya velilerle tartışmak” (% 7.0)” disiplin suçlarını işledikleri,

3. Yöneticilerin aldıkları disiplin cezaları arasında ilk sırayı “Aylıktan Kesme (% 43.9)” alırken, bu cezayı “Kınama (% 26.8)”, “Kademe İlerlemesinin Durdurulması (% 18.9)”, “Uyarma (% 10.1)” ve “İstifa Etmiş Sayılma (% 0.4)” cezalarının takip ettiği,

4. Yöneticilerin işledikleri disiplin suçlarının nedenleri arasında yüksek oranda; “Okulun genel yönetimi ile ilgili yasal düzenlemeleri ve uygulamaları bilmeme, yanlış bilme”

(%19.7) ve “Görevin yerine getirilmesinde ihmalkarlık, sürekli erteleme ve dikkatsizlik” (%18)’in olduğu,

5. Araştırma kapsamında erkeklerin kadınlara oranla daha çok disiplin suçu işledikleri, bunun da disiplin suçu işleyen 228 yöneticiden 209’unun (% 91.7) erkek, 19’unun (% 8.3) kadın olduğu yönünde tespit edildiği,

6. Disiplin suçu olarak erkek yöneticilerin en çok “Okul yönetimi ile ilgili işleri zamanında yapmamak, yanlış yapmak”, kadın yöneticilerin ise “Kendi personeline fazla ek ders ücreti tahakkuk ettirmek” suçunu işledikleri,

7. Disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan yöneticiler arasında Eğitim Fakültesi mezunlarının 68 kişi ile ilk sırayı, Öğretmen Okulu mezunlarının da 24 kişi ile son sırayı aldığı,

8. Araştırma kapsamındaki dört yılda disiplin suçu işleyip ceza alan 228 yöneticiden 163’ünün (% 71.5) daha önceden herhangi bir ceza veya ödül almadığı, 65’inin (% 28.5) ise daha önce ödül veya ceza aldığı,

9. Disiplin suçu işleyip ceza alan 228 ilköğretim okulu yöneticinin 198’inin gündüzlü, 30’unun da yatılı okullarda görev yaptığı,

10. Disiplin suçu işleyip ceza alan okul yöneticilerinin 101’inin il merkezinde, 60’ının ilçe merkezinde, 67’sinin köylerde çalıştığı,

tespit edilmiştir (Öter, 2002).

Sibel Çağlar tarafından 2006 yılında yapılan, “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İşledikleri Disiplin Suçları ve Aldıkları Disiplin Cezaları” adlı Yüksek Lisans çalışmasında Adıyaman ilinde 2003-2004 ve 2005 yılında çalışan ve disiplin suçu alan 197 ilköğretim okulu öğretmenin disiplin suç ve cezalarının analizleri yapılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırma sonucunda;

1. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin en fazla, “Sendikal eylemler (% 50.2)”, en az da “Göreviyle ilgili çıkar sağlama (% 0.51)” suçunu işledikleri,

2. Disiplin suçu işleyen ve ceza alanların 155’inin erkek (% 78.68), 42’sinin (% 21.32) bayan olduğu,

3. Öğretmenlerin aldıkları disiplin cezaları arasında ilk sırayı “Aylıktan Kesme (% 42.64)”, son sırayı ise “İstifa Etmiş Sayılma (% 1.52)” cezalarını aldıkları,

4. Disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan öğretmenlerden Sınıf Öğretmeni branşının (142 kişi) diğer branş öğretmenlerinden sayısal yönden daha fazla olduğu,

5. Kıdeme göre disiplin suçu işleme ve disiplin cezası almanın (6-10) yıl kıdem aralığında bulunan öğretmenler tarafından en fazla (59 kişi), (16-20) yıl kıdem aralığında bulunan öğretmenlerin ise en az (24 kişi) oldukları,

6. Araştırma kapsamında yer alan, disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan 197 kişiden 125’inin (% 63.45) Eğitim Fakültesi, 24’ünün (% 12.18) Diğer Fakülteler, 29’unun (% 14.72) Eğitim Yüksek Okulu, 18’inin (% 9.14) Eğitim Enstitüsü ve 1’inin de (% 0.51) Öğretmen Okulu mezunu olduğu; oranlar yönünden karşılaştırıldığında işlenen disiplin suçları arasında % 0.80’le en düşük oranın Eğitim Fakültesi mezunlarında, % 66.67 ile de en yüksek oranın Eğitim Enstitüsü mezunlarında olduğu,

7. Disiplin cezası alan 197 kişiden 33’ününün (% 16.75) daha önceden ödül aldığı, 164’ününün (% 83.25) ise önceden herhangi bir ödül almadığı,

8. 2003-2005 yılları arasında disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan 197 kişiden 113’ününün (% 57.37) daha önceden de disiplin suçu işleyip ceza aldığı, 84’ününün (% 42.63) ise daha önce de herhangi bir disiplin cezası almadığı,

9. 2003-2005 yılları arasında gündüzlü öğretim yapan okullardan 176 (% 89.34) öğretmenin disiplin suçu işleyip ceza aldığı, yatılı öğretim yapan okullarda ise 21 (% 10.65) öğretmenin disiplin suçu işleyip ceza aldığı,

10. Disiplin suçu işleyip ceza alan 197 öğretmenden, 104'ünün il merkezinde, 14'ünün ilçe merkezinde ve 79'unun köylerde görev yaptığı, disiplin suçu işleme ve ceza alma oranının, il merkezindeki ilköğretim okullarında % 52.80 ile en yüksek, ilçelerde ise % 7.10 ile en düşük seviyede gerçekleştiği,

tespit edilmiştir (Çağlar, 2006).

Salih Gözcü tarafından 2008 yılında yapılan, “İstanbul İlinde Görev Yapan Öğretmenlerin Disiplin Suçları ve Cezalarını Algılama Düzeyleri” adlı Yüksek Lisans çalışmasında araştırma örneklemini 2007-2008 öğretim yılında İstanbul İli Kartal ve Pendik’te random usulü seçilen 18 okulda görev yapan toplam 215 öğretmenden oluşmuştur. Bu araştırmada, öğretmenlerin disiplin cezalarına karşı algıları nasıldır?, öğretmenler disiplin cezaları konusunda yeterince bilgi sahibi midir?, öğretmenlerin suçlara ilişkin analizleri a) Yaş, b) Cinsiyet, c) Görev süresi, d) Meslekteki kıdemlerine göre değişmekte midir? soruları cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın sonucunda;

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerimizin tamamı disiplin cezaları ve disiplin suçları ile ilgili bilgi olduğunu belirtmesine rağmen, % 81.6'sının bu konu ile ilgili bir eğitim almadığını, yine % 87.4' ünün de bu konu ile ilgili eğitim almayı düşündüklerini belirttikleri,

2. Eğitim yüksek okulu öğretmenlerinin disiplin cezaları ile ilgili eğitim almadıkları ancak zaman içerisinde bu konuda kendilerini geliştirdikleri,

3. Mesleğinin ilk çağlarında bulunan aday öğretmenlerin disiplin cezaları ile ilgili daha fazla bilgiye sahip oldukları ve disiplin cezası almamak için daha fazla çaba sarf ettikleri; mesleğinde 11–15 yıl arası çalışan ve emekliliklerini hak eden öğretmenlerin daha fazla disiplin suçu işledikleri,

4. Öğretmenlerin disiplin suçu işlemede okul yöneticilerinin kendilerine karşı davranışlarının disiplin suçu işlemede etkili olduğunu belirttikleri,

5. Araştırmaya katılan öğretmenlerden disiplin cezası alanların oranının çok düşük olmasına rağmen (Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 83.7'si hiç disiplin cezası almamış) yapılan inceleme ve soruşturmaların buna bağlı olarak da verilen cezaların adil olmadığını düşündükleri,

6. Öğretmenlerin disiplin cezası alan arkadaşlarının performanslarında değişmeler olduğunu tespit ettikleri,

7. Öğretmenlerin, disiplin cezalarının caydırıcı olduğunu düşündükleri, tespit edilmiştir (Gözcü, 2008).

Öğretmen ve yöneticilerin işledikleri disiplin suç ve cezalarıyla ilgili yapılan çalışmalardan;

Nezahat Seçkin'in araştırmasında, hizmet bölgelerinin tümünde en fazla işlenen suçun "Göreve gelmeme veya geç gelme" olduğu (Çağlar, 2006); Yalçın Çelik'in araştırmasında, en çok "Siyasi propaganda yapmak" ve "Hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak" suçlarının işlendiği (Öter, 2002); Hasan Terzi'nin araştırmasına dayalı getirilen önerilerden birinin de görevleri arasında inceleme, soruşturma yapmak olan Müfettişlerin, "Lisansüstü eğitim almaları gerektiği" yönünde öneride bulunulduğu (Gözcü, 2008); Kadir Beşirli'nin araştırmasında, en çok işlenen disiplin suçlarının ilkokullarda "Plan yapmama", ortaokullarda "Görevinde kayıtsızlık gösterme, kusurlu ve düzensiz davranma", cezalar yönünden de en çok sırasıyla "Uyarma" ve "Maaş Kesimi", en az "Meslekten Çıkarma" olduğu (Öter, 2002); Şerif Karataş'ın araştırmasında, en fazla "Kılık kıyafet hükümlerine uymama" suçunu işlendiği, en çok "Uyarma-Kınama" cezası alındığı (Çağlar, 2006); Murat Öter'in araştırmasında, en çok işlenen disiplin suçunun "Okul yönetimi ile ilgili işleri zamanında yapmamak, yanlış yapmak", en çok alınan cezaların da sırasıyla, "Aylıktan Kesme", "Kınama", "Kademe İlerlemesinin Durdurulması", "Uyarma" ve "İstifa Etmiş Sayılma" olduğu (Öter, 2002); Sibel

Çağlar'ın araştırmasında, en fazla “Sendikal eylemler” suçunun işlediği, cezaları arasında ilk sırayı “Aylıktan Kesme”, son sırayı ise “İstifa Etmiş Sayılma” cezasının alındığı (Çağlar, 2006); Salih Gözcü'nün araştırmasında, araştırmaya katılan öğretmenlerimizin tamamının disiplin cezaları ve disiplin suçları ile ilgili bilgi olduğunu belirtmesine rağmen, % 81.6'sının bu konu ile ilgili bir eğitim almadığı, yine % 87.4'ünün de bu konu ile ilgili eğitim almayı düşündüklerini belirttikleri, mesleğinin ilk çağlarında bulunan aday öğretmenlerin disiplin cezaları ile ilgili daha fazla bilgiye sahip oldukları ve disiplin cezası almamak için daha fazla çaba sarf ettikleri; mesleğinde 11–15 yıl arası çalışan ve emekliliklerini hak eden öğretmenlerin daha fazla disiplin suçu işledikleri (Gözcü, 2008) anlaşılmıştır.

Bölüm II

Kavramsal Çerçeve

Öğretmenler tarafından yürütülen eğitim öğretim hizmeti aynı zamanda kamu hizmetidir. Kamu hizmetinde yönetilen ve yönetilen arasındaki görev ve sorumlulukla ilgili ilişkiler yönetim hukuku çerçevesinde belirlenmiştir. Yönetim hukukunun bir alt dalı olan disiplin hukuku aynı zamanda eğitim öğretim alanında çalışan öğretmenlerin ürettikleri hizmetin standartlaşmasını, kontrol ve denetimini sağlamaktadır. Devlet memuru olan öğretmenlerin çalışma yaşamlarına ait genel hak, ödev ve sorumlulukları 657 sayılı DMK'da belirtilmiştir. Öğretmenlerin adli nitelik taşıyan suçlar dışında kalan idari yaptırım gerektiren disiplin suç ve cezalar ile disiplin işlemlerinin aşamaları DMK'da yer almaktadır. Disiplin soruşturması DMK'da yer alan disiplin hükümlerine göre yürütülür.

Bu bölümde eğitim ve öğretmenlik mesleğinin önemi ve rolü üzerinde durulmakta, öğretmenlerin disiplin işleriyle ilgili; “Yönetim Hukuku, Disiplin Soruşturması, Disiplin Suç ve Cezası, Disiplin Fiil ve Halleri İle Disiplin Cezaları, Disiplin Cezalarının amacı, Disiplin Cezalarının Özellikleri, Öğretmenler İle İlgili Disiplin Suç ve Cezaları, Disiplin Cezası Uygulamaları, Disiplin Cezalarında Takdir Hakkı, Disiplin Cezalarını Vermeye Yetkili Amir Ve Kuralları, Disiplin Cezalarına itiraz, Disiplin Cezalarının Özlük Dosyasından Silinmesi, Disiplin Cezalarında Zamanaşımı, Disiplin Cezalarını Düşüren Haller, Disiplin Cezalarını Ağırlaştırıcı Durumlar” ele alınmaktadır.

Eğitim ve Öğretmenlik Mesleği

Eğitim; bir ülkenin kalkınmasını ve gelişmesini doğrudan etkileyen, geleceğini belirleyen, insanların geleneklerini ve çağdaş değerlerini uyum içinde kaynaştıran, gelişmiş ve gelişmekte olan bütün ülkelerin üzerinde büyük bir duyarlılıkla durdukları, çok önemli bir

süreçtir (Tayan, 1996'dan akt. Çağlar, 2006). Eğitimden beklenen faydalar nedeni ile devletlerin eğitime ayırdıkları bütçe payları sürekli artmaktadır.

Eğitim, alanın uzmanlarınca farklı tanımlarla açıklanmaya çalışılmıştır. Genel anlamı ile eğitim, “bireyin içinde yaşadığı toplumda davranış biçimleri edindiği süreçler toplamıdır” (Varış, 1996, s.13). Oğuzkan'a göre eğitim “önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir” (akt. Başaran, 1984, s.16). “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1994, s.12). Bu tanımlar içinde ülkemizde yaygın olarak kabul edileni Ertürk'ün tanımınıdır.

Kişiyeye istendik davranış kazandırma süreci olarak kabul edilen formal eğitim, bu amaç için örgütlenmiş bir kurum olan okulda verilir. Okul açık bir sosyal sistem olup kendisini meydana getiren iç öğelerinden biri yöneticiler diğeri de öğretmenlerdir (Bursalıoğlu, 1994). Bilgi, beceri ve deneyim yönünden yönetici ve öğretmenler okulun entelektüel sermayesini oluştururlar (Töremen ve Ersözölü, 2010).

Öğretmenlik mesleğinin değeri, öğretmenin eğitim sisteminin en stratejik öğesi olmasından kaynaklanmaktadır. Bir eğitim sisteminin başarısı o sistemi işletecek olan öğretmenlerin ve diğeri personelin niteliğine bağlıdır. Hiçbir model, o modeli işletecek personelin niteliğinin üzerinde hizmet üretmez. Bu nedenle, “Bir okul ancak içindeki öğretmenler kadar iyidir” denebilir (Başkan, 2001'den, akt. Pehlivan, 2008, s.2). Öğretmenlerin sahip olduğu özellikler ile okulun akademik, sosyal ve kültürel başarıları arasında doğrusal ilişki söz konusudur. Okul, öğretmenler sayesinde bulunduğu toplumsal yapı içerisinde dikkatleri üzerinde toplar.

Öğretmen; okuldaki öğrenme faaliyetlerini düzenleyen, öğrencileri belli bir düzen içinde tutan, baskı, zorlama, övme, ödüllendirme, bilgi üstünlüğü gibi yollarla verimli karşılıklı etkileşim durumu yaratabilen kişidir (Ergün, 1992). Öğretmenin, öğrenci başarısını

belirlemede en önde gelen öge olduğu ve öğretmendeki niteliklerin öğrenciye yansıdığı kabul edilen bir gerçektir (Çekiç, Göç ve Çelik, 2015). Öğretmenlerin öğrenciler üzerindeki belirleyici etkileri nedeniyle sürekli kendilerini geliştirerek çalışma alanının uzmanı olmalıdırlar.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu (1973)'nda öğretmenlik; genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyonla hazırlanan ve devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir uzmanlık mesleği olarak tanımlanmıştır.

Eğitimin başlatıcısı, geliştiricisi, uygulayıcısı olan öğretmen eğitim sisteminde en başat yerdedir (Cüceloğlu ve Erdoğan, 2013). Teknolojik alandaki gelişmelerin eğitime olan katkısı dahi öğretmenin eğitim sürecindeki rolünü azaltmamış, hatta arttırarak ona yeni roller yüklemiştir. Ne kadar ideal okul binaları, mükemmel eğitim programları ve zengin araç-gereç hazırlanırsa hazırlansın bunlara işlerlik kazandıracak olan öğretmendir, eğitim öğretim ortamında bulunan hiçbir materyal onun yerini tutamayacaktır (Özsoy, 2003).

Eğitim sistemimiz ne kadar iyi olursa olsun, bu sistemi işletmekle yükümlü öğretmenler gerekli niteliklere sahip değillerse, eğitim sistemi toplumsal gelişmede itici güç olma görevini yerine getiremez. Bu nedenle eğitim sistemimizin başarısı, sistemin ana unsuru olan öğretmenlerin nitelik yönünden iyi yetişmelerine, sosyal ve ekonomik yönden de yeterli olanaklara kavuşmalarına bağlıdır (Sağlam, 1992'den akt.Çağlar, 2006).

Bursalıoğlu (1994)'na göre; öğretmenin rolü, onun öğretmenlik anlayışına dayanır. Böyle bir anlayış, öğretmenin mesleğe karşı olan tutumunu belirler. Bu tutum öğretmenin okul içi ve dışındaki öğelerle olan ilişkilerine yön verir. Öğretmenin rolünü etkileyen nedenlerden biri de, onun beklentileridir. Bunlar yöneticiler, öğrenciler, ana-baba, çevre, toplum ve devletten olan beklentileri olup, okulun sosyal havasının bir parçasını oluştururlar. Beklentilerin yeterince karşılanmaması öğretmenin çalışma motivasyonunu olumsuz etkileyecek bu durum da okulun iç ve dış öğeleri ile olan ilişkilere yansiyacaktır.

Toplumda var olan kurallara uyulması bireylerin yaşantılarını kolaylaştırır. Etik kurallar da birey davranışlarına yön verir. Ancak, mesleki kurallar o mesleğin mensubu bir kimse için çok daha önemlidir. Öğretmenler de bir yandan mesleğinin gerektirdiği davranışsal kuralları izlemeli, öbür yandan kuralları inceleyip uygun olmayanları elemeli, eksik ve yetersiz olanları düzeltmeye çalışmalı ve toplumun geçerli kurallarından yararlanmasını sağlayıcı bir hizmet sunmalı, mesleki etik kurallarına uymalıdır (Bilen, 2002'den akt. Pehlivan, 2010)

Şişman (2011)'in belirttiğine göre; öğretmenler öğrenciler tarafından rol model olarak alındığı kabul edilir. Öğrencilerin de öğretmenleri rol model olarak gördükleri yapılan araştırmalarla kanıtlanmıştır. Öğretmenlerin öğrenciler için iyi davranış örnekleri sergilemeleri beklenir. Burada rol modelliği, öğretmenin sergileyeceği davranışlarla, okulun amaç ve standartlarının uyuşmasıdır. Şayet öğretmenlerin davranışları, söylediklerini yansıtıyor ve onlarla uyum içinde ise, bir modellik söz konusudur (Urena'dan akt. Şişman, 2011). Bir öğretmene ne kadar özel alan bilgisi, genel kültür ve pedagojik formasyon verilirse verilsin, öğretmende kişilik ve karakter olgunlaşması eksik ve öğrencilerinde saygınlık uyandıracak bir karakter yapısına sahip değilse, bu tür öğretmenin mesleğinde başarılı olması, öğrenciler tarafından ciddiye alınması ve iyi bir rol model olarak kabul edilmesi mümkün olmayacaktır (Özsoy, 2003).

Öğretmenlerin çalışma alanları okullardır. Okul, özgün bir toplumsal ve biçimsel bir örgüttür (Aydın, 1994). Toplumsal bir örgüt olarak okulun bireysel, kurumsal ve kültürel boyutları vardır. Okullardaki sosyal ve örgütsel davranış bu üç boyutun etkileşimi sonucu oluşmaktadır. Bireysel boyutta okulda çalışan yönetici ve öğretmenlerin kişisel ihtiyaçlarının karşılanması önem taşımaktadır. Kurumsal boyutta ise öğretmen ve yöneticilerden belli roller beklenmektedir. Kültürel boyutta ise daha çok okul kültürünü yönlendiren doğal grupların beklentileri ve değerlere uygun davranışları gösterme önemli görülmektedir (Çelik, 2010).

İnsan ilişkileri yönünden öğretmenlik, bazı mesleklerden farklı olarak geniş bir insan kesimi ile ilişki kurmayı ve karşılıklı etkileşimi gerektiren bir meslektir (Şişman, 2010). Sosyal bir kurum olarak okul, hizmet sunduğu toplumsal grupların daima ilgi ve gözetimi altındadır. Okulu kuşatan toplumsal sistem, okul için bir başka baskı ve gerilim kaynağını oluşturur (Aydın, 1994). Okul ile sürekli etkileşiminde bulunan toplumsal grupların oluşturduğu baskılar öğretmenlerin çalışma yaşamlarını olumsuz etkiler ve gergin bir çalışma ortamının oluşumuna neden olurlar. Bursalıoğlu (1994)'na göre; mesleği gereği çok çeşitli rolleri oynamak durumunda olan öğretmenlerin rollerinin zaman zaman birbirleriyle çatışması kaçınılmazdır. Öğretmenlerin sosyal ve ekonomik durumu, vatandaşlık anlayışı, çevrenin tutumu, öğretmenin oynaması gereken roller arasında çatışmalara yol açabilir. Baş gösteren çatışmaların örgütsel amaçları engellemeyecek şekilde çözülmesi gerekmektedir. Bu amaçla kural koyucu olarak devlet, öğretmenlerin görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri ve belirlenen normların dışında hareket etmelerini önlemek için disiplin cezaları belirlemiştir.

Öğretmenlerin disiplinine konu olan eylem ve halleri yönetim hukukuna uygun olarak soruşturulur. Yürütülen soruşturma sonucu yasaların emrettiği görev ve sorumlulukları belirlenen usul ve esaslara uygun, tam ve zamanında yerine getirmeyenler disiplin mevzuatına göre cezalandırılır.

Yönetim Hukuku, Disiplin Suç Ve Cezası, Disiplin Soruşturması

Yönetim hukuku

Yönetim, en genel tanımıyla insan ve madde kaynakları ile zamanın etkili ve verimli kullanılma sürecidir. Başka bir tanıma göre yönetim, önceden belirlenmiş amaçları gerçekleştirebilmek için planlama, örgütleme, yöneltme ve denetim süreçleri aracılığı ile kaynakların uyumlu bir şekilde kullanılmasıdır (Memduhoğlu, 2010).

Hukuk, Arapça bir sözcük olan ‘hak’ kavramının çoğulu olup ‘haklar’ anlamına gelmektedir. Farklı görüşlere göre hukuk tanımı değişmekle birlikte genel olarak, yönetici erk tarafından konulan, devlet yaptırımı ile desteklenen, toplumsal hayatı düzenleyen kurallar bütünü olarak tanımlamak mümkündür (Bozkurt, 2006). Hukuk, yöneten ve yönetilen arasındaki ilişkilerin yasal düzenlemeler çerçevesinde yansız olarak işlemlerini sağlar. Bireylerin hakları bunları ihlal edilenlere getirilen hukuksal yaptırımlarla korunur.

Yönetim hukuku, devletin örgütsel olarak yürütme organı içinde yer alan yönetsel eylemler ile yasama ve yargı organlarının salt idari nitelikli faaliyetlerini ve kamu hizmetini konu alan hukuk dalıdır. Yönetim hizmetlerinin başında kamu hizmetleri gelir. Kamu hizmetinin aksamaması, ön görülen düzende işlemlerini, kamu hizmet veren ve alan arasındaki ilişkileri düzenlemek için belirlenen yasal yaptırımlar yönetim hukukunun temelini oluşturur (Derdiman, 2009).

Yönetsel içeriğin dışsal biçimine ilişkin sorunlar (örneğin yönetim yetkileri, örgüt içi hak ve sorumluluklar, örgütler arası ilişkiler, personel alma ve işe yerleştirme gibi) hukuk biliminin yetki alanına girmekte; örgütsel eylemin planlanması, yönlendirilmesi ve denetlenmesi için en etkili yolları arayıp geliştiren yönetim bilimi bulgularını hukuk kuralları ile somutlaştırarak yönetsel kuruluşların düzenli ve uyumlu bir şekilde işlemlerini sağlamaktadır (Fişek, 2011).

Yönetimin genel amacı kamuya yararlı olmaktır. Kamu yönetimi, kamunun gereksinmelerini gidermek için topluma ve toplumu oluşturan çeşitli kümelere ve bireylere hizmet götürür. Topluma ve bireylere hizmet götürmekle ödevli kamu yönetimleri gerek kuruluş, gerek işleyiş yönünden hukuka bağlıdır. Kamu yönetimi ile yönetilenler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi, kamu yönetimine tanınan yetkinin keyfi kullanılmaması için bazı önlemlerin alınması gerekir. Alınacak bu önlemler yönetim hukukunun uğraşı alanını oluşturur. Yönetim hukukunun temel görevi, kamu yönetimine özgü kuruluşları, bu

kuruluşların işleyişlerini, kişilerle olan ilişkilerini ve sorumluluklarını düzenlemektir. Ayrıca kamu kuruluşlarının yargısal denetimini de yönetim hukukunun konuları içindedir (Gözübüyük,1996).

Yöneten ve yönetilenler arasındaki ilişkilerin nasıl yürütüleceği hukuk devletlerinde yasal metinlerle düzenlenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) Anayasası (1982)'nin 125. maddesi Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işler dışında, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açık tutarak yönetilenlerce kullanılan güç ve yetkiyi bağımsız mahkemeler tarafından denetleme yetkisi tanımıştır.

Disiplin suç ve cezası

Disiplin dilimize Fransızca'dan geçmiş olup Fransızca-Türkçe sözlükte "sıkı düzen, yol, yöntem, yordam" anlamları yanı sıra "eğitme, yola getirme" anlamına da gelmektedir (Tortop, 1983). Disiplin geniş anlamda, kişilerin uyum içinde yaşaması için konulan kurallar ve kuralların yerine getirilmesini sağlamak amacıyla alınan önlemlerdir (Aytuna, 1963'ten, akt. Karaman, 1994).

Suç; kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin emrettiği hususlara uyulmaması veya zamanında yapılmaması yahut eksik yapılması; kanunların, tüzüklerin, yönetmeliklerin yasakladığı fiillerin işlenmiş olması durumlarını kapsar (Alver, 1997). Bir başka deyişle suç; hukuk düzeninin cezalandırdığı fiillerdir (Sorguç, 1992b).

Disiplin suçu, kamu hizmetinin yürütülmesinde ve kamu yararında devamlılığın sağlanmasına yönelik ödev ve sorumlulukların; kamu personeli tarafından hiç yerine getirilmemesi, eksik getirilmesi veya zamanında yerine getirilmemesi ya da bu konuda getirilen yasal sorumlulukların ihlali sonucu oluşan suçlardır. Başka bir deyişle, kamu hizmetlerinin yasal düzenlemelere uygun yürütülmemesi eylemlerine bağlı olarak doğan suçlardır (Arıca, 2000).

Geniş anlamıyla ceza, bireye ve topluma karşı işlenen zararlı eylemin karşılığı olarak toplum adına uygulanan yaptırımdır (Bozkurt, 2006). Ceza, suçu işleyen kişilerin özgürlüklerini kısıtlama, bazı haklardan mahrum etme, statü kaybı şeklinde gerçekleşebilir.

Disiplin cezası, kamu yararı gözeten hizmetlerin kamu görevlileri tarafından düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak, hizmette bulunanların unvan ve görevlerini olumsuz yönde etkileyebilecek davranışlarını önlemek amacıyla yönetimce konulmuş kurallara aykırı hareket edenlere uygulanan yaptırımlardır (Sorguç, 1992a). Disiplin cezaları, kamu personelinin görevlerinde daha dikkatli ve özenli olmalarını, ayrıca bu personelin devlete, kanunlara ve üstlerinin verdiği kanuna uygun emirlerin yerine getirmelerini sağlar (Akgüner, 1992). Disiplin cezaları kamu görevi ile ilgili olup sadece kamu görevi yürütenlere uygulanır.

657 sayılı DMK (1965)'nin 124. maddesinde de disiplin cezası, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin devlet memurlarına emrettiği ödevleri yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladıkları işleri yapanlara, durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre uygulanacak yaptırımlar olarak ifade edilmiştir.

Ceza hukuku ile toplum düzenine aykırı davranışlar, disiplin cezaları ile de bir örgütün düzenine aykırı davranışlar cezalandırılır. Bazen bir tutum ya da davranış, hem örgütün hem de toplumun düzenini bozabilir. Böyle bir durumda, kamu işgöreni hakkında hem disiplin soruşturması, hem de ceza kovuşturması yapılır. Bir işgörene disiplin cezasının uygulanabilmesi için, hem disiplin suçlarının hem de disiplin cezalarının hukuksal bir dayanağının bulunması gerekir. Ancak, ceza hukukunun aksine, disiplin suçları yasalarla ayrıntılı olarak belirtilmemiştir (Gözübüyük, 1996). Kanunlarda disiplin suçlarını oluşturan eylemler genel hatlarıyla tanımlanırlar. Böylece, eylemlerin yorumlanmasına imkan vererek

kanunda tanımlanmış disiplin eyleminin benzerlerinin de aynı kapsam içerisinde değerlendirilmesine imkan verir.

Disiplin soruşturması

Kamu görevini yürüten memurlardan yasalara bilerek ve bilmeyerek uymayanlara yani suç işleyenlere her zaman rastlanır. Böyle durumlarda kanunlara dayandırılan yetki ile ilgililerin yasalara uyulması sağlanacak ve gerektiğinde de cezai yaptırımlar uygulanacaktır. Devlet yönetiminin ve kamu hizmetlerinin etkili ve verimli bir biçimde sürdürülebilmesi için inceleme ve soruşturmalar yapılarak sorumlular hakkında gerekli işlemlerin yapılması gerekmektedir (MEB TKB, 2000).

Suç ve kusurlu bir davranıştan söz ederek bir memura yönetimce disiplin cezası uygulanabilmesi için sadece cezanın nedenlerinin gösterilmesi yeterli değildir. Cezanın uygulanabilmesi, nedenlerinin gerçek olmasına ve suç ve kusurlu halin ilgili memur tarafından işlenmesine ve ona yüklenen görev ve sorumluluklar dahilinde olduğunun ortaya konulması şartına bağlıdır (Sorguç, 1992b).

Kamu görevlilerinin Türk Ceza Kanunu ve diğer ceza hükümlü kanunlar kapsamına girmeyen ve adli işlem gerektirmeyen, ancak kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesine engel olan, uyulması zorunlu kuralların ihlali ve yasaklanmış fiil ve hallerin incelenip soruşturulmasına disiplin soruşturması denir (MEB TKB, 2000).

Mevzuatta disiplin soruşturmasının nasıl yapılacağına ilişkin açık bir hüküm bulunmamakla birlikte disiplin soruşturmasının yasal düzenlenmesi 657 sayılı DMK ile diğer özel kanunlarda belirtilen hükümler çerçevesinde yapılmıştır (Alver, 1997). Yine 657 sayılı DMK'nın 124 ile 136. maddelerin arasında yer alan hükümlerin incelenmesinden; disiplin cezaları, soruşturma, soruşturma dosyası, soruşturma evrakı, soruşturmayı yapanın veya yetkili disiplin kurulunun savunma için belli bir süre vermesi gibi hususların belirtilmesinden

disiplin soruşturmasının uygulamada nasıl yapılacağı anlaşılmaktadır (Çoşkun, 2009). Disiplin hukukunun uygulanmasında belirlenen usul ve şekil soruşturmayı keyfilikten kurtarır. Bu usul ve şekillerin bilinmesi, soruşturmacının soruşturma kurallarına uygun hareket etmesi, işgörene güvence sağlar (Arıca, 2000). Her ne kadar disiplin soruşturması, genelde işgörenler üzerinde negatif etki uyandırsa da kurumsal yararı işgörenlere iyi aktarıldığında; kurumda yüksek düzeyde bir başarı ve davranışı garantiler, tüm görevlilere adil davranıldığını ve standartlarda tutarlı olduğunu gösterir, işgörenlere davranış ve başarılarını geliştirme fırsatı sağlar, çalışma ekiplerinin moralini bozan sorunların ortaya çıkarılıp belirlenmesinde katkıda bulunur, örgütsel değerleri yüceltir, yönetimin işgörenler üzerinde etkililiğini artırır (Fowler, 1997). Disiplin soruşturmasına neden olan eylem ve haller yöneticiler tarafından iyi analiz edildikleri takdirde elde edilecek sonuçlar örgütlerin kendini geliştirmelerinde fırsatlara dönüşebilir.

Disiplin soruşturması; suç konusu olayı incelemek, muhbir veya şikayetçinin ihbar ve iddialarını öncelikle tespit etmek, soruşturma konusu ile ilgili delileri toplamak, teknik bir uzmanlığı gerektiren durumlarda gerekirse bilirkişi incelemesi yaptırmak, varsa tanıkları dinlemek ve en sonda da itham edilen kişinin ifadesine başvurmak sureti ile yapılır. Disiplin soruşturması, yetkili makamlarca verilen soruşturma emri ve oluru üzerine atanacak denetmenlerce veya muhakkiklerce yürütülür (Pınar, 2003). Disiplin soruşturma sürecinin sonunda kanıtlara dayalı varılan kanaat ve görüşler rapor haline getirilir. Soruşturmayı yürüten kişinin disiplin raporunu yetkili birimlere teslim etmesi ile soruşturma sona erer.

Disiplin Fiil Ve Halleri İle Disiplin Cezaları

Disiplin cezalarının amacı

Ceza kanunlarının belirttiği cezalardan ayrı olarak, kamu hukuku idareyi bazı tedbirleri almaya yetkilendirmiştir. İdarenin aldığı hukuksal ve yönetsel önlemler ve

uygulamalar disiplin rejimini meydana getirir. Bu rejimin amacı, kamu personelinin çalışma hayatındaki davranışlarını kamu hizmetlerinin hukuksal kurallarına ve kamu yararına uygun işlemesini sağlamaktır. Bu nedenle kanunların emrettiği görevleri usule uygun, tam ve zamanında yapmayanlara, yasakladığı iş ve eylemleri yapanlara idarece belirlenen yetkili amirler ve kurulları tarafından çeşitli cezalar verilir. Disiplin cezaları denilen bu cezaların amacı kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak ve devlet memurları için oluşturulan çalışma düzenini (Tortop, 1983) ile kamu hizmeti yürütülürken devletin saygınlığını korumak (Danıştay 10. Dairesi, 1989'dan akt. Ünal, 2012), kamu kuruluşlarında çalışan görevlilerin, görevlerini yetki ve sorumlulukları dahilinde yerine getirmelerini sağlamak ve diğer kamu görevlilerine örnek teşkil etmektir (MEB TKB, 2000).

İstanbul 6. İdare Mahkemesi 1991 yılında verdiği bir kararda disiplin cezasının esas amacını; toplumda istenilen amaçların devamı ve bunların kararlı bir şekilde gerçekleşmesi, kamu hizmetinin gereği olarak yürütülmesi, kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun hareket edilmesi ve kurumların huzurunun sağlanması olarak belirtmiştir (Kırmızıgül, 1998).

Disiplin cezaları her ne kadar ceza kanunlarından ayrı ise de her biri birer yaptırım içerir. Yaptırımların genel amacı memuru ceza yolu ile eğiterek bir daha disiplin suçu işlemesini önlemek, işgörenleri kurum normlarına uygun hareket etmesini sağlamaktır. Kamusal düzenin sağlanabilmesi ve kamu hizmetinin devam edebilmesi açısından çalışma yaşamını tehdit eden, yavaşlatan ve olumsuz etkileyen eylemleri bertaraf etmek için yasal yaptırımlara daima gereksinim vardır.

Disiplin cezalarının özellikleri

Disiplin cezaları;

- a) Sadece kamu görevlileri ile bazı meslek mensuplarına uygulanır.
- b) Kişiseldir.

c) İş görenin özlük hak ve meslek statüsüne yönelik etkileri vardır.

d) Savunma hakkı tanınmadan verilemez.

e) Takdiri cezalardır ancak, keyfi de değildir. Takdir yetkisi belli makam ve kurullara ait olup, takdir hakkı sınırsız değildir. Belli ve gerekli şartlara bağlanmış olması hakkında disiplin cezası uygulanacak kimseler için bir güvence teşkil eder.

f) Uygulamada eşitlik ilkesi esas olup aynı eylemde bulunanlara aynı nitelikteki cezalar verilir.

g) Eylemin ağırlığına göre farklı yani kademelidir.

h) Uygulanması için yargı kararının aranmaz ve verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder.

i) Ertelenmeleri mümkün değildir (MEB TKB, 2000; Altunışık, 2002'den akt; Orhan, 2003).

Öğretmenler ile ilgili disiplin suç ve cezaları

Disiplin suçu ve cezası yönünden Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı öğretmenler, birer kamu görevlisi ve devlet memuru olmaları nedeniyle DMK'da yer alan hükümlere bağlıdırlar. Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ve disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller, 657 sayılı DMK (1965)'nin 125. maddesinde belirtilmiş, disiplinle ilgili uygulamalar da aynı kanunun 124 ile 136. maddeleri arasında düzenlenmiştir. 125. maddenin sonlarında yer alan "Özel kanunların disiplin suçları ve cezalarına ilişkin hükümleri saklıdır" ifadesi, ilköğretim okulunda çalışan öğretmen için çıkarılan özel kanunlardaki hükümlerin uygulanmasına imkan vermektedir.

4357 sayılı Kanun ile 1702 sayılı Kanun devlet memurları içinde öğretmenler ve okul yöneticileri için çıkarılmış mesleğe yönelik düzenlemeler içeren kanunlardır.

Milli Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü, yayınladığı 2004/70 sayılı genelge ile ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlere disiplin işlemlerinde öncelikle 4357 sayılı Kanun'un uygulanması gerektiğini açıklamıştır (MEB, Genelge, 70, 2004).

Daha sonra, MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü 26/07/2012 tarihinde yayınladığı 2012/28 sayılı genelge ile ilkokullarda görev yapan öğretmenlere disiplin işlemlerinde öncelikle 4357 sayılı Kanun'un, ortaokullarda görev yapan öğretmenlere 1702 sayılı Kanun'un, bu iki kanunda hüküm bulunmaması halinde 657 sayılı Kanunu uygulanması gerektiğini vurgulamıştır (MEB, Genelge 28, 2012) .

Yasal metinlerde yer alan açıklamalara ve genel hukukun ilkelerine göre, işlenen disiplin suçu ile ilgili özel kanunda (1702 ile 4357 sayılı kanunlarda) bir düzenleme bulunmadığı takdirde genel kanun olan 657 sayılı yasada bulunan disiplin cezalarının uygulanması gerekmektedir (Kırmızıgül,1998). Öğretmenlere ilişkin disiplin cezalarını uygulamada özel kanun hükümleri genel kanun hükümlerinden önceliklidir.

4357 sayılı Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına, Terfi, Taltif Ve Cezalandırılmalarına Ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İçtimai Yardım Sandığı İle Yapı Sandığına Ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun'un 7. maddesinde sayılan ve 26/07/2012 tarihine kadar ilköğretimin okullarında görevli sınıf ve branş öğretmenlerinin işleyecekleri disiplin suçları ile bunlara uygulanan disiplin cezaları şunlardır:

a) Kusurlu sayılmak: Vazifelerini yapmakta ihmali görülenler işlerinde kusurlu sayılırlar. Bu cezaya itiraz olunamaz.

b) Ücret veya maaş kesilmek: Vazifelerini yapmadıkları ve yapanlara günlük çıkardıkları, onların çalışma isteklerini sözleri ve hareketleriyle kırdıkları, okulu veya talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğrattıkları sabit olanlara fiillerinin mahiyet ve derecesine göre birinci defasında bir günlükten üç günlüğe ve ikinci defasında üç

günlükten on beş günlüğe kadar ücret veya maaş kesilmek cezası verilir. Üç günlüğe kadar olan cezaya itiraz olunamaz. Bu ceza hem maaş hem de ücret alanların yalnız maaşlarından kesilir.

c) Kıdem indirmek: Öğretmenlik şerefini ihlal edici hallerde buldukları, meslektaşlarının veya talebenin haklarını kasten zarara uğrattıkları sabit olanlara suçlarının derecesine göre bir yıldan dört yıla kadar kıdem indirme cezası verilir.

d) Vazifelerine son verilmek: Talebesine, okul ve meslek mensuplarına iftira eden veya ettirenlerle bir kıdem müddeti içinde iki defadan fazla on beş günlük ücret veya maaş kesilmek cezasını alan veya başkalarını vazifelerini yapmamağa teşvik ederek okulun çalışmasını aksattığı sabit olan öğretmenlerin altı aydan iki seneye kadar vazifelerine son verilir. Bu cezaya çarpılan öğretmenler ceza gördükleri tarihten itibaren ceza müddetlerinin sona ermesine kadar tekrar öğretmenliğe tayin edilemezler. Bu müddetin sonunda bunların yeniden öğretmenliğe tayinleri caizdir.

e) Meslekten çıkarılmak: Öğretmenlik mesleğiyle ilgili işler bakımından haysiyetsizliği, iffetsizliği ve vazifesinde bırakılmasına mani bir suiistimali sabit olan öğretmenler bir daha meslekte ve teşkillerinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılırlar. (MEB TKB 2000)

26/07/2012 tarihinden itibaren ilköğretim okulunun ortaokul bölümünde görev yapan branş öğretmenleri hakkında öncelikle uygulanan 1702 sayılı İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkındaki Kanun'un 20.21.22.23.24.25.26. ve 27. maddelerinde sayılan disiplin suçları ve cezaları:

a) İhtar ve tevbih : 1 - Talimatname ve emirler mucibince yapılması lazım olan vazifelerin ifasında kusur etmek (bu halin neticesinde bir şahıs veya müessese zarar görürse zararın mahiyet ve derecesine göre daha ağır ceza verilebilir); 2 - Mektep dahil ve haricinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunmak; 3 - Arkadaşlarına

ve talebesine karşı kaba muamelede bulunmak ve kaba lisan kullanmak; 4 - Amirlerine karşı hürmetsiz tavır göstermek; 5 - Talebenin vazifelerini tashih etmemek; 6 - Yoklama ve imtihan evrakını idareye vaktinde teslim etmemek; 7 - Vazifeye geç gelmek veya vazifeden erken çıkmak. Sayılan hallerin ilk defasında ihtar. Tekrarında tevbih cezası verilir.

b) Ders ücretlerinin kesilmesi: 1 - Kabule şayan mazereti olmadan derse girmemek veyahut girdiği halde dersten başka bir şeyle meşgul olmak; 2 - İnzibat ve muallimler meclisi ve mubayaat komisyonu içtimalarına mazeretsiz olarak devam etmemek (bu son halin ilkinde ihtar, ikinci defasında ücret kesilmek cezası verilir); 3 - Bir ay zarfında iki defadan ziyade derse geç gelmek

c) Maaş kesilmesi cezası: 1 - Arkadaşlarına ve iş için gelenlere fena muamele etmek; 2 - Mektebin binasının ve eşyanın muhafazasına ihtimam etmemek; 3 - Talimatname ile uhdesine verilen işleri kasten yapmamak; 4 - Talebeyi dövme; 5 - Aynı suçtan dolayı iki defa tevbih aldığı halde o fiili tekrar etmek; 6 - Arkadaşlarını ve maiyetini başkası yanında tahkir etmek; 7 - Gizlenmesi ve belli edilmemesi kabil olmayacak derecede sarhoş olarak gezmek. Maaş, fiilin derecesine göre bir günlükten on beş günlüğe kadar kesilir. Daha ziyade kesilmez.

d) Kıdem indirilmesi: 1 - İmtihanalarda not takdirinde bitarafılıktan ayrılmak; 2 - Amirine karşı harekette bulunmak.

e) Derece indirilmesi: 1 - Sarhoş olarak mektebe gelmek; 2 - Kumar oynamayı itiyat etmek veya umumi yerlerde kumar mahiyetinde oyunlarla vakit geçirmek; 3 - Bir tarafı korumak veya mağdur etmek kast ile memur olduğu tahkikatı esaslı bir surette yapmamak.

f) İstifa etmiş sayılmak: 1-Yeni tayin edildiği vazifeye, mazeretsiz olarak on beş gün zarfında başlamayan; 2-Ders senesi başında vazifesine mazereti olmadan vaktinde

gelmeyen; 3 - Ders senesi içinde mazereti olmadan bir hafta fasılasız mektebe gelmeyen; 4 - Bir sene zarfında dört defa ders ücreti kesilme cezasına uğrayan müdür, başmuallim ve muallim veya ilk tedrisat müfettişi istifa etmiş sayılır.

g) Meslekten çıkarılmak: 1 - Gerek talebeye karşı ve gerek hariçte muallimlik sıfatı ile telif edilmeyen iffetsizliği sabit olan; 2 - Talebeyi Vekaletin ve mektebin amirleri ve muallim ve memurları aleyhine itaatsizliğe teşvik eden; 3 - Müdür başmuallim ve muallimlerle ilk tedrisat müfettişlerinden talebesine kopya verenler. (MEB TKB, 2000)

Disipline konu olan eylem öğretmenlik mesleği için özel çıkarılmış kanunlarda bulunmadığında veya ağırlıklı olarak yer almadığında ilköğretim okulları öğretmenleri hakkında da tüm devlet memurlarının sorumlu olduğu 657 sayılı DMK (1965)'nin 125. maddesinde yer alan disiplin cezaları uygulanır. Bunlar ise;

A - Uyarma : Memura, görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

Uyarma cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

- a) Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kayıtsızlık göstermek veya düzensiz davranmak; b) Özürsüz veya izinsiz olarak göreve geç gelmek, erken ayrılmak, görev mahallini terk etmek; c) Kurumca belirlenen tasarruf tedbirlerine riayet etmemek; d) Usulsüz müracaat veya şikayette bulunmak; e) Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak; f) Görevine veya iş sahiplerine karşı kayıtsızlık göstermek veya ilgisiz kalmak; g) Belirlenen kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranmak; h) Görevin işbirliği içinde yapılması ilkesine aykırı davranışlarda bulunmak.

B - Kınama : Memura, görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir.

Kınama cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a) Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kusurlu davranmak; b) Eşlerinin, reşit olmayan veya mahcur olan çocuklarının kazanç getiren sürekli faaliyetlerini belirlenen sürede kurumuna bildirmemek; c) Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranmak; d) Hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak; e) Devlete ait resmi araç, gereç ve benzeri eşyayı özel işlerinde kullanmak; f) Devlete ait resmi belge, araç, gereç ve benzeri eşyayı kaybetmek; g) İş arkadaşlarına, maiyetindeki personele ve iş sahiplerine kötü muamelede bulunmak; h) İş arkadaşlarına ve iş sahiplerine söz veya hareketle sataşmak; ı) Görev mahallinde genel ahlak ve edep dışı davranışlarda bulunmak ve bu tür yazı yazmak, işaret, resim ve benzeri şekiller çizmek ve yapmak; j) Verilen emirlere itiraz etmek; k) Borçlarını kasten ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olmak; l) Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozmak; m) Yetkili olmadığı halde basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç vermek.

C - Aylıktan kesme : Memurun, brüt aylığından 1/30 - 1/8 arasında kesinti yapılmasıdır.

Aylıktan kesme cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a) Kasıtlı olarak; verilen emir ve görevleri tam ve zamanında yapmamak, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçleri korumamak, bakımını yapmamak, hor kullanmak; b)

Özürsüz olarak bir veya iki gün göreve gelmemek; c) Devlete ait resmi belge, araç, gereç ve benzerlerini özel menfaat sağlamak için kullanmak; d) Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunmak; e) Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etmek; f) Görev yeri sınırları içerisinde her hangi bir yerin toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz olarak kullanılmasına yardımcı olmak; g) İkamet ettiği ilin hudutlarını izinsiz terk etmek (Mülga: 13/2/2011-6111/111 md.); h) Toplu müracaat veya şikayet etmek (Mülga: 13/2/2011-6111/111 md.); ı) Hizmet içinde devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak; j) Yasaklanmış her türlü yayını görev mahallinde bulundurmak (Mülga: 13/2/2011-6111/111 md.);

D - Kademe ilerlemesinin durdurulması : Fiilin ağırlık derecesine göre memurun, bulunduğu kademedeki ilerlemesinin 1 - 3 yıl durdurulmasıdır.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a) Göreve sarhoş gelmek, görev yerinde alkollü içki içmek; b) Özürsüz ve kesintisiz 3 - 9 gün göreve gelmemek; c) Görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamak; d) Amirine veya maiyetindekilere karşı küçük düşürücü veya aşağılayıcı fiil ve hareketler yapmak; e) Görev yeri sınırları içinde herhangi bir yerin toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz kullanmak veya kullandırmak; f) Gerçeğe aykırı rapor ve belge düzenlemek; h) Ticaret yapmak veya devlet memurlarına yasaklanan diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunmak; ı) Görevin yerine getirilmesinde dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı yapmak, kişilerin yarar veya zararını hedef tutan davranışlarda bulunmak; j) Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak; k) Açıklanması yasaklanan bilgileri açıklamak; l) Amirine, maiyetindekilere, iş arkadaşları veya iş sahiplerine hakarete bulunmak veya bunları tehdit etmek; m) Diplomatik statüsünden yararlanmak suretiyle yurt dışında, haklı bir

sebebe göstermeksizin ödeme kabiliyetinin üstünde borçlanmak ve borçlarını ödemedeki tutum ve davranışlarıyla devlet itibarını zedelemek veya zorunlu bir sebebe dayanmaksızın borcunu ödemededen yurda dönmek; n) Verilen görev ve emirleri kasten yapmamak; o) Herhangi bir siyasi parti yararına veya zararına fiilen faaliyette bulunmak.

E - Devlet memurluğundan çıkarma : Bir daha devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan çıkarmaktır. Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a) İdeolojik veya siyasi amaçlarla kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozmak, boykot, işgal, kamu hizmetlerinin yürütülmesini engelleme, işi yavaşlatma ve grev gibi eylemlere katılmak veya bu amaçlarla toplu olarak göreve gelmemek, bunları tahrik ve teşvik etmek veya yardımda bulunmak; b) Yasaklanmış her türlü yayını veya siyasi veya ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzerlerini basmak, çoğaltmak, dağıtmak veya bunları kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek; c) Siyasi partiye girmek; d) Özürsüz olarak (...) (2) bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek; e) Savaş, olağanüstü hal veya genel afetlere ilişkin konularda amirlerin verdiği görev veya emirleri yapmamak; f) Amirlerine, maiyetindekilere ve iş sahiplerine fiili tecavüzde bulunmak; g) Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak; h) Yetki almadan gizli bilgileri açıklamak; ı) Siyasi ve ideolojik eylemlerden arananları görev mahallinde gizlemek; j) Yurt dışında Devletin itibarını düşürecek veya görev haysiyetini zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmak; k) 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Kanuna aykırı fiilleri işlemek.

Disiplin Cezası Uygulamaları

Genel olarak devlet memurlarına özel olarak öğretmenlerin disiplin suçu kapsamında eylem ve hallerine ilişkin disiplin cezası uygulamalarına; “Disiplin Cezalarında Takdir Hakkı, Disiplin Cezalarını Vermeye Yetkili Amir Ve Kurumlar, Disiplin Cezalarına İtiraz, Disiplin Cezalarının Özlük Dosyasından Silinmesi, Disiplin Cezalarında Zaman Aşımı, Disiplin Cezalarını Düşüren Haller, Disiplin Cezalarını Ağırlaştırılan Durumlar” başlıkları altında yer verilmiştir.

Disiplin cezalarında takdir hakkı

Yönetim, bazen disiplin işlemleri ile ilgili karar aldığı zaman yasaların kendisine tanıdığı takdir yetkisinden yararlanır. Takdir yetkisi, yönetime çözüm şeklini seçme konusunda hukukun verdiği serbest yetkidir. Takdir yetkisini kullanma sınırsız olmayıp yasal düzenlemeler ile yönetim bu hakkı kullanacak birimleri belirli durum ve koşullarla sınırlandırır (Yıldırım, Çiftçi vd., 2003’ten akt. Ünal, 2012).

Disiplin cezalarının uygulanması ile ilgili olarak 657 sayılı DMK’nın 125. maddesinde, geçmiş hizmetleri olumlu olan ve ödül veya başarı belgesi alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanının uygulanabileceğine yer verilerek bu yetkiyi belli koşullar dahilinde disiplin cezası uygulayacak yetkili amire; aynı kanunun 126. maddesinde de memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun karar vermesi halinde kademe ilerlemesinin durdurulması cezası alabileceği, devlet memurluğundan çıkarma cezasının ise amirlerinin bu yoldaki isteği üzerine memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararı ile verileceğine değinilerek, disiplin kurullarının ayrı bir ceza tayin etme yetkilerinin olmadığı, cezayı kabul veya reddetmesi gerekeceği, ret halinde atamaya yetkili amirlerin 15 gün içinde başka bir disiplin cezası vermekte serbest oldukları belirtilerek ilgili disiplin kurullarının cezayı ret etmesi durumunda da atamaya yetkili amirlere cezaları

uygulamada memurun lehine olacak şekilde takdir yetkisi tanınmıştır (MEB TKB, 2000; Sorguç, 1992b).

Yine, 657 sayılı DMK (1965)'nin 135. maddesinde 13/02/2011 tarihinde yapılan düzenleme ile,

Disiplin amirleri tarafından verilen uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına karşı disiplin kuruluna, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yüksek disiplin kuruluna itiraz edilebilir. İtiraz mercileri, itiraz dilekçesi ile karar ve eklerinin kendilerine intikalinden itibaren otuz gün içinde kararlarını vermek zorundadır. İtirazın kabulü hâlinde, disiplin amirleri kararı gözden geçirerek verilen cezayı hafifletebilir veya tamamen kaldırabilirler.

Denilerek ilk defa açıkça disiplin amirlerine belirli koşullar sonunda verilen cezayı kaldırma yetkisi verilmiştir.

Yasa koyucu uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarını alanlara bazı koşullar altında disiplin amirlerine verilen cezayı hafifletme veya tamamen kaldırma yetkisi tanıırken devlet memurluğundan çıkarma cezalarının uygulanmasında disiplin amirlerine bu yönde bir takdir hakkı tanımamıştır (Gözcü, 2008). Bu nedenle, yüksek disiplin kurulu tarafından kabul edilen devlet memurluğundan çıkarma cezasını yürürlükten kaldıran bir idari mahkeme kararı yoksa bu ceza aynen uygulanmak durumundadır.

Disiplin cezalarını vermeye yetkili amir ve kurullar

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı merkez, taşra ve yurtdışı örgütü personeli, her derece ve türdeki okul öğretmenleri birer kamu görevlisi ve devlet memuru olduklarından disiplin işlerinde meslekleri nedeni ile özel düzenlemeler içeren 3457 ve 1702 sayılı kanunlar (14 Mart 2014 tarihinde yayınlanan 6528 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun Ve

Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun' un 27. maddesi ile 4357 ve 1702 sayılı kanunların içerdiği disiplin cezaları yürürlükten kaldırılmıştır) ile 657 sayılı DMK'nın ilgili hükümlerine bağlı bulunmaktadır.

Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ve disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller, 657 sayılı DMK (1965)'nin 125. maddesinde belirtilmiştir. Bu maddenin sondan ikinci paragrafında yer alan “Özel kanunların disiplin suçları ve cezalarına ilişkin hükümleri saklıdır” ifadesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında çalışan öğretmenler için çıkarılan özel kanunlardaki hükümlerin öncelikli olarak uygulanmasına imkan vermektedir.

DMK ve Milli Eğitim Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği uyarınca, “Disiplin Amiri” olarak tespit edilen personel tarafından idari yönden kendilerine bağlı memurlara “uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları”, “kademe ilerlemesinin durdurulması” cezası İl Milli Eğitim Disiplin Kurulu veya İl Disiplin Kurulunun kararına bağlı olarak valiler tarafından, “devlet memurluğundan çıkarılma” cezası; amirlerin bu yöndeki isteği üzerine Yüksek Disiplin Kurulu kararıyla, yine 1702 ve 4357 sayılı kanunlarda yer alan hükümlere göre, “kusurlu sayılma” cezası milli eğitim müdürleri ile maarif müfettişleri ve ilköğretim müdürleri; “tevbih” cezası bakan, vali, milli eğitim müdürü; “ihtar ve ders ücretlerinin kesilmesi” cezası bakan, milli eğitim müdürü ile ortaokul, lise ve dengi okul müdürleri tarafından disiplin amiri oldukları personele verilebilmektedir (Sarpkaya, 2001). 657 sayılı DMK (1965)'nin 126. maddesine göre; “Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kurulunun ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur, cezayı kabul veya reddeder. Ret halinde atamaya yetkili amirler 15 gün içinde başka bir disiplin cezası vermekte serbesttirler.”

DMK (1965)'nin 128. maddesi verilecek disiplin cezalarını belirli bir karar süresi ile sınırlandırmıştır. Buna göre:

Disiplin amirleri uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarını soruşturmanın tamamlandığı günden itibaren 15 gün içinde vermek zorundadırlar. Kademe

ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren hallerde soruşturma dosyası, kararını bildirmek üzere yetkili disiplin kuruluna 15 gün içinde tevdi edilir. Disiplin kurulu, dosyayı aldığı tarihten itibaren 30 gün içinde soruşturma evrakına göre kararını bildirir. Memurluktan çıkarma cezası için disiplin amirleri tarafından yaptırılan soruşturmaya ait dosya, memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kuruluna tevdiinden itibaren azami altı ay içinde bu kurulca, karara bağlanır.

MEB Disiplin Amirleri Yönetmeliği (1991)'ne göre; okul ve merkezlerde görevli öğretmenlerin ilçede birinci disiplin amiri okul müdürü, üst (ikinci) disiplin amiri de ilçe milli eğitim müdürüdür. İlçe teşkilatı bulunmayan il merkezlerinde birinci disiplin amiri okul müdürü, üst (ikinci) disiplin amiri ise ilgili il millî eğitim müdür yardımcısı yoksa şube müdürüdür. Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkındaki Yönetmeliğe (1982) göre bakan, vali ve kaymakamları okulda çalışan öğretmenlerin en üst disiplin amirleri olarak saymaktadır .

657 sayılı DMK'nın 130. maddesine göre; ceza vermede yetkili olan gerek disiplin amiri gerekse yetkili kurullar olsun, memurun kendisine isnat edilen suçla ilgili savunmasını almadan disiplin cezası veremezler. Soruşturmayı yapan veya yetkili disiplin kurulu 7 günden az olmamak üzere memura savunma süresi verir. Memur kendisine tanınan süre içerisinde savunma yapmaz ise, kanunun bir hak olarak tanıdığı savunma hakkından vazgeçmiş sayılır (Pınar, 2001).

Disiplin cezalarına itiraz

DMK (1965)'nin 135. maddesi disiplin cezalarına itirazları düzenlemektedir. Bu maddeye göre;

Disiplin amirleri tarafından verilen uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına karşı disiplin kuruluna, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yüksek disiplin

kuruluna itiraz edilebilir. İtirazda süre, kararın ilgiliye tebliği tarihinden itibaren yedi gündür. Süresi içinde itiraz edilmeyen disiplin cezaları kesinleşir. İtiraz mercileri, itiraz dilekçesi ile karar ve eklerinin kendilerine intikalinden itibaren otuz gün içinde kararlarını vermek zorundadır. İtirazın kabulü hâlinde, disiplin amirleri kararı gözden geçirerek verilen cezayı hafifletebilir veya tamamen kaldırabilirler. Disiplin cezalarına karşı idari yargı yoluna başvurulabilir.

Yasal hükümden de anlaşılacağı gibi disiplin amiri veya ilgili disiplin kurulları tarafından verilen ceza onaylandıktan ve tebliğ edildikten sonra memur verilen bu cezaya yedi gün içinde itiraz edebilir. Bu süre içinde itiraz edilmeyen disiplin cezası kesinleşir. İtirazın kabul edilmesi durumunda disiplin amirine cezayı hafifletebilme veya bütünü ile kaldırabilme yetkisi tanınmıştır.

Anayasa (1982)'nin 129. maddesi, disiplin kararlarını yargı denetimi dışında bırakılmayacağını belirtmektedir. Bu nedenle; öğretmenler kendilerine 657 sayılı DMK ile 4357 sayılı ve 1702 sayılı kanunlardan birinden ceza verilmesi durumunda, disiplin amirine veya disiplin kuruluna karşı yapacakları itiraz sonucu verilen ceza kaldırılmaz ise 60 gün içerisinde idare mahkemelerine başvurabilir (TKB, 2000; Karavelioğlu, 1997).

Disiplin cezalarının özlük dosyasından silinmesi

Disiplin amirince, memura verilen cezanın olduğu gibi kabul edilmesi veya bir derece hafif olanın uygulanması durumunda verilen ceza özlük dosyasına işlenir. Verilen cezaların memurun mesleki yaşamını olumsuz etkilediği hatta bazı durumlarda meslekte ilerlemesine engel olduğu da bir gerçektir.

DMK, disiplin cezaları ile ilgili yaptırımları belirli sürelerle sınırlandırarak memurun disipline konu olan davranışlarını düzeltmesini hedeflemekte ve cezaların özlük dosyasından

silinebilmesini, atamaya yetkili amirin memurun davranışlarında olumlu yönde değişiklik görmesine bağlamaktadır. DMK(1965)'nin 133. maddesi bu hususu şöyle düzenlemektedir:

Devlet memurluğundan çıkarma cezasından başka bir disiplin cezasına çarptırılmış olan memur uyarma ve kınama cezalarının uygulanmasından 5 sene, diğer cezaların uygulanmasından 10 sene sonra atamaya yetkili amire başvurarak, verilmiş olan cezalarının özlük dosyasından silinmesini isteyebilir. Memurun, yukarıda yazılan süreler içerisindeki davranışları, bu isteğini haklı kılacak nitelikte görülürse, isteğinin yerine getirilmesine karar verilerek bu karar özlük dosyasına işlenir. Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının özlük dosyasından çıkarılmasında disiplin kurulunun mütalaası alındıktan sonra yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Görüleceği gibi alınan cezalar belirli bir zaman sonra kendiliğinden silinmemektedir. Ceza alan kişinin cezanın silinme süresi içerisinde olumlu davranışlar göstermesi, başka ceza almaması gibi atamaya yetkili amirin veya disiplin kurulunun uygun görmesi ve alınan cezanın belirtilen süreler sonunda silinmesini yazılı talep etmesi ile ceza özlük dosyasından silinebilmektedir. Yapılan bu düzenleme ile memur aldığı cezanın olumsuz yaptırımlarından belirli bir süre sonra kurtulmuş olacaktır. Cezası silinen memurun sanki hiç ceza almamış gibi özlük dosyasının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir (Pınar, 2001).

Yukarıda yer alan hukuki düzenlemenin dışında ayrıca genel bir disiplin affının çıkarılması durumunda da cezalar memurun özlük dosyasından çıkarılmaktadır. Ancak, devlet memurluğundan çıkarma cezasının özlük dosyasından çıkarılması mümkün değildir (MEB TKB, 2000).

Disiplin cezalarında zamanaşımı

Kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında ortaya çıkabilecek kusurlu davranışların sürüncemede kalmaması ve caydırıcılığın sağlanabilmesi amacıyla 657 sayılı DMK'nın 127.

maddesi doğrultusunda “soruşturmaya başlama zamanaşımı” ve “ceza verme zamanaşımı” kavramları ile düzenleme getirilmiştir (MEB TKB, 2000).

a) Soruşturmaya başlama zamanaşımı: Anılan maddeye göre, DMK’nın 125 inci maddesinde sayılan fiil ve halleri işleyenler hakkında bu fiil ve hallerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren; uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında bir ay içerisinde; memurluktan çıkarma cezasında ise altı ay içinde disiplin soruşturmasına başlanılmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zaman aşımına uğrar (Alver, 1997).

Soruşturma başlama zaman aşımı ile ilgili DMK (1965)’nin 127. maddesinde geçen “Bu Kanunun 125 inci maddesinde sayılan fiil ve halleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hallerin işlendiğinin öğrenildiği tarih”, hakkında disiplin suçu isnat edilen kişinin ilk disiplin amiri kademesinde resmi kayıtlara giriş tarihidir (Arıca, 2000). Daha açık bir ifade ile suç oluşturan eylemin başlangıç tarihi, suçun ye aldığı evrakın ilk disiplin amirinin bulunduğu birimin genel evrak kaydına giriş yapıldığı tarih ile başlar (MEB TKB, 2000).

b) Ceza verme zamanaşımı: DMK (1965)’nin 127. maddesine göre; disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren nihayet iki yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

Bu kanun maddesinde yer alan “soruşturmaya başlama zamanaşımı” ve “ceza verme zamanaşımı” süreleri hak düşürücü sürelerdir. Sürelerin kesilmesi veya durması söz konusu değildir. Disiplin cezası gerektiren eylem ve hallerin işlenmesinin öğrenilmesi durumunda belirtilen süreler içinde disiplin amiri tarafından soruşturma izni verilmemesi veya bu eylem ve hallerin işlenişinin üzerinden kanunda yer alan iki yıllık süre geçmesi durumunda disiplin soruşturmasında zamanaşımı devreye girer. Her iki şekilde de memura disiplin cezası verilemez (Pınar, 2001). Devlet, bu süreler geçtikten sonra işlenen fiile ceza verilmesinde kamu yararı görmediği için böyle bir süre koşulu getirmiştir (Kırmızıgül, 1998). Ayrıca

zamanaşımı süreleri, işlenen disiplin suçunun memura karşı sürekli bir tehdit ve baskı unsuru olarak kullanılmasını da engellemektedir.

Öğretmenler için özel kanun hükmünde olan 4357 sayılı Kanun ile 1702 sayılı Kanun'da “soruşturmaya başlama zamanaşımı” ve “ceza verme zamanaşımı” süreleri hakkında bir hüküm yer almamakla birlikte 657 sayılı DMK'nın 125. ve 126. maddelerinde, özel kanunların disiplin suç ve cezalarına ilişkin hükümleri ile disiplin amirleri ve kurullarına ilişkin hükümleri saklı tutulduğundan DMK'da yer alan disiplin suç ve cezalarına ilişkin genel esaslar aynı zamanda 4357 ve 1702 sayılı kanunlar için de geçerlidir (Ünal, 2012). Bu nedenle de, 657 sayılı DMK'nın 125. maddesinde yer alan disiplin cezalarına 4357 ve 1702 sayılı kanunlarda yer alan eş değerdeki cezalarda “soruşturmaya başlama zamanaşımı”, yine bu özel Kanunlarda yer alan fiil ve hallerin işlenişi üzerinden iki yıl geçmesi durumunda da “ceza verme zamanaşımı” söz konusudur.

Disiplin cezalarını düşüren haller

Disiplin cezaları, yasalar kapsamında disiplin suçu sayılan eylem ve hallerin işlediğinin şüpheden uzak şekilde sübuta ermesi sonucu uygulamaya konulur . Ancak;

- a. Ceza tebliğinden önce memurun ölmesi,
- b. Lehte yeni bir kuralın konması,
- c. Cezanın değişmesi ve fiilin disiplin kusuru olmaktan çıkması,
- d. Disiplinle ilgili af kanununun çıkması,

durumlarında memurlara uygulanacak olan disiplin cezaları ortadan kalkar (MEB TKB, 2000). Adaletin sağlanması, konusu suç oluşturan eylemin cezasız kalmaması için disiplin soruşturmalarının geciktirilmeyerek bir an önce tamamlanması gerekmektedir.

Disiplin cezalarını ağırlaştırılan durumlar

Disiplin cezalarının genel amaçlarından biri olumsuzluğa neden olan eylem ve halleri sonlandırmak, disiplin suçu işleyen memuru cezalandırarak ileride benzer suçların işlenmesini engellemektir.

Disiplin cezalarından beklenen caydırıcılık etkisini arttırma amacı ile 657 sayılı DMK (1965)'nın 125. maddesinde belirli süreler içerisinde disiplin suçları işleyenlere uygulanacak cezaları tekerrür kapsamı içine alarak; disiplin cezası almış olan kişinin cezanın özlük dosyasından silinmesine ilişkin süre içinde tekrar aynı fiil veya halden ceza alması durumunda bu kişiye bir derece ağır cezanın uygulanacağı, yine aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil veya haller nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında da bir derece ağır ceza verileceği belirtilmiştir.

İlgili kanun maddesi kapsamında “özel tekerrür” ve “genel tekerrür” olmak üzere iki farklı tekerrürden bahsetmek mümkündür (Kırmızıgül, 1998). Özel tekerrürde, memurun bir ceza almış olması, aldığı cezanın özlük dosyasından silinme süresi sona ermeden aynı cezayı tekrar alacak aynı fiil veya hali tekrarlaması gerekmektedir (Ünal, 2012). Konuyu örneklemek gerekirse, 657 sayılı Kanununun 125/A maddesinde sıralanan fiil ve hallerden birisini ihlalden dolayı “uyarma” cezası alan bir memurun bu cezanın özlük dosyasından silinmesi için gerekli olan 5 yıllık süre içinde aynı fiil veya hali tekrar işlemesi halinde, özel tekerrür gerçekleştiğinden kendisine daha önce almış olduğu uyarma cezasından bir derece ağır ceza olan “kınama” verilir. Genel tekerrürde ise memurun aynı cezayı gerektiren birbirinden farklı fiil veya halleri nedeni ile iki defa aynı cezayı almış olması ve üçüncü defa aynı cezayı gerektiren ayrı fiil veya hallerden birini işlemesi gerekmektedir (Ünal, 2012). Örneğin, 657 sayılı Kanununun 125/A maddesinde sayılan fiil ve hallerden birisine aykırı davranarak “uyarma” ceza ile tecziye edilen memura, aldığı ceza özlük dosyasından silinmeden aynı maddede sayılan fiil veya hallerden bir başkasını ihlalde tekrar “uyarma”, 5 yıllık süre

içinde yine uyarmayı gerektiren bir başka fiil veya halin ihlali halinde de genel tekerrür gerçekleştiğinden yetkili disiplin amirlerince daha ağır ceza olan “kınama” cezası verilir (MEB TKB, 2000).

Tekerrür yolu ile devlet memurluğundan çıkarma cezası verilebileceğini DMK (1965)’nin 125. maddesi, “Öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri kadroların son kademelerinde bulunan devlet memurlarının, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının verilmesini gerektiren hallerde, brüt aylıklarının 1/4’ü - 1/2’si kesilir ve tekerrüründe görevlerine son verilir.” hükmü ile düzenlemiştir .

Tekerrür nedeni ile memura daha ağır bir disiplin cezası verilebilmesi için, önceki cezanın kesinleşmiş ve uygulanmış olması gerekmektedir. Bu ceza kesinleştikten sonra özlük dosyasından silinme süresi geçmeden önce işlenen suçun aynısı veya aynı mahiyetteki cezanın farklı fiil ve haller ile ilgili bir suçun işlenmiş olması koşuldur. Kesinleşen cezanın özlük dosyasından silinme süresi geçtikten sonra işlenen aynı mahiyetteki disiplin suçları için tekerrür hükümleri uygulanamaz (Pınar, 2001).

1702 sayılı Kanun’un 32. maddesinde geçen, “Bu kanunda tasrih edilmeyen ahval Memurun Kanunu ahkamına tabidir” hükmü ve DMK’nın 125. maddesi 6. fıkrasındaki, “özel kanunların disiplin suçlarına ve cezalarına ilişkin hükümleri saklıdır” hükmü gereği, 1702 ve 4357 sayılı kanunlarda öngörülen disiplin cezaları için de tekerrür hükümlerinin uygulanması gerekmektedir (Ünal, 2012).

Cezaların bir amacı da caydırıcı olması, işlenen bir disiplin suçunun tekrarlanmamasıdır. İlgili yasada tekerrüre yer verilmesinin sebebi tekerrür öncesi verilen cezanın memurda disiplini gerektirecek fiili bir daha işlememe hususunda yeterince caydırıcı olamaması sonucu daha ağır bir yaptırıma ihtiyaç duyulmasıdır.

Bölüm III

Yöntem

Bu bölümde Araştırmanın Yöntemi, Evren ve Örneklem, Verilerin Toplanması ve Verilerin Çözümlemesi üzerinde durulmuştur.

Araştırma Modeli

Resmi ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları disiplin cezalarını belirlemeyi konu edinen bu çalışma var olan bir durumu olduğu şekliyle ortaya koymayı amaçladığından betimsel bir araştırmadır. Çalışmada belge-doküman tarama tekniği kullanılmıştır.

Bu yöntemde, araştırmaya konu olan olay kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1994).

Araştırmanın Evreni ve Örnelemi

Araştırmanın evrenini, Çanakkale ilinde resmi ilköğretim okullarında görev yapmış ve disiplin suçu işleyip disiplin cezası almış öğretmenlere ait kayıtlar oluşturmaktadır.

Araştırma sırasında ilgili dokümanlardan tespit edilen, 2005 ile 2012 yılları arasında Çanakkale ilinde bulunan resmi ilköğretim okullarında çalışıp disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan 193 öğretmenin araştırma konusu ile ilgili bilgilerine ulaşılmaya çalışılmış ancak 188 öğretmenin bilgilerine ulaşılmıştır.

Bu nedenle 188 resmi ilköğretim okulu öğretmenine ait kayıtlar araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırma için gerekli veriler, Çanakkale İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde bulunan Maarif Müfettişleri Başkanlığının tutmuş olduğu arşiv kayıtlarından ve MEBBİS

üzerinde bulunan e-personel bilgilerinden elde edilmiştir. Önceden araştırma için gerekli onay Çanakkale Milli Eğitim Müdürlüğünden alınmıştır (Ek:1; 2).

Çanakkale İli Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde bulunan Maarif Müfettişleri Başkanlığı bürosu tarafından tutulan ve 2005 ile 2012 yılları arasında disiplin suçu işleyerek disiplin cezası alan resmi ilköğretim kurumlarında çalışmış olan öğretmenlere ilişkin kayıtlar ile bu öğretmenlere ait soruşturma dosyalarından öğretmenlerin görev yaptığı okul türü, yerleşim yeri, cinsiyetleri, branşları, işledikleri disiplin suçları, disiplin suçunun işlendiği yıl, disiplin suç konusu ve aldıkları disiplin cezaları tespit edilmiştir. Ayrıca, araştırma konusu yapılan öğretmenlere ilişkin Maarif Müfettişleri bürosunun arşiv kayıtlarında bulunamayan kıdem, mezun oldukları okul, daha önce alınan ceza, ödül ve sendika bilgilerine MEBBİS üzerinde bulunan e-personel modülünden elde edilmiştir.

Eğitim Maarifleri Başkanlığı bürosunda bulunmayan 2005-2012 yılları arasında Çanakkale ilinde ilköğretim kurumlarında çalışmış, tez çalışmasına konu olan branşlardaki öğretmen sayısı, yerleşim yerine göre okul sayısı ve okul türüne ilişkin bilgiler Çanakkale Milli Eğitim bünyesinde bulunan istatistik biriminden alınmıştır.

Verilerin Analizi

İşlenen disiplin suç konuları çeşitli olması ve bu suçlara ilişkin getirilen ceza tekliflerinin 4357 sayılı “Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına, Terfi, Taltif Ve Cezalandırılmalarına Ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İçtimai Yardım Sandığı İle Yapı Sandığına Ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun” ve 1702 sayılı “İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkındaki Kanun” ile “657 sayılı DMK”dan getirilmesi nedeniyle bu kanunlarda yer alan disiplin cezası almayı gerektiren fiil ve haller incelenmiş, işlenen suçun tanımlanan fiil ve hallerle ilişkisine

bakılarak, 2015-2012 yıllarında ilköğretim kurumlarında öğretmenler tarafından işlenen suçlar 23 kategoride toplanmıştır.

Bu suçlar;

- 1-Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme,
- 2-Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma,
- 3-Özürsüz olarak göreve gelmeme,
- 4-Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma,
- 5-Göreve geç gelip erken ayrılma,
- 6-Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma,
- 7-Görevine karşı kayıtsızlık gösterme,
- 8-Öğrenci dövme,
- 9-Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma,
- 10-Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme,
- 11-Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olma,
- 12-Vazifelerini yapmakta ihmali görülme,
- 13-Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma,
- 14-Öğrenciye kötü muamelede bulunma,
- 15-İş arkadaşlarına sataşma,
- 16-Vazifesini yapmama,
- 17-İş arkadaşlarına, iş sahiplerine kötü muamelede bulunma,
- 18-Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma,
- 19-Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma,
- 20-Usulsiz şikayette bulunma,
- 21-Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma,
- 22- Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma,

23- Verilen emir ve görevleri kasten yapmama, şeklinde gruplandırılmıştır.

2005 ile 2012 yılları arasında işlenen disiplin suç konularının çeşitli olması nedeniyle bu suçlar karşısında yer alan yaptırımlardan Bakanlığın yayınladığı çeşitli genelgeler çerçevesinde; 4357 sayılı “Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına, Terfi, Taltif Ve Cezalandırılmalarına Ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İhtimai Yardım Sandığı İle Yapı Sandığına Ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun” da yer alan “Kusurlu Sayılma ve Maaş Kesilmek” cezaları ile 1702 sayılı “İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkındaki Kanun” da bulunan “İhtar” cezasından teklifler getirildiği tespit edilmiştir.

6528 sayılı “Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un (2014) 27. maddesi ile 4357 ve 1702 sayılı kanunların içerdiği disiplin cezaları yürürlükten kaldırılmıştır.

İşlemlerde kolaylık sağlamak ve halen yürürlükteki 657 sayılı DMK’ nında yer alan disiplin cezalarıyla tutarlı olması amacıyla, disiplin cezaları gerektiren haller ve eylemlerdeki benzerlikler de dikkate alınarak; 2005 ile 2012 yılları arasında 4357 sayılı Kanun çerçevesinde uygulanan “Kusurlu Sayılmak” ve 1702 sayılı Kanun çerçevesinde uygulanan “İhtar” cezaları halen geçerli olup uygulamada daha çok kullanılan ve daha genel olan 657 sayılı DMK’daki “Uyarma” cezası sınıfında, yine 4357 sayılı Kanun’da yer alıp uygulanan “Ücret veya Maaş Kesilmek” cezası da 657 sayılı DMK’daki “Aylıktan Kesme” cezası sınıfında değerlendirilmiştir. Böylece ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlere verilen disiplin cezaları;

1. Uyarma,
2. Kınama,
3. Aylıktan Kesme,

4. Kademe İlerlemesinin Durdurulması,

olarak sınıflandırılmıştır.

Elde edilen veriler veri kodlama formlarına işlendikten sonra SPSS programı ile analiz edilmiştir. Araştırmada işlenen disiplin suçları ile alınan disiplin cezalarının araştırmanın alt problemlerinde yer alan değişkenlerle ilişkilerinin yorumlanmasında frekans ve yüzde hesaplarından yararlanılmıştır.

Çanakkale ilindeki resmi ilköğretim okullarında 2005 ile 2012 yılları arasında görev yapan öğretmenlerin branşlara göre sayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. İlköğretim Okullarında 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 Yılları Arasında Görev Yapan Öğretmenlerin Branşlara Ve Yıllara Göre Sayıları

BRANŞLARA GÖRE ÖĞRETMENLER	YILLAR							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Sınıf Öğretmeni	1076	1110	1344	1333	1383	1390	1235	1145
Türkçe	161	163	162	163	167	175	199	226
Sosyal Bilgiler	122	127	125	122	136	139	119	135
Fen ve Teknoloji	109	116	135	135	146	155	150	169
Matematik	129	134	145	150	160	175	188	187
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	92	100	139	149	148	159	122	124
İngilizce	215	228	265	275	310	307	346	369
Rehberlik	80	85	92	90	96	110	105	123
Teknoloji ve Tasarım	48	51	69	70	71	78	85	91
Bilişim Teknolojileri	63	66	69	65	55	76	72	65
Görsel Sanatlar	68	69	74	88	90	91	86	87
Beden Eğitimi	136	142	156	159	163	168	160	186
Müzik	47	49	49	57	50	50	58	71
TOPLAM	2346	2440	2824	2856	2975	3073	2925	2978

Belirtilen yıllarda İlköğretim okullarında çalışmış sınıf ve branş öğretmenlerinden Çanakkale ilinde görev yapanlardan disiplin soruşturması geçirmiş ve disiplin cezası almış olan 193 öğretmenden 188'ine ait verilere ulaşılmıştır.

Disiplin cezası almış öğretmenlerin branşlarına ve 2005 yılından 2012 yılına kadar olan sayıları Tablo-2 de verilmiştir.

Tablo 2 . Disiplin Cezası Alan Öğretmenlerin Branşlara Ve Yıllara Göre Dağılımı

BRANŞLARA GÖRE ÖĞRETMENLER	YILLAR							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Sınıf Öğretmeni	5	9	8	16	11	21	12	13
Türkçe	1	0	0	2	0	3	1	1
Sosyal Bilgiler	2	1	1	0	0	2	0	7
Fen ve Teknoloji	0	1	0	1	0	3	2	1
Matematik	2	1	0	3	0	1	1	2
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	0	0	0	2	0	1	0
İngilizce	0	1	0	1	2	1	3	7
Rehberlik	0	0	5	0	0	0	0	1
Teknoloji ve Tasarım	0	1	2	1	0	0	2	1
Bilişim Teknolojileri	0	0	0	0	0	0	0	0
Görsel Sanatlar	0	0	0	4	0	0	1	0
Beden Eğitimi	3	0	2	0	1	1	1	2
Müzik	0	0	0	2	2	1	2	0
TOPLAM	14	14	18	30	18	33	26	35

Tablo 3. Disiplin Cezası Alan Öğretmenlere İlişkin Kişisel Bilgiler

ÖĞRETMENLERE AİT DEĞİŞKENLER		Oran(%)	Sayı
Cinsiyet	Kadın	59.6	112
	Erkek	40.4	76
Branş	Sınıf Öğretmeni	50.53	95

Branş	Türkçe	4.25	8
	Sosyal Bilgiler	6.91	13
	Fen ve Teknoloji	4.25	8
	Matematik	5.31	10
	İngilizce	7.97	15
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2.12	4
	Teknoloji ve Tasarım	3.72	7
	Görsel Sanatlar	2.65	5
	Beden Eğitimi	5.31	10
	Müzik	3.72	7
	Rehberlik	3.19	6
	Bilişim Teknolojileri	0	0
Mesleki Kıdem	5 yıl ve altı	3.19	6
	6-10 yıl arası	11.70	22
	11-15 yıl arası	15.42	29
	16-20 yıl arası	21.27	40
	21 yıl ve üstü	48.40	91
Mezun Olunan Öğretim Kurumu	Eğitim Fakültesi	43.08	81
	Eğitim Enstitüsü	17.55	33
	Eğitim Yüksek Okulu	19.14	36
	Öğretmen Okulu	2.12	4
	Diğer Fakülteler	18.08	34
Sendikalı Olup Olmadığı	Var	65.95	124
	Yok	34.04	64
Önceden Ödül Alma Durumu	Alan	52.12	98
	Almayan	47.87	90
Önceden Ceza Alma Durumu	Alan	34.04	64
	Almayan	65.95	124

Tablo 4 . Disiplin Cezası Alan Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okullara İlişkin Bilgiler

ÖĞRETMENLERİN GÖREV YAPTIĞI OKULLARA İLİŞKİN DEĞİŞKENLER		Sayı	Oran(%)
Okulun Türü	Gündüzlü	174	92.55
	Yatılı	14	7.44
Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri	İl Merkezi	96	51.06
	İlçe Merkezi	45	23.93
	Köy	47	25.00

Bölüm IV

Bulgular Ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacını gerçekleştirmek için, belirlenen alt problemlere yanıt bulmak üzere toplanan veriler çözümlenerek elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçlarına İlişkin

Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi, İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları nelerdir? şeklinde belirlenmiştir.

Bu alt probleme yanıt bulmak için Çanakkale ilinde 2005-2012 yılları arasında İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ile ilgili elde edilen veriler Tablo-5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Çanakkale İlinde 2005-2012 Yılları Arasında İlköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları İle İlgili Elde Edilen Veriler

Sıra No	DİSİPLİN SUÇLARI	f	%
1	Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme	53	28.19
2	Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma	10	5.31
3	Özürsüz olarak göreve gelmeme	17	9.04
4	Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma	17	9.04
5	Göreve geç gelip erken ayrılma	11	5.85
6	Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma	10	5.31
7	Görevine karşı kayıtsızlık gösterme	2	1.06
8	Öğrenci dövme	15	7.97
9	Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma	4	2.12
10	Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme	1	0.53
11	Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olma	2	1.06
12	Vazifelerini yapmakta ihmali görülme	7	3.72

13	Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma	12	6.38
14	Öğrenciye kötü muamelede bulunma	4	2.12
15	İş arkadaşlarına sataşma	5	2.65
16	Vazifesini yapmama	3	1.59
17	İş arkadaşlarına, iş sahiplerine kötü muamelede bulunma	6	3.19
18	Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma	2	1.06
19	Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma	1	0.53
20	Usulsüz şikayette bulunma	2	1.06
21	Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma	1	0.53
22	Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma	2	1.06
23	Verilen emir ve görevleri kasten yapmama	1	0.53
TOPLAM		188	100

2005-2012 yılları arasında işlenen disiplin suçlarının oranına bakıldığında; “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” suçunun (% 28.19) ilk sırada yer aldığı, bunu sırası ile “Özürsüz olarak göreve gelmeme” ile “Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma” (her ikisi de eşit oranlı % 9.04), “Öğrenci dövme” (% 7.97), “Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma” (% 6.38), “Göreve geç gelip erken ayrılma” (% 5.85), “Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma” ile “Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma” (her ikisi de eşit oranlı % 5.31), “Vazifelerini yapmakta ihmali görülme” (% 3.72), “İş arkadaşlarına, iş sahiplerine kötü muamelede bulunma” (% 3.19), “İş arkadaşlarına sataşma” (% 2.65), “Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma” ile “Öğrenciye kötü muamelede bulunma” (her ikisi de eşit oranda % 2.12), “Vazifesini yapmama” (% 1.59), “Görevine karşı kayıtsızlık gösterme”, “Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olma”, “Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma”, “Usulsüz şikayette bulunma” ile “Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma” (her dördü de eşit oranda % 1.06), “Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme”, “Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve

yanlış beyanda bulunma”, “Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma” ile “Verilen emir ve görevleri kasten yapmama” (her dördü de eşit oranda % 0.53) takip etmektedir.

“Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” suçunun en yüksek oranda işlenmiş olduğu görülmektedir. Bundan da zaman zaman öğretmenlerin görevlerine ilişkin sorumlulukları tam ve zamanında yerine getirmede bazı sıkıntılar yaşadıkları, görevlerinin gerektirdiği usul ve esasları her zaman sergilemedikleri anlaşılmaktadır. Bu suç oranının işleniş sıklığının nedeni, öğretmenlerin yasaların kendilerine yükledikleri görev ve sorumlulukları tam olarak bilmemeden veya kendilerine yasalar tarafından verilen görevlerin tam ve zamanında yerine getirmeme sonucunda karşılaşacakları yaptırımları önemsememekten yada mesleki kurallara uyma ve kuralları uygulamada yeterli özeni göstermemeden kaynaklanabilmektedir.

Çağlar’ın (2006) yaptığı araştırmada da öğretmenlerin “Görev mahallinde belirlenen usul ve esaslara uymama” (% 13.7) disiplin suçunu işledikleri tespit edilmiş, bunun “Sendikal eylemler”den (% 50.2) sonra en çok işlenen disiplin suçu olduğu anlaşılmıştır. “Sendikal eylemler” disiplin suçunun konjonktüre bağlı olarak araştırma yapılan dönemle sınırlı olduğu düşünüldüğünde “Görev mahallinde belirlenen usul ve esaslara uymama/Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” suçunun araştırmamızda da yüksek çıkması Çağlar’ın araştırması ile tutarlılık göstermektedir.

“Özürsüz olarak göreve gelmememe” eyleminin işlenen suçlar içinde % 9.04 gibi bir oranla yüksek olmasının nedeni bazı öğretmenlerin kişisel nedenlere bağlı olarak görevlerine gitmemelerinden kaynaklanmaktadır. Özürsüz olarak göreve gitmeme suçunun uyuyakalma, çocuğunun hastalanması nedeniyle hastaneye götürme, öğretim yılı başında veya sonunda yapılan seminerlere katılmama, sendikalı olmayıp sendikalı arkadaşlarının iş bırakma eylemlerini destekleme, internetten tayin başvurusunda bulunma, yeni taşındığı evin su,

elektrik aboneliğini yaptırma, geçici olarak görevlendirildiği görev yerine gitmeme nedenleriyle işlendiği görülmektedir. 657 sayılı DMK’da; özürsüz olarak göreve gelmeme eylemi 3 güne kadar gerçekleştiğinde Aylıktan Kesme, 3 ile 9 arasında özürsüz ve kesintisiz olduğunda Kademe İlerlemesinin Durdurulması, kesintisiz ve özürsüz göreve gelmeme eyleminin 10 gün devam etmesi durumunda memurluktan çekilme isteğinde bulunmuş sayılacağı, yine özürsüz olarak bir yılda toplam 20 gün göreve gelmeme durumunda Devlet Memurluğundan Çıkarma cezası ile cezalandırılması öngörülmektedir. Sonuçları itibari ile özürsüz göreve gelmeme eyleminin gün sayısına bağlı olarak ceza ve yaptırımı ağırlaşmaktadır. İlgili yasal düzenlemelerin öğretmenlere mazeretleri nedeniyle bir yılda 10 güne kadar isteğe bağlı izin hakkı vermesine ve yılda tek hekimden toplam 40 güne kadar sağlık raporu almasına olanak tanınmasına rağmen öğretmenlerden bazılarının özürsüz göreve gelmeme disiplin suçu yüksek oranda işlemeleri karşılaştıkları yaptırımı yeterince önemsememe ile açıklanabilir.

“Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma” suçunun da “Özürsüz olarak göreve gelmeme” suçu ile aynı orana (% 9.04) sahip olduğu görülmektedir. 657 sayılı DMK (1965)’nin 8. maddesine göre; “Devlet memurları, resmi sıfatlarının gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını hizmet içindeki ve dışındaki davranışlar ile göstermek zorundadırlar”. Yasalarda memurların hangi davranışlarının itibar ve güven duygusunu sarsıcı olduğu konusunda net bir ölçü bulunmamaktadır. Öğretmenin sınıf içinde öğrencinin saçını çekmesi, öğrencilere küçük düşürücü sıfatlar kullanması (tembel, geri zekalı, salak, hayvanlar...gibi), alkollü araç kullanmaktan ceza alması, veliye bağırması, meslektaşları hakkında asılsız söylentilerde bulunması, öğrenciye yakın ilgi göstermesi ve okulda fazla çalıştırması, öğrenciye tacize varan davranışta bulunması “Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma” suçu kapsamında değerlendirilmiştir.

“Öğrenci dövme” eylemi (% 7.97) oranıyla çok işlenen bir disiplin suçudur. Çağlar’ın (2006) yaptığı araştırmada öğrenci dövme suçunun işleniş oranı % 1.52 gibi düşük bir oranda bulunmasına rağmen, bizim araştırmamızda bu orana göre yüksek sonuç elde edilmiştir. Bu eylemin işleniş nedenleri olarak; bazı öğretmenlerin özellikle sınıf yönetiminde yetersizlikler göstermesi, öğrencilerin sergiledikleri istenilmeyen davranışları nasıl kontrol edeceklerini bilmemeleri ve öğrenciler ile etkili iletişim kurmada sorun yaşamaları görülmektedir. Öğrenci ve velilerin şiddete karşı duyarlılıklarının artması ile birlikte okulda şiddet içeren öğretmen eylemlerinde “kol kırılır yen içinde kalır” anlayışının terk edilmiş olması ve bu suçu işleyen öğretmenleri şikayet etme davranışının çoğalması sonucunda öğrenci dövme eylemi daha bir görünür hale gelmiştir.

“Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma” (% 6.38) suçunun öğrenciye ölçme değerlendirme sırasında hak ettiği kadar düşük puan vererek mağdur etme, sınavda anlatmadığı konulardan soru sorarak öğrencilerin düşük not almalarına neden olma, izinsiz olarak öğrencileri okuldan götürme, öğrencilerin hatalı davranışları ile ilgili veliyi bilgilendirmeme ve hatayı işleyen öğrenci ile ilgili işlem yapmama, öğrenciyi dersten atma gibi eylemler nedeniyle işlendiği görülmektedir.

“Göreve geç gelip erken ayrılma” (% 5.85) suçunun izinsiz dersten ayrılma, dersine, nöbet görevine geç gelme, amirine izin dilekçesini bıraktığında izinli sayıldığını düşünerek göreve zamanında gitmeme, seminer çalışmalarına geç gelme nedenlerine dayalı olarak işlendiği anlaşılmaktadır.

“Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma” (% 5.31), suçunun öğrencilere olumsuz sözler söyleme, onlara bağırma, velilere kaba davranma, azınlıkları derste kötüleme, lojmanda eş ile sürekli kavgaya etme, müdür yardımcısına hoş olmayan sözler söyleme, yüksek seçim kurulu toplantısına alkollü gitme gibi genellikle nezaketsiz, saygısız söz ve davranışlarda bulunma yolu ile işlendiği tespit edilmiştir. Bu

türden davranışların genellikle öğrencilere yöneltildiği zaman zaman öğretmenler tarafından meslektaşlarına ve velilere de yansıtıldığı görülmektedir.

“Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma” (% 5.31) suçunun öğretmenlerce okul müdürünü öğretmenlere ve velilere kötüleme, öğrencilere yurt müdürü hakkında telgraf çekirme, okul yönetimini şikayet ederek öğretmenlerin tedirgin olmasına yol açma, davranışları ile öğrencileri huzursuz etme nedenlerine bağlı işlendiği görülmektedir.

“Vazifelerini yapmakta ihmali görülme” (% 3.72) suçunun öğrencisini dersten dışarı atma, usulüne uygun alınmayan istirahat raporuna dayalı göreve gelmeme, sağlık raporunu disiplin amirine zamanında teslim etmeme, notları sisteme zamanında girmeme gibi öğretmenin yapması gereken görevleri yerinde ve zamanında yapmama eylemleri nedeniyle işlendiği anlaşılmaktadır.

“İş arkadaşlarına, iş sahiplerine kötü muamelede bulunma” (% 3.19) suçunun genelde öğretmenlerin velilere veya meslektaşlarına olumsuz söz söyleme ve olumsuz davranışlar sergileme yolu ile işlendiği görülmektedir.

“İş arkadaşlarına sataşma” (% 2.65), suçu öğretmenlerin birbiri ile kişisel ya da ortak görevler nedeniyle çekişme sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin şiddete dönüşmeyen ancak birbirine karşı sergiledikleri sert davranış ve sözler bu kapsamda değerlendirilmiştir.

“Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma” (% 2.12) suçunun okullarda öğretmenlerin müdürlere bağırmaları, yöneticinin bulunduğu odanın kapılarını hızlı çarparak dışarı çıkmaları, okul müdürü tarafından öğretmene sormadan okul bando takımından öğrenci çıkarma nedeniyle öğretmenin müdüre karşı saygısız tavırlar sergilemesi nedenlerinden işlendiği anlaşılmaktadır.

“Öğrenciye kötü muamelede bulunma” (% 2.12) suçunun da genellikle öğrencinin saçını veya kulağını çekme, öğrenciye fiziki cezalar verme nedenleriyle gerçekleştiği görülmektedir.

Sibel Çağlar (2006)'ın ilköğretim okulu öğretmenleri üzerine yaptığı araştırmada en fazla “Sendikal eylemler” (% 50.2), Kadir Beşirli tarafından yapılan araştırmada ilköğretim öğretmenlerinin en fazla “Plan yapmama” (% 35.6), ortaokul öğretmenlerinin de “Görevinde kayıtsızlık gösterme, kusurlu ve düzensiz davranma (% 35.0)” (Öter, 2002), Şerif Karataş'ın araştırmasında ise ilköğretim okulu öğretmenlerin en fazla “Kılık kıyafet hükümlerine aykırı davranma” suçlarını işledikleri (Çağlar, 2006) görülmektedir. Daha önceki araştırmalarda yüksek görülen “Sendikal eylemler” ile “Kılık kıyafet hükümlerine aykırı davranma” suçlarının o dönemlere özgü koşullar nedeniyle yüksek çıkmış olacağı düşünülmektedir. Bir hak arama yolu olarak sendikaların aldıkları kararlar nedeniyle işe gitmeme, sendika eylemine katılma nedeniyle izinsiz il dışına çıkma şeklinde gerçekleşen bu eylemlerin cezalandırılması, idari mahkemelere yapılan itirazlarda öğretmenler lehine çıkan kararlar nedeniyle verilen cezaların iptal edilmesi sonucunda, müfettişlerin veya muhakkiklerin bu eylemlerle ilgili soruşturmalarda idari yargı kararlarını kullanmaları bu eylemle ilgili disiplin cezası önerilmesini düşürmüş yada kaldırmıştır. Yine araştırmamızda düşük oranda bulunan disiplin suçlarından olan “Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma” (% 1.06), suçunun daha önce yapılan araştırmalarda öğretmenler tarafından yüksek oranda işlenmesinin nedeni de devrin siyasal koşulları gereği yasaklanmasına rağmen görev yerinde başörtü takan öğretmenlerin aldıkları disiplin cezalarıdır. Araştırma yaptığımız tarihlerin erken döneminde görev yerinde başörtü takmanın süreklilik göstermesi durumunda bu eylemle ilgili devlet memurluğundan çıkarmaya varan ağırlaştırılmış disiplin cezalarının teklif edilmesi nedeniyle görev yerinde başörtü takmanın yok denecek kadar azalması ve araştırmanın son dönemlerinde de siyasal koşullardaki değişim ve yumuşama sonucunda başörtü kaynaklı kılık kıyafet hükümlerine aykırı davranma eylemlerine idari yaptırım uygulanmadığı görülmektedir. 2005 yılından itibaren ilköğretim kurumlarının ders programlarında yapılan değişiklikler ve öğretmenlere yönelik geliştirilen kılavuz kitaplar sayesinde MEB'in kararları

doğrultusunda bir çok dersten öğretmenler günlük plan yapmaktan kurtulmuşlardır. Bunun yanında internetin yaygınlaşması ünitelendirilmiş yıllık planlara ve günlük planlara erişimi kolaylaştırmıştır. Öğretmenlerin plan yapmamaları suçu bu gelişmeler nedeniyle yok denecek kadar azalmıştır.

2005 ile 2012 yılları arasında ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin branşlara göre sayıları ve bu yıllarda disiplin suçu işleyen branşlara göre öğretmenlere ait veriler Tablo-6'da verilmiştir.

Tablo 6. İlköğretim Okullarında 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 Yılları Arasında Görev Yapan Öğretmenlerin Branşlara Ve Yıllara Göre Sayıları

BRANŞLARINA GÖRE ÖĞRETMENLER	YILLAR							
	2005		2006		2007		2008	
	N	n	N	n	N	n	N	n
Sınıf Öğretmeni	1076	5	1110	9	1344	8	1333	16
Türkçe	161	1	163	0	162	0	163	2
Sosyal Bilgiler	122	2	127	1	125	1	122	0
Fen ve Teknoloji	109	0	116	1	135	0	135	1
Matematik	129	2	134	1	145	0	150	3
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	92	1	100	0	139	0	149	0
İngilizce	215	0	228	1	265	0	275	1
Rehberlik	80	0	85	0	92	5	90	0
Teknoloji ve Tasarım	48	0	51	1	69	2	70	1
Bilişim Teknolojileri	63	0	66	0	69	0	65	0
Görsel Sanatlar	68	0	69	0	74	0	88	4
Beden Eğitimi	136	3	142	0	156	2	159	0
Müzik	47	0	49	0	49	0	57	2
TOPLAM	2346	14	2440	14	2824	18	2856	30

BRANŞLARINA GÖRE ÖĞRETMENLER	YILLAR							
	2009		2010		2011		2012	
	N	n	N	n	N	n	N	n
Sınıf Öğretmeni	1383	11	1390	21	1235	12	1145	13
Türkçe	167	0	175	3	199	1	226	1
Sosyal Bilgiler	136	0	139	2	119	0	135	7
Fen ve Teknoloji	146	0	155	3	150	2	169	1
Matematik	160	0	175	1	188	1	187	2
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	148	2	159	0	122	1	124	0
İngilizce	310	2	307	1	346	3	369	7
Rehberlik	96	0	110	0	105	0	123	1
Teknoloji ve Tasarım	71	0	78	0	85	2	91	1
Bilişim Teknolojileri	55	0	76	0	72	0	65	0
Görsel Sanatlar	90	0	91	0	86	1	87	0
Beden Eğitimi	163	1	168	1	160	1	186	2
Müzik	50	2	50	1	58	2	71	0
TOPLAM	2975	18	3073	33	2925	26	2978	35

İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Aldıkları Disiplin Cezalarına İlişkin

Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmanın “İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin aldıkları disiplin cezaları nelerdir” şeklinde düzenlenen ikinci alt probleminin yanıtı, Maarif Müfettişleri Başkanlığınca tutulan disiplin soruşturması ve disiplin cezalarına ilişkin kayıtlar ile soruşturma rapor dosyaları incelenerek verilmeye çalışılmıştır. Bu alt probleme ilişkin veriler Tablo-7 de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Aldıkları Disiplin Cezaları

DİSİPLİN CEZALARI	f	%
Uyarma	86	45.74
Kınama	46	24.47
Aylıktan Kesme	53	28.19
Kademe İlerlemesinin Durdurulması	3	1.60
TOPLAM	188	100.00

Araştırmada yer alan 188 öğretmenin aldığı disiplin cezaları arasında “Uyarma” cezası % 45.74 oran ile ilk sırada yer alırken, bu cezayı sırası ile “Aylıktan Kesme” % 28.19, “Kınama” % 24.47, “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” % 1.60 cezaları takip etmektedir.

Öğretmenlerin, Çağlar (2006) tarafından yapılan araştırmada en fazla “Aylıktan Kesme” cezası aldığı görülürken, Beşirli (1997) ve Karataş (2000) tarafından yapılan araştırmalarda ise en fazla “Uyarma” cezası aldıkları tespit edilmiştir.

Bu araştırmada en çok alınan “Uyarma” cezasının nedenleri arasında kurumlarca belirlenen esas ve usullerin yerine getirilmesinde kayıtsızlık gösterme, görevine ilgisiz kalma, özürsüz olarak göreve geç gelmek ve görev yerinden erken ayrılma, öğrencilerine veya meslektaşları karşı devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma, ders notlarını zamanında okul yönetimine vermeme, kılık kıyafet hükümlerine uymama ve makam atlayarak usulsüz şikayette bulunma, vazifesini yapmakta ihmali görülme, öğrenciye karşı nezaket sınırını aşan davranışlar yoluyla mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma, göreve (vazifeye) geç gelme veya (vazifeden) erken çıkma eylemleri bulunmaktadır.

“Kınama” cezalarının verilmesinin nedenlerini kurumlarca belirlenen esas ve usullerin yerine getirilmesinde kusurlu davranma, genelgeye aykırı sınav yapma, meslektaşlarını söz ile taciz ederek kurumun huzur, sükun ve çalışma düzenini bozucu davranışlarda bulunma, görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma, amirine sözle saygısızlık etme, borcunu

ödemeyerek yasal yollara başvurulmasına neden olma, öğrenciye, iş arkadaşlarına söz ve davranışlarıyla kötü muamelede bulunma, iş arkadaşlarına sataşma, hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma eylemleri oluşturmaktadır.

“Aylıktan Kesme” cezalarının nedenleri arasında kasıtlı olarak görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme, bir ile üç gün arasında özürsüz olarak göreve gelmeme, görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma, hizmet içinde devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma, öğrenci dövme, göstermediği konulardan soru sorarak veya düşük not vererek onları zarara uğratma, izinsiz olarak öğrencileri okuldan götürme, öğrencilerin hatalı davranışları ile ilgili veliyi bilgilendirmeme ve öğrenci hakkında işlem yapmama, öğrenciyi dersten atma eylemleri bulunmaktadır.

Öğretmenler tarafından alınan en ağır ceza olan “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezasının amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma, verilen görev ve emirleri kasten yapmama nedenleri ile verildiği görülmektedir.

İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları, Aldıkları Disiplin Cezaları İle Öğretmenlerin; Cinsiyeti, Branşı, Mesleki Kıdemi, Mezun Olduğu Öğretim Kurumu, Sendika Üyeliği, Önceden Ödül Almış Olması, Önceden Disiplin Cezası Almış Olması, Görev Yaptığı Okulun Türü ve Görev Yaptığı Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri Arasındaki İlişkilere Ait Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ile aldıkları disiplin cezaları ile öğretmenlerin;

a. Cinsiyeti,

b. Branşı,

- c. Meslekteki kıdemi,
- d. Mezun olduğu öğretim kurumu,
- e. Sendika üyeliği,
- f. Önceden ödül almış olması,
- g. Önceden disiplin cezası almış olması,
- h. Görev yaptığı okulun türü,
- i. Görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim yeri,

arasındaki ilişkiler nelerdir?” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu alt problem, araştırmaya konu olan öğretmenlerin arşiv ve MEBBİS üzerinde yer alan personel bilgileri incelenerek çözümlenmeye çalışılmıştır.

a. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin isledikleri disiplin suçları ile aldıkları disiplin cezalarına ilişkin veriler Tablo-8 ve Tablo-9’da verilmiştir.

Tablo 8. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

CİNSİYET DİSİPLİN SUÇLARI	Erkek		Kadın	
	f	%	f	%
Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme	28	25.0	25	32.9
Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma	5	4.5	5	6.6
Özürsüz olarak göreve gelmeme	11	9.8	6	7.9
Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma	14	12.5	3	3.9
Göreve geç gelip erken ayrılma	7	6.3	4	5.3
Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma	5	4.5	5	6.6
Görevine karşı kayıtsızlık gösterme	2	1.8	0	0
Öğrenci dövme	11	9.8	4	5.3
Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma	3	2.7	1	1.3
Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme	0	0	1	1.3
Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olma	1	0.9	1	1.3
Vazifelerini yapmakta ihmali görülme	3	2.7	4	5.3
Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma	7	6.3	5	6.6

Öğrenciye kötü muamelede bulunma	4	3.6	0	0
İş arkadaşlarına sataşma	1	0.9	4	5.3
Vazifesini yapmama	2	1.8	1	1.3
İş arkadaşlarına, iş sahiplerine kötü muamelede bulunma	4	3.6	2	2.6
Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma	1	0.9	1	1.3
Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma	1	0.9	0	0
Usulsüz şikayette bulunma	0	0	2	2.7
Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma	0	0	1	1.3
Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma	1	0.9	1	1.3
Verilen emir ve görevleri kasten yapmama	1	0.9	0	0
TOPLAM	112	100	76	100

Araştırma yapılan ve disiplin suçu işleyen 188 öğretmenden 112'sinin (% 59.57) erkek, 76'sının da (% 40.42) kadın olduğu görülmektedir. Cinsiyet yönünden erkeklerin kadınlara oranla daha fazla disiplin suçu işlemeleri toplumda baskın olan ataerkil değerler nedeniyle erkeklerin kadınlardan daha aktif ve dik başlı, kadınların ise daha pasif ve toplumsal normlara uymada daha titiz yetiştirilmelerinden kaynaklanmış olabilir.

“Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” suçu hem erkek öğretmenler (% 25.0), hem de kadın öğretmenler (% 32.9) tarafından en çok işlenen disiplin suçudur. Bu suçu erkek öğretmenlerde “Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma” (% 12.5), kadınlarda da “Özürsüz olarak göreve gelmeme” (% 7.9) suçu takip etmektedir.

“Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme”, “Usulsüz şikayette bulunma” ile “Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma” suçlarının erkek öğretmenler tarafından; “Görevine karşı kayıtsızlık gösterme”, “Öğrenciye kötü muamelede bulunma”, “Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma”, “Verilen emir ve görevleri kasten yapmama” suçlarının da kadın öğretmenler

tarafından işlenmediği görülmektedir. Dikkat çekici nokta, erkek öğretmenlerin hiç işlemedikleri disiplin suçlarının ağırlıklı olarak saygı ve ağırbaşlılık odaklı olduğu, bu hususlarda kadın meslektaşlarına göre daha yerinde davrandıkları, ayrıca sosyal ilişkiler yönünden daha yoğun ve dışa açık olmaları nedeniyle şikayetlerle ilgili başvurma kurallarını daha iyi bildikleri; “Verilen emir ve görevleri kasten yapmama” ile “Görevine karşı kayıtsızlık gösterme” davranışlarından disiplin suçu işlememeleriyle kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre görev normlarına uymada daha titiz davrandıkları ve görev ve emirleri yerine getirmemede kasıtlı davranmadıkları yine “Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma” suçunu işlemeyerek te erkek meslektaşlarına göre başkalarını aldatmaya yönelik eylemlerden kaçındıkları anlaşılmaktadır.

Bu verilerden hareketle kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre göreve ilişkin kurallara bağlılıklarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 9. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Dağılımı

CİNSİYET DİSİPLİN CEZALARI	Erkek		Kadın	
	f	%	f	%
Uyarma	48	42.9	38	50.0
Kınama	30	26.8	24	31.6
Aylıktan Kesme	32	28.6	13	17.1
Kademe İlerlemesinin Durdurulması	2	1.8	1	1.3
TOPLAM	112	100	76	100

Alınan disiplin cezaları yönünden öğretmenlerin cinsiyetlerine bakıldığında erkek ve kadın öğretmenlerin en fazla “Uyarma” cezası aldıkları, “Uyarma” cezasının kadın öğretmenler tarafından (% 50.0), erkek öğretmenlere (% 42.9) göre daha fazla alındığı görülmektedir. Erkek öğretmenler “Uyarma” cezasından sonra en çok “Aylıktan Kesme” cezası alırken, kadın öğretmenler ise ikinci olarak “Kınama” cezası almaktadır.

küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma	2	2.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verilen emir ve görevleri kasten yapmama	0	0	0	0	0	0	1	12.5	0	0	0	0	0
TOPLAM	95	100	8	100	13	100	8	100	10	100	15	100	100

Tablo-10/b. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımı

BRANŞLAR DİSİPLİN SUÇLARI	Din K. ve A.B.		Teknoloji Tasarım		Görsel Sanatlar		Beden Eğitimi		Müzik		Rehberlik		Bilişim Teknolojileri	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme	2	50.0	3	42.9	1	20.0	1	10.0	5	71.4	2	33.3	0	0
Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma	0	0	0	0	1	20.0	2	20.0	0	0	2	33.3	0	0
Özürsüz olarak göreve gelmeme	0	0	1	14.3	1	20.0	1	10.0	0	0	0	0	0	0
Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma	0	0	1	14.3	1	20.0	3	30.0	0	0	0	0	0	0

Göreve geç gelip erken ayrılma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma	1	25.0	0	0	0	0	0	0	0	1	14.3	0	0	0
Görevine karşı kayıtsızlık gösterme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Öğrenci dövme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma	0	0	1	14.3	0	0	2	20.0	0	0	0	0	0	0
Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vazifelerini yapmakta ihmali görülme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16.7	0	0
Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma	0	0	0	0	0	0	0	0	1	14.3	0	0	0	0

Verilen emir ve görevleri kasten yapmama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM	4	100	7	100	5	100	10	100	7	100	6	100	0	0

Öğretmenler tarafından işlenen disiplin suçlarının branşlara dağılımına bakıldığında; “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” suçunun Sınıf Öğretmeni (% 28.4), Türkçe (% 25.0), Matematik (% 40.0), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (% 50.0), Teknoloji Tasarım (% 42.9), Müzik (% 71.4), branşlarına sahip öğretmenler tarafından en çok işlenen disiplin suçu olduğu görülmektedir. İngilizce branş öğretmenleri tarafından “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” suçu yanında “Öğrenci dövme” suçunun da eşit oranda (% 20.0) işlendiği görülmektedir. Rehberlik branşı öğretmenleri tarafından da “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” suçu yanında eşit işlenen diğer suçta “Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma” suçudur (% 33.3). Görsel Sanatlar öğretmenlerinin de en fazla “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” suçu yanı sıra “Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma”, “Özürsüz olarak göreve gelmeme”, “Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma”, “Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma” suçlarını (% 20.0) işledikleri görülmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri en fazla “Özürsüz olarak göreve gelmeme” suçunu (% 23.1), Fen ve Teknoloji branşı öğretmenleri de en fazla olarak “Öğrenci dövme” ile “Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma” suçlarını (% 25.0) işledikleri tespit edilmiştir. Bilişim Teknolojileri branşındaki öğretmenler tarafından işlenmiş herhangi bir disiplin suçunun olmadığı anlaşılmaktadır.

Uyarma	3	75.0	2	28.6	0	0	2	20.0	5	71.4	2	33.3	0	0
Kınama	1	25.0	3	42.9	2	40.0	7	70.0	1	14.3	2	33.3	0	0
Aylıktan Kesme	0	0	2	28.6	3	60.0	1	10.0	1	14.3	2	33.3	0	0
Kademe İlerlemesinin Durdurulması	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM	4	100	7	100	5	100	10	100	7	100	6	100	0	0

Branşların yüzdeler oran ağırlığına göre baktığımızda “Uyarma” cezasının en fazla Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (% 75.0), en az olarak ta Beden Eğitimi (% 20.0) branşında alındığı görülmektedir.

“Kınama” cezasının branşların yüzdeler oran ağırlığına göre dağılımında en fazla Beden Eğitimi (% 70.0), en az olarak ta İngilizce (% 13.3) branşlarında alındığı anlaşılmaktadır.

“Aylıktan Kesme” cezasının branşların yüzdeler oran ağırlığına göre dağılımında en fazla Fen ve Teknoloji (% 62.5), en az olarak ta Matematik ve Beden Eğitimi (her ikisi de % 10.0) branşlarında alındığı tespit edilmiştir.

Alınan disiplin cezaları arasında en ağır disiplin cezası olan “Kademe İlerlemesinin Durdurulması”nın, sadece Sınıf Öğretmeni ve Fen ve Teknoloji branşlarındaki öğretmenler tarafından alındığı görülmektedir.

Sayısal yönden bakıldığında ceza alan öğretmenlerden Sınıf Öğretmeni branşındakilerin diğer branşlara oranla daha fazla oldukları anlaşılmaktadır. İlköğretim okullarında görevli Sınıf Öğretmeni branş öğretmenlerinin sayıca diğer branş öğretmenlerinden daha fazla olmaları nedeniyle bu durumun açıklanabileceği düşünülmektedir.

Bilişim Teknoloji branşındaki öğretmenlerin hiç ceza almadıkları anlaşılmaktadır.

c. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin isledikleri disiplin suçları ve aldıkları disiplin cezaları ile mesleki kıdemleri arasındaki ilişkiyi gösteren veriler Tablo-12 ve Tablo-13'te yer almaktadır. İşlenen disiplin suçlarının öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre dağılımı Tablo-12'de gösterilmiştir

Tablo 12. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı

KIDEM DİSİPLİN SUÇLARI	5 Yıl ve Altı		6-10 Yıl		11-15 yıl		16-20 Yıl		21 Yıl ve Üstü	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme	0	0	3	13.6	11	37.9	11	27.5	28	30.8
Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma	0	0	0	0	2	6.9	4	10.0	4	4.4
Özürsüz olarak göreve gelmeme	1	16.7	2	9.1	4	13.8	3	7.5	7	7.7
Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma	0	0	3	13.6	2	6.9	5	12.5	7	7.7
Göreve geç gelip erken ayrılma	0	0	4	18.2	1	3.4	1	2.5	5	5.5
Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma	0	0	2	9.1	2	6.9	2	5.0	4	4.4
Görevine karşı kayıtsızlık gösterme	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2.2
Öğrenci dövme	0	0	2	9.1	0	0	6	15.0	7	7.7

düşürtücü fiil ve hareketler yapma	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2.2
Verilen emir ve görevleri kasten yapmama	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1.1
TOPLAM	6	100	22	100	29	100	40	100	91	100

Disiplin suçlarının öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımlarına baktığımızda; 5 yıl ve altında kıdeme sahip öğretmenlerin “Vazifelerini yapmakta ihmali görülme” (% 33.3); 6-10 yıl arasındakilerin, “Göreve geç gelip erken ayrılma” (% 18.2); 11-15 yıl (% 37.9) ve 16-20 yıl arasındakiler (% 27.5) ile 21 yıl ve üstü kıdemlilerinin de (% 30.8) “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” disiplin suçunu en çok işledikleri tespit edilmiştir.

Kıdem bakımından mesleklerin başlarında sayılabilecek öğretmenlerin görev ve sorumluluklarının tam olarak neler olduğunu bilmeme, görev ve sorumluluklarını zamanında yapmanın gerekliliği ile önemini kavrayamama nedenleriyle “Vazifelerini yapmakta ihmali görülme” suçu çok fazla işlenmiş olabilir.

11-15 yıl aralığı ve sonrası yıllarda görev yapan öğretmenler tarafından “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” disiplin suçunun en fazla işlenmesi, kıdem arttıkça normatif davranışlara özen gösterme duyarlılığının öğretmenlerde azalması ile açıklanabilir.

Tablo 12 disiplin suçu işleyen öğretmenlerin sayıları yönü ile incelendiğinde, öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin artması ile birlikte suç işleyenlerin sayılarında artış olduğu görülmektedir. Suç işleyen öğretmen sayısı bakımından; kıdemi 5 yıl ve altında kalan öğretmenlerin en az, 21 yıl ve üstünde görev yapan öğretmenlerin ise en fazla disiplin suçu işlediği görülmektedir. Bunun nedenini de, öğretmenlerin meslekteki kıdemleri arttıkça

yoruldukları, uymaları gereken kurallara karşı tavsama gösterdikleri ve mesleki ölçülere karşı duyarlılıklarını kaybettikleri varsayımları ile açıklamak mümkündür.

Tablo 13. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı

KIDEM DİSİPLİN CEZALARI	5 Yıl ve Altı		6-10 Yıl		11-15 Yıl		16-20 Yıl		21 Yıl ve Üstü	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Uyarma	3	50.0	10	45.5	13	44.8	21	52.5	39	42.9
Kınama	1	16.7	7	31.8	10	34.5	7	17.5	21	23.0
Aylıktan Kesme	2	33.3	5	22.7	6	20.7	12	30.0	28	30.8
Kademe İlerlemesinin Durdurulması	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3.3
TOPLAM	6	100	22	100	29	100	40	100	91	100

“Uyarma” cezasının diğer cezalara göre tüm kıdem aralıklarında en fazla alınan ceza olduğu görülmektedir. “Uyarma” cezasının en hafif ceza olması ve altında başka bir cezanın olmaması nedenleriyle öğretmenler tarafından en çok alınan ceza olduğu düşünülmektedir. Yine “Uyarma” (% 52.5) cezasının kıdemliler arasında yüzdelik oran olarak en çok 16-20 yıl aralığında görev yapmış öğretmenler tarafından alındığı anlaşılmaktadır.

“Kademe İlerlemesinin Durdurulması” dışında kalan cezaların tüm kıdem aralığında bulunan öğretmenler tarafından alındığı görülmektedir. “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezasının nedenini “Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma” ile “Verilen emir ve görevleri kasten yapmama” eylemleri oluşturmaktadır. Bu eylemlerin de meslekte en yüksek kıdem aralığındaki öğretmenler tarafından işlendikleri anlaşılmaktadır. “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezasının öğretmenlik mesleğinde 21 yılı altında kalan yıllarda alınmamasının nedeni bu cezanın disiplin cezaları içinde “Devlet Memurluğundan Çıkarma” cezasından önce gelen en büyük ikinci ceza olması olabilir. Öğretmenlerin bu

cezayı gerektirecek hal ve eylemlerden meslekte belli bir kademeye gelmeden işlememeye özen gösterdikleri izlenimi oluşturmaktadır. “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezasının öğretmenler tarafından mesleklerin ilk ve orta kademelerinde alınmaması, cezanın tekerrür halinde “Devlet Memurluğundan Çıkarma” cezası olarak uygulanacak olması nedeniyle mesleklerinin ilk ve orta yıllarındaki kademelerde bulunan öğretmenler tarafından bu cezayı gerektirecek davranışlardan özenle kaçınıldığı sonucuna ulaşılmaktadır.

d. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçu, aldıkları disiplin cezası ile mezun oldukları okullar arasındaki ilişkiyi gösteren veriler Tablo-14, Tablo-15’te gösterilmiştir.

Tablo 14. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumuna Göre Dağılımı

ÖĞRETİM KURUMLARI DİSİPLİN SUÇLARI	Eğitim Fakültesi		Eğitim Enstitüsü		Eğitim Yüksek Okulu		Öğretmen Okulu		Diğer Fakülte	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme	22	27.2	8	24.2	9	25.0	1	25.0	13	38.2
Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma	4	4.9	2	6.1	2	5.6	0	0	2	5.9
Özürsüz olarak göreve gelmeme	11	13.6	1	3.0	2	5.6	1	25.0	2	5.9
Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma	7	8.6	4	12.1	4	11.1	0	0	2	5.9
Göreve geç gelip erken ayrılma	7	8.6	0	0	3	8.3	0	0	1	2.9

vakarına uymayacak hareketlerde bulunma	0	0	0	0	0	0	1	25.0	0	0
Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma	0	0	1	3.0	1	2.8	0	0	0	0
Verilen emir ve görevleri kasten yapmama	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2.9
TOPLAM	81	100	33	100	36	100	4	100	34	100

Öğretmen Okulu mezunları hariç, diğer okullardan mezun olanlar tarafından en çok işlenen disiplin suçunun “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” suçu olduğu görülmektedir. Bu suçun Öğretmen Okulu mezunlarında diğer işlenen “Özürsüz olarak göreve gelmeme”, “Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma”, “Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma” suçları ile aynı oranda (% 25.0) işlendiği anlaşılmaktadır.

Disiplin suçu işleme oranlarından en yüksek oranın “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” (% 38.2) ile Diğer Fakülte mezunlarında, en düşük oranın da “Öğrenciye kötü muamelede bulunma”, “Vazifesini yapmama” ve “Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma” (% 1.2) disiplin suçları ile Eğitim Fakültesi mezunlarında olduğu görülmektedir. Bu durum, Diğer Fakülte mezunları öğretmenlerinin pedagoji, öğrenci psikolojisi ve sınıf yönetimi alanlarında yeterli eğitim almamaları, Eğitim Fakültesi mezunlarının da eğitim formasyonlarını Diğer Fakülte mezunlarına göre daha yeterli sürede ve daha yüksek standartlarda almış olmaları ile açıklanabilecektir. Eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme alanlarında oluşturdukları kurumsal birikimlerini öğrencilerine aktarmalarındaki başarıları ve öğretmen yetiştirme odaklı çalışmaları nedeniyle mezunlarında disiplin suçları daha düşük oranda görülebilmektedir.

Tablo 15. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumuna Göre Dağılımı

ÖĞRETİM KURUMLARI DİSİPLİN CEZALARI	Eğitim Fakültesi		Eğitim Enstitüsü		Eğitim Yüksek Okulu		Öğretmen Okulu		Diğer Fakülte	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	Uyarma	36	44.4	13	39.4	16	44.4	1	25.0	20
Kınama	20	24.7	6	18.2	13	36.1	1	25.0	6	17.7
Aylıktan Kesme	24	29.6	13	39.4	7	19.4	2	50.0	7	20.6
Kademe İlerlemesinin Durdurulması	1	1.2	1	3.0	0	0	0	0	1	2.9
TOPLAM	81	100	33	100	36	100	4	100	34	100

En fazla alınan disiplin cezaları ile mezun olunan fakülte arası ilişkilere bakıldığında; Eğitim Fakültesi, Eğitim Yüksek Okulu, Diğer Fakülte mezunlarının en fazla “Uyarma”, Eğitim Enstitüsü’nün “Uyarma” cezası ile aynı oranda “Aylıktan Kesme”, Öğretmen Okulu mezunlarının da “Aylıktan Kesme” cezaları aldıkları anlaşılmaktadır. Alınan cezalar içinde en düşük ceza olan “Uyarma”nın yüzdeler olarak en çok Diğer Fakülte mezunları tarafından alındığı görülmektedir. Bu durum, Diğer Fakülte mezunlarının eğitim alanında öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumları dışında kalan fakülteleri bitirmeleri nedeniyle yeterli pedagojik formasyon almamaları sonucunda mesleki görev ve emirleri zamanında ve tam olarak yapmada gerekli dikkat ve özeni göstermeleri gerektiğini bilmemeleri ile açıklanabilir.

Disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan öğretmenlere sayısal yönden bakıldığında Eğitim Fakültesi mezunlarının sayısının (81 kişi) diğer araştırmaya konu olan okullara göre daha fazla olduğu, Öğretmen Okulu mezunlarının sayısının (4 kişi) ise en az olduğu görülmektedir. Bunun nedeninin, araştırma yapılan yıllarda Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin ilköğretim okullarında sayıca diğer araştırmaya konu olan okul mezunlarından

çok daha fazla olması, Öğretmen Okulu mezunu öğretmenlerin ise çoğunlukla çalışma yaşamından emekli olmalarına bağlı olarak sayılarının azalmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

e. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçu, aldıkları disiplin cezası ile öğretmenlerin sendikali olup olmama durumları arasındaki ilişkilere ait veriler Tablo-16 ve Tablo-17’de yer almaktadır.

Tablo 16. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Sendika Üyeliklerine Göre Dağılımı

SENDİKALI OLMA DURUMU DİSİPLİN SUÇLARI	Sendikali		Sendikasız	
	f	%	f	%
Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme	31	25.0	22	34.4
Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma	4	3.2	6	9.4
Özürsüz olarak göreve gelmeme	11	8.9	6	9.4
Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma	15	12.1	2	3.1
Göreve geç gelip erken ayrılma	8	6.5	3	4.7
Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma	6	4.8	4	6.3
Görevine karşı kayıtsızlık gösterme	2	1.6	0	0
Öğrenci dövme	12	9.7	3	4.7
Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma	1	0.8	3	4.7
Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme	0	0	1	1.6
Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olma	2	1.6	0	0
Vazifelerini yapmakta ihmali görülme	5	4.0	2	3.1
Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma	8	6.5	4	6.3
Öğrenciye kötü muamelede bulunma	4	3.2	0	0
İş arkadaşlarına sataşma	4	3.2	1	1.6
Vazifesini yapmama	1	0.8	2	3.1
İş arkadaşlarına, iş sahiplerine kötü muamelede bulunma	4	3.2	2	3.1
Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma	2	1.6	0	0

Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma	1	0.8	0	0
Usulsüz şikayette bulunma	1	0.8	1	1.6
Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma	0	0	1	1.6
Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma	1	0.8	1	1.6
Verilen emir ve görevleri kasten yapmama	1	0.8	0	0
TOPLAM	124	100	64	100

Sendikasıız öğretmenlerin “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” disiplin suçunu (% 34.4), sendikalı öğretmenlere göre (% 25.0) daha fazla işledikleri, bunu sendikasıızlarda “Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma” ile “Özürsüz olarak göreve gelmeme” (her ikisi de eşit oranda % 9.4), sendikalı olanlarda ise “Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma” (% 12.1) disiplin suçlarının takip ettiği; disiplin suçlarından “Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme” ile “Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma” suçlarının sendikalı öğretmenlerce, “Görevine karşı kayıtsızlık gösterme”, “Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olma”, “Öğrenciye kötü muamelede bulunma”, “Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma”, “Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma”, “Verilen emir ve görevleri kasten yapmama” suçlarının da sendikasıız öğretmenlerce hiç işlenmediği görülmektedir.

Tablo 17. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Sendika Üyelğine Göre Dağılımı

SENDİKALI OLMA DURUMU DISİPLİN CEZALARI	Sendikalı		Sendikasıız	
	f	%	f	%
Uyarma	55	44.4	31	48.4
Kınama	33	26.6	13	20.3
Aylıktan Kesme	34	27.4	19	29.7

Kademe İlerlemesinin Durdurulması	2	1.6	1	1.6
TOPLAM	124	100	64	100

Tablo 17’den; sendikalı ve sendikasız öğretmenlerin en fazla aldıkları disiplin cezasının “Uyarma” olduğu, bu cezaları sendikalı ve sendikasızlarda “Aylıktan Kesme” cezasının takip ettiği, “Kınama” cezasının sendikalı öğretmenler tarafından daha fazla alındığı, yüzdelik oran yönünden sendikalı ile sendikasız olan öğretmenlerin “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezasını ise eşit oranda aldıkları anlaşılmaktadır.

f. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçu, aldıkları disiplin cezası ile öğretmenlerin önceden ödül almış olma, ödül almamış olma arasındaki ilişkiyi gösteren veriler Tablo-18 ve Tablo-19’de yer almaktadır.

Tablo 18. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Ödül Almış Olma Durumuna Göre Dağılımı

DİSİPLİN SUÇLARI	ÖDÜL ALMIŞ OLMA		ÖDÜL ALMAMIŞ	
	f	%	f	%
Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme	36	36.7	17	18.9
Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma	6	6.1	4	4.4
Özürsüz olarak göreve gelmeme	7	7.1	10	11.1
Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma	9	9.2	8	8.9
Göreve geç gelip erken ayrılma	3	3.1	8	8.9
Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma	5	5.1	5	5.6
Görevine karşı kayıtsızlık gösterme	1	1.0	1	1.1
Öğrenci dövme	7	7.1	8	8.9
Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma	3	3.1	1	1.1
Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme	1	1.0	0	0
Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara				

başvurulmasına neden olma	0	0	2	2.2
Vazifelerini yapmakta ihmali görülme	2	2.0	5	5.6
Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma	4	4.1	8	8.9
Öğrenciye kötü muamelede bulunma	1	1.0	3	3.3
İş arkadaşlarına sataşma	3	3.1	2	2.2
Vazifesini yapmama	0	0	3	3.3
İş arkadaşlarına, iş sahiplerine kötü muamelede bulunma	5	5.1	1	1.1
Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma	0	0	2	2.2
Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma	1	1.0	0	0
Usulsüz şikayette bulunma	1	1.0	1	1.1
Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma	0	0	1	1.1
Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma	2	2.0	0	0
Verilen emir ve görevleri kasten yapmama	1	1.0	0	0
TOPLAM	98	100	90	100

Araştırma kapsamında bulunan 188 ilköğretim öğretmeninden 98'inin (% 52.12) ödül aldığı, 90'ının (% 47.87) ödül almadığı, ödül alanların fazla olmasına rağmen almayanlarla aralarında alanların lehine az bir fark olduğu (% 4.25) görülmektedir. Yaptığımız araştırmada ödül alanların disiplin cezası alma oranlarının ödül almayanlara oranla biraz daha yüksek olmasının 2005 ile 2012 yılları arasında disiplin cezası alan 188 öğretmenden 40'ının 16 ve 20 yıl, 91'inin de 21 yıl ve üstü kıdemde olmaları (her iki kıdem toplam oranı: % 69.68) nedeniyle bu kıdemlerde bulunan öğretmenlerin daha düşük kademelere göre mesleki yeterlilik ve deneyimlerinin artması sonucunda ödül alma oranlarının yüksek olduğu düşünülmektedir. Mesleki yıllar arttıkça, disiplin cezası alan öğretmenlerin aynı zamanda ödül alma oranları da yükselmektedir. Ödül alanların disiplin suçu işleme oranının ödül almayanlara oranla yüksek olması nedeniyle alınan ödüllerin disiplin suçu işlemeye engel olmadığı anlaşılmaktadır.

Mesleki gayret ve başarıları nedeniyle ödüllendirilen öğretmenlerin disiplin kurallarına uymada gösterdikleri çabanın düşük olduğu görülmektedir.

Ödül alan ve almayan öğretmenlerin en fazla işledikleri disiplin suçu olan “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” suçunu ödül alanlar (% 36.7), almayanlara göre (% 18.9) daha çok işledikleri tespit edilmiştir.

İşlenen suçlar sıralamasında ikinci olarak; ödül alanların “Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma” (% 9.2), ödül almayanların da “Özürsüz olarak göreve gelmeme” (% 11.1) suçunu işledikleri görülmektedir.

Ödül alanların “Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olma”, “Vazifesini yapmama”, “Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma”, “Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma”; ödül almayanların ise “Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme”, “Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma”, “Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma”, “Verilen emir ve görevleri kasten yapmama” suçlarını işlemedikleri görülmektedir.

Tablo 19. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Ödül Almış Olma Durumuna Göre Dağılımı

DİSİPLİN CEZALARI	ÖDÜL ALMIŞ OLMA		ÖDÜL ALMAMIŞ	
	f	%	f	%
Uyarma	43	43.9	44	48.9
Kınama	27	27.6	18	20.0
Aylıktan Kesme	25	25.5	28	31.1
Kademe İlerlemesinin Durdurulması	3	3.0	0	0
TOPLAM	98	100	90	100

Ödül almış ve almamış öğretmenlerin alınan cezaların her kademesinden ve her iki tarafın da en fazla “Uyarma” cezası aldıkları görülmektedir. Ödül almamış olanların ödül alanlara göre “Uyarma” cezasını daha fazla aldıkları ancak, alınan cezalar içinde en ağır olan “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezasını ise hiç almadıkları anlaşılmaktadır.

g. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçu, aldıkları disiplin cezası ile öğretmenlerin önceden disiplin cezası almış olması arasındaki ilişkiyi gösteren veriler Tablo-20 ve Cizelge-21’de gösterilmiştir.

Tablo 20. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Önceden Disiplin Cezası Almış Olmalarına Göre Dağılımı

ÖNCEDEDEN DİSİPLİN CEZASI ALMIŞ OLMA DİSİPLİN SUÇLARI	Ceza Almış		Ceza Almamış	
	f	%	f	%
Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme	16	25.0	37	29.8
Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma	6	9.4	4	3.2
Özürsüz olarak göreve gelmeme	5	7.8	12	9.7
Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma	5	7.8	12	9.7
Göreve geç gelip erken ayrılma	6	9.4	5	4.0
Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma	1	1.6	9	7.3
Görevine karşı kayıtsızlık gösterme	1	1.6	1	0.8
Öğrenci dövme	2	3.1	13	10.5
Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma	2	3.1	2	1.6
Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme	0	0	1	0.8
Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olma	1	1.6	1	0.8
Vazifelerini yapmakta ihmali görülme	1	1.6	6	4.8
Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma	6	9.4	6	4.8
Öğrenciye kötü muamelede bulunma	1	1.6	3	2.4
İş arkadaşlarına sataşma	2	3.1	3	2.4
Vazifesini yapmama	2	3.1	1	0.8
İş arkadaşlarına, iş sahiplerine kötü muamelede bulunma	1	1.6	5	4.0
Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma	2	3.1	0	0
Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma	1	1.6	0	0
Usulsüz şikayette bulunma	1	1.6	1	0.8

Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma	1	1.6	0	0
Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma	1	1.6	1	0.8
Verilen emir ve görevleri kasten yapmama	0	0	1	0.8
TOPLAM	64	100	124	100

Disiplin suçu işlemiş 188 öğretmenden 64'ünün (% 34.04) daha önce de disiplin suçu işlediği ve ceza aldığı, 124 (% 65.95) öğretmenin ise araştırma yapılan yıllar içinde ilk defa ceza aldığı görülmektedir.

Daha önceden disiplin cezası alan öğretmenler tarafından en çok işlenen disiplin suçunun “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” (% 25.0) olduğu anlaşılmıştır. “Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme” ile “Verilen emir ve görevleri kasten yapmama” disiplin suçlarının daha önce ceza almış öğretmenler tarafından hiç işlenmediği görülmektedir.

İlk defa disiplin suçu işleyen öğretmenlerin de en çok “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” (% 29.8) suçunu işledikleri tespit edilmiştir. “Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma”, “Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma” ile “Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma” disiplin suçlarının da ilk defa disiplin suçu işleyen öğretmenler tarafından hiç işlenmediği anlaşılmıştır.

Öğretmenlerden disiplin cezaları ile önceden ceza almış olanlar ile almamış olanlar arasındaki ilişki Tablo-21’de verilmiştir.

Önceden ceza almış ve almamış tüm öğretmenlerin alınan cezaların her kademesinden ve her iki grubun da en fazla “Uyarma” cezasını aldığı anlaşılmaktadır.

Ceza almamış öğretmenlerin alanlara göre en alt ceza olan “Uyarma” cezasını daha fazla oranda aldıkları görülmektedir. Bu durum, ceza almayan öğretmenlerin ceza alanlara

göre “Uyarma” cezası gerektiren fiil ve halleri işlemede daha kayıtsız kaldıklarını göstermektedir.

Tablo 21. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Önceden Disiplin Cezası Alma Durumuna Göre Dağılımı

DİSİPLİN CEZALARI	Ceza Almış		Ceza Almamış	
	f	%	f	%
Uyarma	24	37.5	62	50.0
Kınama	16	25.0	30	24.2
Aylıktan Kesme	23	35.9	30	24.2
Kademe İlerlemesinin Durdurulması	1	1.6	2	1.6
TOPLAM	64	100	124	100

Ceza almış öğretmenler tarafından alınan “Uyarma” cezasını “Aylıktan Kesme”, “Kınama” ve “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezaları takip etmektedir. Ceza almamış öğretmenler tarafından ise “Uyarma” cezasından sonra eşit oranda “Kınama ve Aylıktan Kesme” cezalarının, en az oranda da “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezasının alındığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya konu olan yıllarda ceza alan öğretmenlerin yaklaşık 1/3’ünün (% 34.04) başka cezalar da aldıkları anlaşılmaktadır. Daha önce ceza almış öğretmenlerin yeniden ceza alma oranlarının yüksekliğinden, alınan cezaların disiplin suçu sayılan eylem ve davranışların tekrar etmemesi yönünde yeterince caydırıcı olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

h. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin isledikleri disiplin suçu, aldıkları disiplin cezası ile öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü arasındaki ilişki Tablo-22, Tablo-23 ve Tablo-24’de gösterilmiştir.

Tablo-22’de araştırmanın yapıldığı 2005-2012 yılları arasında Çanakkale ilinde bulunan yatılı (YİBO) ve gündüzlü resmi ilköğretim okullarının sayıları ve bu okullarda görev yapmış öğretmenlerin disiplin suçu işleme oranları yer almaktadır.

Tablo 22. Gündüzlü ve Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının 2005 ile 2012 Yılları Arasındaki Sayıları Ve Okul Türlerine Göre Öğretmenlerin Disiplin Suçu İşleme Oranları

YILLAR OKUL TÜRÜ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Suçlar	
									N	%
Gündüzlü	197	186	188	186	183	183	178	174	174	92.6
Yatılı	6	6	6	6	2	2	2	2	14	7.4
TOPLAM	203	192	194	192	185	185	180	176	188	100

Gündüzlü ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenler tarafından sekiz yıl süresince işlenen disiplin suçları oranıyla aynı süre içinde yatılı (YİBO, PİO) okullarında çalışan öğretmenler tarafından işlenen disiplin suçu oranı arasında büyük fark görülmektedir. Neden olarak ta yatılı okullarda çalışan personelin büyük bölümünün okullara ait lojmanlarda kalmaları ve öğretmenlerin yatılı okullarda yaptıkları belleticilik ve nöbetçilik görevlerine bağlı olarak hemen hemen günün yirmi dört saatini aynı kurumda ve yerde geçirmelerinin bu okullarda çalışan personel arasında insan ilişkilerini yoğunlaştırdığı, yakınlaşmayı ve birbirlerini daha iyi tanımalarını sağladığı, bunların da bu kurumlarda çalışan öğretmenler arasında hoş görüyü arttırdığı düşünülmektedir.

Tablo 23. Disiplin Suçlarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımı

OKUL TÜRÜ DİSİPLİN SUÇLARI	Gündüzlü		Yatılı	
	f	%	f	%
Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme	48	27.6	5	35.7
Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma	9	5.2	1	7.1
Özürsüz olarak göreve gelmeme	17	9.8	0	0

Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma	17	9.8	0	0
Göreve geç gelip erken ayrılma	7	4.0	4	28.6
Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma	8	4.6	2	14.3
Görevine karşı kayıtsızlık gösterme	2	1.1	0	0
Öğrenci dövme	14	8.0	1	7.1
Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma	4	2.3	0	0
Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme	1	0.6	0	0
Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olma	2	1.1	0	0
Vazifelerini yapmakta ihmali görülme	7	4.0	0	0
Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma	11	6.3	1	7.1
Öğrenciye kötü muamelede bulunma	4	2.3	0	0
İş arkadaşlarına sataşma	5	2.9	0	0
Vazifesini yapmama	3	1.7	0	0
İş arkadaşlarına, iş sahiplerine kötü muamelede bulunma	6	3.4	0	0
Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma	2	1.1	0	0
Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma	1	0.6	0	0
Usulsüz şikayette bulunma	2	1.1	0	0
Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma	1	0.6	0	0
Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma	2	1.1	0	0
Verilen emir ve görevleri kasten yapmama	1	0.6	0	0
TOPLAM	174	100	14	100

Disiplin suçu işleyen öğretmenlerin 174'ünün (% 92.55) gündüzlü, 14'ünün ise (7.45) yatılı okulda çalıştığı görülmektedir. Gündüzlü (% 27.6) ve yatılı okullarda (% 35.7) en çok “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” suçunun işlendiği görülmektedir. Bu suçu gündüzlü okullarda “Özürsüz olarak göreve gelmeme” ile “Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma” (her ikisi de

aynı oranda, % 9.8) suç takip ederken yatılı okullarda ise “Göreve geç gelip erken ayrılma” (% 28.6) suç takip etmektedir.

Gündüzlü okullarda araştırmaya konu olan disiplin suçlarından işlenmeyen yoktur. Yatılı okullarda en fazla işlenen iki suçun dışında ayrıca “Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma”, “Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma”, “Öğrenci dövme”, “Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma” suçlarının işlendiği başkaca bir disiplin suçunun işlenmediği tespit edilmiştir.

Tablo-24. Disiplin Cezalarının Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımı

OKUL TÜRÜ DİSİPLİN CEZALARI	Gündüzlü		Yatılı	
	f	%	f	%
Uyarma	79	45.4	7	50.0
Kınama	41	23.6	5	35.7
Aylıktan Kesme	51	29.3	2	14.3
Kademe İlerlemesinin Durdurulması	3	1.7	0	0
TOPLAM	174	100	14	100

Öğretmenlerden gündüzlü okullarda çalışanların 174’ü (% 92.55), yatılı okullarda çalışanların da 14’ünün (% 7.44) disiplin cezası aldığı görülmektedir.

Gündüzlü ve yatılı okullarda çalışan öğretmenlerin en fazla aldıkları ceza “Uyarma”dır. Bu cezayı gündüzlü okullarda çalışan öğretmenlerde “Aylıktan Kesme”, yatılı okullarda çalışan öğretmenlerde ise “Kınama” cezası takip etmektedir.

Gündüzlü okullarda çalışan öğretmenlerin tabloda yer alan tüm cezaları aldıkları, yatılı okullarda çalışan öğretmenlerin “Kademe ilerlemesinin Durdurulması” cezasını almadıkları tespit edilmiştir. “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezalarının nedenlerini “Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma” ile “Verilen emir ve görevleri kasten

yapmama” eylemlerinin oluşturduğu görülmektedir. Yatılı okullarda “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezasının alınmamasının; bu okullarda çalışan yönetici ve öğretmenlerin gece gündüz bir arada bulunmalarının buralarda bireysel ilişkilerin daha yoğun yaşanmasına, yönetici ve öğretmenlerin birbirlerini daha iyi tanımalarına neden olduğu, böylece birbirlerine karşı daha saygılı ve hoşgörülü davrandıkları düşünülmektedir.

1. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçu, aldıkları disiplin cezası ile öğretmenlerin görev yaptıkları yerleşim yeri arasındaki ilişki Tablo-25, Tablo-26 ve Tablo-27’de gösterilmiştir.

Tablo-25’te, 2005-2012 yılları arasında Çanakkale ilinde bulunan resmi ilköğretim okullarının “Yerleşim Yerine Göre Sayıları ve Yerleşim Yerine Göre Öğretmenlerin Disiplin Suçu İşleme Oranları” verilmiştir. Buna göre; il merkezinde bulunan ilköğretim okulu sayısı diğer yerleşim yerlerine göre az olmasına rağmen il merkezinde çalışan öğretmenlerin disiplin suçunu ilçe merkezlerinde ve köylerde bulunan öğretmenlerden daha çok işledikleri görülmektedir. İl merkezinde çalışan öğretmenler arası ilişkilerin daha çok işe odaklı olması, birlikte vakit geçirmenin sınırlılığı nedeniyle aralarındaki duygusal bağların zayıflığı, şehir yaşamının yoğun trafiği ve stresi gibi özelliklerin buralarda çalışan öğretmenlerin diğer yerleşim yerlerine göre daha fazla disiplin suçu işlemelerine neden olduğu düşünülmektedir.

Tablo 25. Okulların Bulunduğu Yerleşim Yerine Göre Sayıları Ve Öğretmenlerin Disiplin Suçu İşleme Oranlarının Yıllara Göre Dağılımı

YILLAR YERLEŞİM YERİ	YILLAR								Suçlar	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	N	%
İl Merkezi	18	18	18	18	19	19	20	20	96	51.1
İlçe Merkezi	67	54	58	56	48	48	56	58	45	23.9
Köy	128	120	118	118	118	118	104	98	47	25.0
TOPLAM	203	192	194	192	185	185	180	176	188	100

Tablo 26. Disiplin Suçlarının, Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Bulunduğu Yerleşim Yerine Göre Dağılımı

YERLEŞİM YERİ DİSİPLİN SUÇLARI	İl Merkezi		İlçe Merkezi		Köy	
	f	%	f	%	f	%
Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme	33	34.4	10	22.2	10	21.3
Kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozma	5	5.2	1	2.2	4	8.5
Özürsüz olarak göreve gelmeme	10	10.4	4	8.9	3	6.4
Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma	9	9.4	7	15.6	1	2.1
Göreve geç gelip erken ayrılma	4	4.2	0	0	7	14.9
Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunma	3	3.1	4	8.9	3	6.4
Görevine karşı kayıtsızlık gösterme	1	1.0	1	2.2	0	0
Öğrenci dövme	9	9.4	1	2.2	5	10.6
Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranma	0	0	1	2.2	3	6.4
Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme	1	1.0	0	0	0	0
Borcunu ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olma	0	0	1	2.2	1	2.1
Vazifelerini yapmakta ihmali görülme	2	2.1	5	11.1	0	0
Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğratma	7	7.3	1	2.2	4	8.5
Öğrenciye kötü muamelede bulunma	1	1.0	2	4.4	1	2.1
İş arkadaşlarına sataşma	1	1.0	3	6.7	1	2.1
Vazifesini yapmama	2	2.1	0	0	1	2.1
İş arkadaşlarına, iş sahiplerine kötü muamelede bulunma	4	4.2	0	0	2	4.3
Kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranma	1	1.0	0	0	1	2.1
Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma	1	1.0	0	0	0	0
Usulsüz şikayette bulunma	0	0	2	4.4	0	0

Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma	1	1.0	0	0	0	0
Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma	1	1.0	1	2.2	0	0
Verilen emir ve görevleri kasten yapmama	0	0	1	2.2	0	0
TOPLAM	96	100	45	100	47	100

Disiplin suçu işleyen 188 öğretmenin 96'sının il merkezinde, 45'inin ilçe merkezinde ve 47'sinin de köylerde görev yaptığı anlaşılmaktadır. Araştırma yapılan yıllarda disiplin suçu işlemiş öğretmenlerin en fazla olarak il merkezlerinden görev yaptıkları (% 51.1) tespit edilmiştir.

Disiplin suçu işleme oranının en yüksek il merkezinde (% 51.1), ikinci olarak köylerde (% 25.0), en düşük oranında da ilçe merkezlerinde (% 23.9) görev yapan öğretmenlerde olduğu görülmektedir.

Tablo 27. Disiplin Suçlarının, Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okulların Bulunduğu Yerleşim Yerine Göre Dağılımı

YERLEŞİM YERİ DİSİPLİN CEZALARI	İl Merkezi		İlçe Merkezi		Köy	
	f	%	f	%	f	%
Uyarma	43	44.8	24	53.3	19	40.4
Kınama	16	16.7	13	28.9	17	36.2
Aylıktan Kesme	36	37.5	6	13.3	11	23.4
Kademe İlerlemesinin Durdurulması	1	1.0	2	4.4	0	0
TOPLAM	96	100	45	100	47	100

Öğretmenlerin görev yaptığı yerleşim yerlerinin tümünde en yüksek alınan disiplin cezasının “Uyarma” olduğu, sırasıyla “Uyarma” cezasının ilçe merkezinde çalışan öğretmenler tarafından % 53.3, il merkezinde çalışan öğretmenler tarafından % 44.8, köylerde çalışan öğretmenler tarafından da % 40.4 oranında alındığı görülmektedir.

“Uyarma” cezasından sonra en çok “Aylıktan Kesme” cezasının % 37’lik bir oranla il merkezinde çalışan öğretmenler tarafından alındığı anlaşılmaktadır. Yine “Uyarma” cezasından hemen sonra köy (% 36.2) ve ilçe merkezinde (% 28.9) çalışan öğretmenler tarafından “Kınama” cezasının alındığı tespit edilmiştir.

“Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezasının köyde çalışan öğretmenler tarafından hiç alınmadığı anlaşılmaktadır. Yaptığımız tespitlerden “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” gerektiren davranışların “Amirine karşı küçük düşürücü fiil ve hareketler yapma” ile “Verilen emir ve görevleri kasten yapmama” eylemleri olduğu saptanmıştır. Köy okullarında çalışan öğretmenlerin az oluşları ve öğretmenlerin amirleri ile birlikte daha fazla vakit geçirmelerinin (genelde köylerde çalışan personelin fazla seçenekleri olmadığından okulda birlikte yemek yemeleri, köyde kalmıyorlarsa il veya ilçe merkezine birlikte gidip gelmeleri gibi) bu ortamlarda formal ilişkilerden çok informal ilişkilerin yoğun yaşanmasına neden olduğu, yakın ve samimi ilişkiler sonucunda oluşan sıcak okul ikliminde de “Kademe İlerlemesinin Durdurulması”nı gerektirecek eylemlerin gerçekleşmediği düşünülmektedir.

Bölüm V

Tartışma Ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bazı sonuçlar ile benzer araştırmalarda ulaşılan sonuçların karşılaştırılması ve tespit edilen bulgulara dayalı geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Tartışma

Araştırmada, durumun var olduğu şekliyle betimlenmesi amaçlandığından tarama yöntemi ve belge-doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. İşlenen disiplin suçlarındaki nedenlerin benzer özellikleri dikkate alınarak ilgili disiplin kanunlarında yer alan fiil ve hallerin tanımları altında sınıflandırılmıştır.

Elde edilen veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiş, öğretmenler tarafından işlenen disiplin suçları ve alınan disiplin cezaları araştırmaya konu olan öğretmenlerin özellikleriyle ilişkileri yorumlanırken frekans ve yüzdelik hesaplamalarından yararlanılmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler aşağıda özetlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki Çanakkale ilinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerden 2005 yılında 2346 öğretmenden 14'ü (% 0.59), 2006 yılında 2440 öğretmenden 14'ü (% 0.57), 2007 yılında 2824 öğretmenden 18'i (% 0.63), 2008 yılında 2856 öğretmenden 30'u (% 1.05), 2009 yılında 2975 öğretmenden 18'i (% 0.60), 2010 yılında öğretmenlerden 3073 öğretmenden 33'ü (% 1.07), 2011 yılında öğretmenlerden 2925 öğretmenden 26'sı (% 0.88), 2012 yılında öğretmenlerden 2978 öğretmenden 35'i (% 1.17) disiplin suçu işlediği anlaşılmıştır.

2005 ile 2012 yılları arasında disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan öğretmenlerin aritmetik ortalaması 0.82'dir.

Nezahat Seçkin tarafından yapılan çalışmada hizmet bölgelerinin tümünde en fazla işlenen suçun “Göreve gelmeme veya geç gelme” olduğu tespit edilirken (Çağlar, 2006), bizim yaptığımız araştırmada ise en çok işlenen disiplin suçunun “Görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmeme” (% 28.19) olduğu, bu disiplin suçunu “Özürsüz olarak göreve gelmeme” ile “Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak davranışta bulunma” (her ikisi de eşit oranlı % 9.04) suçlarının takip ettiği görülmüştür.

Yalçın Çelik’in yaptığı araştırmada en çok “Siyasi propaganda yapmak” ve “Hizmet dışında devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak” (Öter, 2002), Kadir Beşirli’nin yaptığı araştırmada ilkokullarda en çok “Plan yapmama”, ortaokullarda “Görevinde kayıtsızlık gösterme, kusursuz ve düzensiz davranma” (Öter, 2002), Şerif Karataş’ın yaptığı araştırmada en çok “Kılık kıyafet hükümlerine uymama” (Çağlar, 2006), Sibel Çağlar tarafından yapılan araştırmada ise en çok “Sendikal eylemler” suçlarının işlendiği görülmektedir (Çağlar, 2006).

Araştırmamızda, en az işlenen disiplin suçlarının (dördü de eşit oranda % 0.53) “Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etme”, “Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunma”, “Mektep dahilinde muallimlik vakarına uymayacak hareketlerde bulunma” ile “Verilen emir ve görevleri kasten yapmama” oldukları tespit edilirken, Sibel Çağlar’ın araştırmasında en az işlenen disiplin suçunun “Göreviyle ilgili çıkar sağlamak” olduğu bulunmuştur (Çağlar, 2006). Öğretmenlerle ilgili diğer araştırmalarda en az işlenen disiplin suçunu ne olduğuna ilişkin başka bilgiye ulaşılamamıştır.

Araştırmamızda tespit ettiğimiz en çok ve en az işlenen disiplin suçlarının, diğer araştırmacılarının bu konuda elde ettikleri sonuçlarla örtüşmediği anlaşılmıştır.

Araştırmamızda, öğretmenler tarafından en çok “Uyarma” (% 45.74), sonrasında sırasıyla “Aylıktan Kesme” (% 28.19), “Kınama” (% 24.47) ile “Kademe İlerlemesinin

Durdurulması” (% 1.60) cezalarının alındığı görülmüştür. Kadir Beşirli öğretmenlerin en çok “Uyarma” cezasını aldıklarını (% 28.8), bu cezayı “Maaş Kesimi” (bizim araştırmamızda Aylıktan Kesme cezasının dengidir) cezasının takip ettiğini, en az alınan cezanın da “Meslekten Çıkarma” olduğunu (Öter, 2002), Sibel Çağlar alınan cezalar içinde ilk sırada “Aylıktan Kesme” (% 42.64), son sırada da “İstifa Edilmiş Sayılma” (% 1.52) cezalarının olduğunu (Çağlar, 2006), Şerif Karataş da öğretmenlerin en çok “Uyarma, Kınama” cezalarını aldıklarını tespit etmiştir (Çağlar, 2006).

Araştırma bulgularımızda, “Uyarma” cezasının en çok alınan disiplin cezası olduğu, bu cezanın Kadir Beşirli ile Şerif Karataş’ın tespit ettiği araştırma bulgusu ile benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Araştırma yaptığımız kayıtlarda yer alan disiplin suçu işlemiş ve disiplin cezası almış 188 öğretmenden 112’sinin (% 59.57) erkek, 76’sının (% 40.42) kadın olduğu görülmüştür. Yalçın Çelik erkek öğretmenlerin % 1.468’inin, kadın öğretmenlerin % 0.479’unun disiplin suçu işlediğini (Öter, 2002), Şerif Karataş disiplin suçu işleyen öğretmenlerin % 56’sının erkek, % 42.3’ünün kadın olduğunu (Çağlar, 2006), Sibel Çağlar disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan öğretmenlerin 155’inin erkek (% 78.68), 42’sinin kadın (% 21.32) olduğunu (Çağlar, 2006), Murat Öter de ilköğretim okulu yöneticileri ile ilgili yaptığı araştırma kapsamındaki erkeklerin kadınlara oranla daha çok disiplin suçu işlediklerini, disiplin suçu işleyen 228 yöneticiden 209’unun (% 91.7) erkek, 19’unun (% 8.3) kadın olduğunu (Öter, 2002), sadece Kadir Beşirli yaptığı araştırmada işlenen disiplin suçları ile öğretmenlerin cinsiyeti arasında anlamlı bir farklılık görülmediğini (Öter, 2002) belirtmektedir.

Kadir Beşirli dışındaki araştırmacıların, öğretmenler tarafından işlenen disiplin suçları ile alınan disiplin cezalarının cinsiyet değişkenine ilişkin elde ettikleri bulgular ile araştırmamızda bu konuda ulaştığımız sonuçlar tutarlılık göstermektedir.

Kadir Beşirli işlenen disiplin suçlarının öğretmenlerin branşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtilmişse de (Öter, 2002), araştırma sonucu elde ettiğimiz verilerden Sınıf Öğretmeni branşındaki öğretmenlerin disiplin suçu işleyip disiplin cezası almaları yönünden diğer branşlara oranla daha fazla sayıda oldukları tespitinin, Şerif Karataş'ın araştırmasındaki disiplin işleyenlerden Sınıf Öğretmeni branşındakilerin oranının % 83.1, branş öğretmenlerinin oranının ise % 16.8 olduğu (Çağlar, 2006), Sibel Çağlar'ın tespiti olan, disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan öğretmenlerden Sınıf Öğretmeni branşının (142 kişi) diğer branş öğretmenlerinden sayıca daha fazla olduğu (Çağlar, 2006) bulguları ile örtüştüğü görülmektedir.

Mesleki kıdemlerine bakıldığında araştırmamızda, en az disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan öğretmenlerin kıdem yönünden 5 yıl ve altında kalan, en fazla disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan öğretmenlerin de 21 yıl ve üstünde olan öğretmenler oldukları görülmektedir.

Yalçın Çelik kıdem yönünden öğretmenlerin hizmet süreleri azaldıkça suç işleme oranlarının düştüğünü (Öter, 2002), Kadir Beşirli işlenen disiplin suçları ile öğretmenlerin mesleklerindeki hizmet süreleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını (Öter, 2002), Şerif Karataş öğretmenlerin hizmet süreleri arttıkça disiplin suçu işleme oranlarının azaldığını (Çağlar, 2006), Sibel Çağlar ise en alt kıdemden bir üstü olan (6-10 yıl) kıdem aralığındaki öğretmenlerin diğer kıdemlere oranla daha fazla disiplin suçu işlediklerini (Çağlar, 2006), Salih Gözcü mesleğin ilk çağlarında bulunan aday öğretmenlerin disiplin cezası almamak için daha fazla çaba sarf ettiklerini, mesleğinde 11-15 yıl arası çalışan ve emekliliklerini hak eden öğretmenlerin daha fazla disiplin suçu işlediklerini (Gözcü, 2008) belirtmektedir.

Yalçın Çelik'in kıdem yönünden öğretmenlerin hizmet süreleri azaldıkça suç işleme oranlarının düştüğü ile Salih Gözcü'nün mesleğin ilk çağlarında bulunan aday öğretmenlerin disiplin cezası almamak için daha fazla çaba sarf ettikleri ve emekliliklerini hak eden

öğretmenlerin daha fazla disiplin suçu işledikleri yönündeki bulguları ile bu konudaki araştırmamızın verileri uyuşmaktadır.

Araştırmamızda disiplin suçu işleyen öğretmen sayısı yönünden değil de işlenen disiplin suçları yönünden en yüksek oranın Diğer Fakülte mezunlarında (% 38.2), en düşük oranın da Eğitim Fakültesi mezunlarında (% 1.2) olduğu görülmektedir. Sibel Çağlar'ın araştırmasında mezun olunan okullar ile işlenen disiplin suçları oranlar yönünden karşılaştırıldığında işlenen disiplin suçları arasında % 0.80'le en düşük oranın Eğitim Fakültesi mezunlarında, % 66.67 ile de en yüksek oranın Eğitim Enstitüsü mezunlarında olduğu (Çağlar, 2006) anlaşılmaktadır.

Sibel Çağlar'ın araştırmasıyla, araştırmamız arasında işlenen en yüksek oranlı disiplin suçu ile mezun olunan okul arasında tutarlılık görülmüşse de, en düşük oranlı işlenen disiplin suçu ile mezun olunan okul arasında tutarlılık tespit edilememiştir.

Yine araştırma bulgularımıza göre disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan öğretmenlere sayısal yönden bakıldığında Eğitim Fakültesi mezunlarının sayısının (81 kişi) diğer araştırmaya konu olan okullara göre daha fazla olduğu, Öğretmen Okulu mezunlarının sayısının (4 kişi) ise en az olduğu görülmektedir. Murat Öter ilköğretim yöneticileri ile ilgili araştırmasında disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan yöneticiler arasında Eğitim Fakültesi mezunlarının 68 kişi ile ilk sırayı, Öğretmen Okulu mezunlarının da 24 kişi ile son sırayı aldığını (Öter, 2002), Sibel Çağlar da ilköğretim okulu öğretmenleriyle ilgili araştırmasında, disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan 197 kişiden en fazla Eğitim Fakültesi mezunlarının (125 kişi), en az da Öğretmen Okulu mezunlarının (1 kişi) olduğunu (Çağlar, 2006) tespit etmiştir.

Araştırmamızda mezun olunan okullar ile disiplin suçlarını işleyip disiplin cezalarını alan kişilerin niceliksel ilişkileri Sibel Çağlar'ın ilköğretim okulu öğretmenleri ve Murat

Öter'in ilköğretim okulu yöneticileri ile ilgili yaptığı araştırmadaki tespitleriyle tutarlılık göstermektedir.

Araştırmamızda, öğretmenlerin sendikaya üye olma ile sendikaya üye olmama durumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Diğer araştırmacılar tarafından öğretmenlerin sendikalı olup olmamalarıyla ilgili inceleme yapıldığına dair herhangi bir bilgiye de ulaşılamamıştır.

Araştırmamıza konu olan 188 ilköğretim öğretmeninden 98'sinin (% 52.12) ödül aldığı, 90'sinin (% 47.87) ödül almadığı, ödül alanların almayanlarla aralarında alanların lehine az bir fark olduğu (% 4.25) anlaşılmıştır.

Murat Öter disiplin suçu işleyen ilköğretim okulları yöneticileriyle ilgili yaptığı araştırmada 228 yöneticiden 163'ünün (% 71.5) daha önce ödül almadığını, 65'inin (% 25.5) ise daha önce ödül aldığını (Öter, 2002), Sibel Çağlar disiplin cezası alan 197 kişiden 33'ünün (% 16.75) daha önceden ödül aldığını, 164'ünün (% 83.25) ise ödül almadığını (Çağlar, 2006) tespit etmiştir.

Disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan ilköğretim öğretmenlerinin ödül alma ve ödül almama arasındaki ilişki ile ilgili ulaştığımız bulguların daha önce aynı konuda yapılan araştırma sonuçlarıyla örtüşmediği görülmüştür.

Araştırmamıza göre; disiplin suçu işlemiş 188 öğretmenden 64'ünün (% 34.04) daha önce de disiplin suçu işleyip ceza aldığı, 124 (% 65.95) öğretmenin ise araştırma yapılan yıllar içinde ilk defa ceza aldığı anlaşılmıştır.

Murat Öter disiplin suçu işleyip ceza alan ilköğretim okulları yöneticileriyle ilgili yaptığı araştırmada 228 yöneticiden 163'ünün (% 71.5) daha önce ceza almadığını, 65'inin (% 25.5) ise daha önce de ceza aldığını (Öter, 2002), Sibel Çağlar da disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan 197 kişiden 113'ünün (% 57.37) daha önce de disiplin suçu işleyip ceza

aldığını, 84'ünün (% 42.63) ise daha önce herhangi bir disiplin cezası almadığını (Çağlar, 2006) tespit etmiştir.

Disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan öğretmenlerden daha önce disiplin cezası almayanların, disiplin suçu işleyip ceza alanlara göre sayı ve oranca az olması yönündeki tespitlerimiz, Murat Öter'in bu konudaki bulguları ile örtüşmektedir.

Yaptığımız araştırma sonucuna göre disiplin suçu işleyip ceza alan öğretmenlerin 174'ünün (% 92,55) gündüzlü, 14'ünün ise (7,44) yatılı okulda çalıştığı anlaşılmıştır.

Murat Öter'in disiplin suçu işleyip ceza alan 228 ilköğretim okulu yöneticisiyle ilgili yaptığı araştırmadan, yöneticilerinin 198'inin gündüzlü, 30'unun da yatılı okullarda görev yaptığı (Öter, 2002), Sibel Çağlar'ın araştırmasından da disiplin suçu işleyip ceza alan 197 öğretmenden 176'sının gündüzlü, 21'inin yatılı okullarda çalıştığı (Çağlar, 2006) anlaşılmıştır.

Murat Öter ile Sibel Çağlar'ın okul türleri ile disiplin suçu işleyip ceza alan yöneticiler ve öğretmenler arasındaki niceliksel yönden ulaştığı sonuçlar ile bu konuda araştırmamızda yaptığımız tespitler arasında benzerlikler bulunmaktadır.

Araştırmamız verilerine göre disiplin suçu işleyip ceza alan 188 öğretmenin 96'sının (% 51.1) il merkezinde, 45'inin (% 23.9) ilçe merkezinde ve 47'sinin (% 25.0) de köylerde görev yaptığı anlaşılmaktadır.

Kadir Beşerli suç işleme oranını kırsal kesimde kentlere göre daha fazla olduğunu (Öter, 2002), Şerif Karataş disiplin suçu işleyen öğretmenlerin % 62.8'inin kırsal kesimde, % 37.2'sinin de kentsel kesimde görev yaptığını (Çağlar, 2006), Sibel Çağlar da disiplin suçu işleyip ceza alan 197 öğretmenden 104'ünün il merkezinde, 14'ünün ilçe merkezinde ve 79'unun da köylerde çalıştığını (Çağlar, 2006) tespit etmiştir.

Araştırmacıardan sadece Sibel Çağlar'ın öğretmenlerin görev yaptığı okulların bulunduğu yerleşim yerleri ile disiplin suçu işleyip disiplin cezası alan öğretmenler arasındaki niceliksel yönden elde ettiği bulgular, bu konuda yaptığımız tespitler ile örtüşmektedir

Öneriler

Araştırmanın sonuç ve bulgularına dayalı olarak, uygulamacılar ve araştırmacılar için şu öneriler getirilmiştir.

Uygulamacılar için Öneriler

1. Okul yöneticileri tarafından öğretmenlerin görev ve sorumlulukları tam olarak kendilerine açıklanmalıdır. Özellikle adaylık devresi içinde düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinde öğretmenlerin görev ve sorumluluk alanları ile disiplin suç ve cezaları bağımsız ders konusu olarak verilmelidir.

2. Meslekte geçen 25 yıllık dönem içinde disiplin cezası almamış olan öğretmenlere mesleki kariyerlerinde ek getirici (puan vb) düzenlemeler ile çalışma yaşamlarında ve sonrasında (emeklilikte) özlük/mali haklarında iyileştirmeler yapılmalıdır.

3. Var olan disiplin cezası yaptırımlarının caydırıcılık etkisini arttırıcı düzenlemeler yapılmalıdır. Örneğin; en alt cezadan başlanarak ceza ile orantılı mali kesintiler yapılmalı, cezanın türüne dayalı olarak kazanılmış bazı haklar sınırlı bir zaman süresi içinde dondurulmalı (kazanılmış uzman öğretmen unvanının 3 yıl dondurulması gibi), disiplin cezası almış kişilerin cezaları özlük dosyalarından silinmeden ödüllendirilmemelidir.

4. Okullarda öğretmenlerin meslektaşları, yöneticiler, öğrenciler ve velilerle duygusal bağları güçlendirecek sosyal, kültürel vb etkinliklerin düzenlenmesine ağırlık verilmelidir. Bu konuda liderlik yapacak ve öğretmenlerin okulun iç ve dış çevresiyle ilişkilerini arttırıcı faaliyetler düzenleyecek okul müdürlerinin yeterliliklerini geliştirici seminerler/kurslar düzenlenmelidir.

5. İllerde, okulların seminer dönemlerinde Milli Eğitim Müdürlüklerinin koordinatörlüğü altında üniversitelerle iş birliği sağlanarak öğretmenlerin sınıf yönetimi, öfke kontrolü, iletişim, çocuk ve ergenlik psikoloji gibi alanlarda bilgi ve becerilerini arttırıcı çalışmalar düzenlenmelidir.

6. Eğitim Fakültelerinin bulunduğu illerdeki Milli Eğitim Müdürlükleri ile üniversite arasında yapılacak protokole dayalı olarak, bu konuda Maarif Müfettişleri aracılığıyla Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerine öğretmenlerin görev ve sorumluluk alanları, disiplin suç ve cezaları ile uygulamaları hakkında seminerler düzenlenmelidir.

7. Öğretmenlerin disiplin suçu işlememelerine yönelik güçlü özendiriciler oluşturulmalıdır. Örneğin; eğitim yöneticiliği ve uzman öğretmenlik gibi kariyer basamakları için belirli bir derecede disiplin cezası almama (Aylıktan Kesme ve daha yukarısı bir ceza almama gibi) koşulu getirilmelidir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Aynı konuda eğitimin farklı kademelerinde çalışanlara yönelik (ana okulları, ortaöğretimde çalışan öğretmen ve yöneticiler, maarif müfettişleri, il ve ilçe yöneticileri hakkında) araştırmalar yapılabilir.

2. Ülke çapında yapılacak bir araştırma ile öğretmenlerin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları cezalar belirlenerek en çok işlenen disiplin suçları ile alınan disiplin cezalarının envanteri çıkarılabilir.

3. İlköğretimde çalışan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçlarının nedenlerine ilişkin okul yöneticilerinin veya Maarif Müfettişlerinin görüşlerine başvuru yapılan araştırmalar yapılabilir.

4. Öğretmenlerle ilgili idari mahkemelere dava konusu olan disiplin cezalarının idari mahkeme kararları çerçevesinde değerlendirilmesiyle ilgili araştırmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Alikaşifoğlu, K. (1977). Disiplin cezaları [Elektronik versiyon]. *Amme İdaresi Dergisi*, 10/4,33-45.
- Alver, C. (1997). *Memur suçları ve memur soruşturması*. Ankara: Feryal.
- Arıca, M.N.(2000). *Memur suçları ve soruşturma*. Ankara: İlksan Matbaası.
- Aydın, M. (1994). *Eğitim yönetimi* Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.
- Aytürk, N. (2007). *Yönetim sanatı*. Ankara: Nobel.
- Aytürk, N. (2010). *Örgütsel ve yönetsel davranış*. Ankara: Detay.
- Başaran, İ.E.(1984). *Eğitime giriş*. Ankara: Gül.
- Başaran, İ. E. (1989). *Yönetim*. Ankara: Gül.
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim yönetimi ve nitelikli okul*. Ankara: Feryal.
- Bozkurt, E. (2006). *Hukukun temel kavramları*. Ankara: Asil.
- Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: PEGEM.
- Çağlar, S. (2006). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları disiplin cezaları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>. 190177.pdf.
- Cüceloğlu, D. ve Erdoğan, İ. (2013). *Öğretmen olmak*. İstanbul: Final Kültür Sanat Yayınları.
- Çelik, V. (2010). Yönetim ve liderlik kuramları. V.Çelik (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (ss.102-116). Ankara: A Pegem Akademi.
- Çekiç, O., Göç, A., Çelik, E.E. (2015). Sınıf öğretmenlerinin öğrenme ve öğretmen süreci yeterliği. 10. *Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi* içinde (s. 321-322). Ankara : A Pegem Akademi.
- Coşkun, H. (2009). *657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre disiplin suçları, disiplin*

soruşturmaları, danıştay kararları üzerine bir inceleme (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp.235612.pdf>.

Derdiman, C. (2009). *Hukuk başlangıcı*. Bursa : Alfa Akademi.

Devlet Memurları Kanunu, 657. (1965). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/12056_657.html.
 adresinden 9 Ocak 2013 tarihinde edinilmiştir.

Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik. (1982).

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/17848_0.html adresinden 9 Ocak 2013 tarihinde edinilmiştir.

Dündar, G. (2000). İnsan kaynakları yönetimi. C.Erdamar (Ed). *Çalışanların İş ortamına Uyumlaştırılması* (ss. 438-440), İstanbul: İ.Ü.İşletme Fakültesi.

Erdoğan, İ. (2010). *Eğitim ve okul yönetimi*. İstanbul: Alfa.

Eren, E. (2010). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta.

Ertürk, S. (1994). *Eğitimde program geliştirme* .Ankara: Metaksan.

Fişek, K. (2011). *Yönetim*. Ankara : Kilit.

Fowler, A. (1997). *Disiplin soruşturması*. Ankara: İlkaynak.

Gözcü, S. (2008). *İstanbul ilinde görev yapan öğretmenlerin disiplin suçları ve cezalarını algılama düzeyleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp.219600.pdf>.

Gözübüyük, Ş. (1996). *Yönetim hukuku*. Ankara: Turhan.

Güney, S. ve Güney, S. (2008). Çağdaş yönetim ve örgütsel başarımlar. Şimşek, M.Ş. ve Çelik, A. (Ed.), *Örgütlerde ast üst ilişkileri ve işyeri disiplininin sağlanması* (ss.488-489). Konya: Eğitim Kitabevi.

İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 222. (1961). <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24.html>.
 adresinden 6 Ocak 2013 tarihinde edinilmiştir.

Karaman, Y. (1994). *Eğitim işgörenlerinin disiplin sorunları*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. c.27 (s.2) doi: 10.1501/Egifak_0000000355.

Karasar, N. (1994). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara : Alkım.

Karavelioğlu, C. (1997). *İdari yargılama usulü kanunu*. Trabzon : Top-Kar.

Kırmızıgöl, H. (1998). *Disiplin suç cezaları ve denetim yolları*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.

MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı (MEB TKB). (2000). *İnceleme ve soruşturma rehberi*. Ankara: Teftiş Kurulu Başkanlığı Yayınları.

MEB Disiplin Amirleri Yönetmeliği. (1991). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/20890_0.html adresinden 11 Ocak 2013 tarihinde edinilmiştir.

MEB, Genelge, 70. (2004) .

https://docs.google.com/folderview?İd=0b3q04aren9ikmd15mdhjnjutyw11zi00nzfmlwfkztutmT.C.wmza5zgrhzdhk&Usp=Drive_web&hl=tr adresinden 1 şubat 2013 tarihinde edinilmiştir.

MEB, Genelge, 28. (2012) . <http://kocaali.meb.gov.tr/www/201228-sayili-disiplin-islemleri-genelgesi/icerik/16> adresinden 12 şubat 2013 tarihinde edinilmiştir.

MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2003). http://mevzuat.meb.gov.tr.24110434_kysonhali.doc adresinden 02 Ocak 2013 tarihinde edinilmiştir.

Milli Eğitim Temel Kanunu, 1739. (1973).

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html adresinden 5 Ocak 2013 tarihinde edinilmiştir.

Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 6528. (2014).

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/03/20140314-1.htm> adresinden 12 Kasım 2014 tarihinde edinilmiştir.

- Memduhoğlu, H. B. (2010). Yönetimde yeni yaklaşımlar. H. B. Memduhoğlu ve K. Yılmaz (Ed.). *Yönetim düşüncesinin evrimi ve yönetişim* (ss.2). Ankara : A Pegem Akademi.
- Orhan, G. (2003). *Türkiye’de memur disiplin suç ve cezalarının uygulanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) . Muğla Üniversitesi, Muğla.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp.191767.pdf>.
- Öter, M. (2002). *İlköğretim okulu yöneticilerinin aldıkları disiplin cezaları (Diyarbakır örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Özsoy, O. (2003). *Etkin öğrenci, etkin öğretmen, etkin eğitim*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Pehlivan, H. (2008). *Etkili öğretim için öğretmen davranışları*. Ankara: Asil.
- Pınar, İ. (2001). *Memur suçlarında adli ve idari soruşturma usulleri*. Ankara : Seçkin.
- Sarpkaya, R. (2001). İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenlerine Yönelik Disiplin ve Ödüllendirme Uygulamaları (Yayınlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp.103851.pdf>.
- Sorguç, B. (1992a). *Adli soruşturma*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Sorguç, B. (1992b). *Disiplin ve idari soruşturma*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Şişman, M. (2010). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: A Pegem Akademi.
- Şişman, M. (2011). *Eğitimde mükemmellik arayışları, etkili okullar*. Ankara: A Pegem Akademi.
- Taymaz, A.H. (1993). *Teftiş: kavramlar, ilkeler, yöntemler*. Ankara: A. Ü. Eğitim Bilimleri Yayını.
- Tortop, N. (1983). *Disiplin, disiplin cezaları ve disiplin suçları*. [Elektronik versiyon]. *Amme İdaresi Dergisi*, 16/3,89.
- Töremen, F. ve Ersözlü, A. (2010). *Eğitim örgütlerinde sosyal sermaye ve yönetimi*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 2709. (1982). <http://www.tbmm.gov.tr/anayasa.htm>

adresinden 10 Şubat 2013 tarihinde edinilmiştir.

Ünal, A. (2012). *Eğitim kurumlarında adli ve idari soruşturma*. Ankara: Anı.

Varış, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Alkım.

Yüksel, Ö. (1998). *İnsan kaynakları yönetimi*. Ankara: Gazi.

Ekler

Ek A : Tez Önerisi

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 33813216.302.14.01- *74*

26/01/2013

Konu : Tez Önerisi

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI

Anabilim Dalımız Yüksek Lisans öğrencisi Hayri GEZER'in tez önerisi ile ilgili Enstitü Yönetim Kurulumuzun 21/01/2013 tarih ve 3/17 sayılı kararı aşağıya çıkartılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

A. K.

Doç. Dr. Aziz KILINÇ
Enstitü Müdürü

KARAR : 3/17- Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanlığının 15.01.2013 tarih ve 02 sayılı Anabilim Dalı Kurul Kararı doğrultusunda, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hayri GEZER'in Lisansüstü Eğitim Öğretim Sınav Yönetmeliğinin 21. Maddesi gereğince hazırlamış olduğu "İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları İle Aldıkları Disiplin Cezalarının Değerlendirilmesi" konulu tezin kabulüne ve tez danışmanı olarak Yrd. Doç. Dr. Osman ÇEKİÇ'in atanmasına oybirliği ile karar verildi

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü
 Anafartılar Kampüsü A Blok AZ 001
 Tel: 0286 217 13 03 – 3038
 e-posta : egitimbilimleri@comu.edu.tr

ÇANAKKALE
 Fax: 0286 217 352 9
 Elektronik Ağ: <http://ebe.comu.edu.tr>

Ayrıntılı bilgi için: Ayşe AKÇA

Ek B : Çanakkale Milli Eğitim Müdürlüğünden İstenen Birinci İzin Yazısı

MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

ÇANAKKALE

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri anabilim dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim dalında tezli yüksek lisans öğrencisiyim. Üniversiteye sunmuş olduğum ‘İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları İle Aldıkları Disiplin Cezalarının Değerlendirilmesi’ konulu tezim ilgili enstitü tarafından kabul edilmiştir. Yapacağım tez çalışması nedeni ile, 2009-2010; 2010-2011; 2011-2012 eğitim öğretim yıllarında Çanakkale İlinde görev yapmış ve disiplin cezası almış İlköğretimde çalışan öğretmenlerin bu üç öğretim yılına ait; işledikleri disiplin suçları ile aldıkları disiplin cezaları ile bu öğretmenlerin cinsiyet, branş, meslekteki kıdem, mezun olduğu öğretim kurumu, görev yaptığı okulun türü, görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim yeri, sendika üyeliği (var-yok şeklinde), önceden ödül almış olma, önceden disiplin cezası almış olma ve kaç öğretmenin bu öğretim yıllarında görev yapmış olma durumlarına ilişkin istatistiki verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Tez çalışmasında öğretmenlerin isimleri kullanılmayacak ve bu bilgiler sadece bahsedilen tez çalışmasında istatistiki veri olarak kullanılacaktır.

Tez çalışmasının tamamlanabilmesi için yukarıda arz edilen hususlar ile ilgili Makamınızın Olur’larına ihtiyaç bulunmaktadır.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Adres:

İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Eğitim Denetmenleri Başkanlığı
ÇANAKKALE

05/03/2013

Hayri GEZER

Yüksek Lisans Öğrencisi
(İl Eğitim Denetmeni)

Ek C : Çanakkale Valilik Makamı Tarafından Verilen Birinci İzin Oluru

T. C.
 ÇANAKKALE VALİLİĞİ
 İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 25868420-665.04/452
 Konu : Hayri GEZER.

13/03/2013

VALİLİK MAKAMINA

İl Eğitim Denetmeni Hayri GEZER 05/03/2013 tarihli dilekçesinde; Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim dalında “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları ile Aldıkları Disiplin Cezalarının Değerlendirilmesi” konulu Tezli Yüksek Lisans çalışması ile ilgili olarak;

“2009-2012, 2010-2011, 2011-2012 Eğitim Öğretim Yıllarında Çanakkale ilinde görev yapmış ve disiplin cezası almış İlköğretimde çalışan öğretmenlerin bu üç öğretim yılına ait; işledikleri disiplin suçları ile aldıkları disiplin cezaları ve bu öğretmenlerin cinsiyet, branş, mesleki kıdem, mezun olduğu öğretim kurumu, görev yaptığı okulun türü, görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim yeri, sendika üyeliği (var-yok şeklinde), önceden ödül almış olma, önceden disiplin cezası almış olma ve kaç öğretmenin bu öğretim yıllarında görev yapmış olma durumlarına ilişkin istatistiki verileri içeren bilgilere ihtiyaç duyduğunu, bu çalışmada öğretmenlerin isimlerinin kullanılmayacağını ve bu bilgilerin sadece bahsedilen tez çalışmasında istatistiki veri olarak kullanılacağını” belirtmektedir.

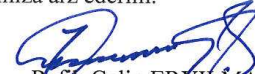
Yukarıda bahsi geçen konularda İl Eğitim Denetmeni Hayri GEZER’in kurumumuz arşivinde çalışma yapması Başkanlığımızca uygun görülmektedir.

Makamlarımızca da uygun görüldüğü takdirde Olur’larınıza arz ederim.

Uygun Görüşle Arz Ederim.

11./03/2013

Dr. Şaban KARATAŞ
 Milli Eğitim Müdürü

 Refik Galip ERYILMAZ
 Eğitim Denetmenleri Başkanı

OLUR

12./03/2013

Güngör Azim TUNA
 Vali

EĞİTİM
 %100
 DESTEK

DANISMA
 444 0 632
 H A T T I

İsmetpaşa Mah. Asafpaşa
 Sk. No:85 17100
 ÇANAKKALE
 Tel : 217 46 93 Teftiş
 Faks: 217 46 93

Bilgi : E.TÜLEK

E-posta : teftis17@meb.gov.tr
 int.adresi : http://canakkale.meb.gov.tr

Ek D : Çanakkale Milli Eğitim Müdürlüğünden İstenen İkinci İzin Yazısı

**EĞİTİM DENETMENLERİ BAŞKANLIĞINA
ÇANAKKALE**

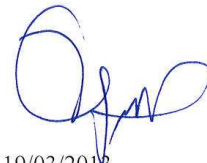
Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri anabilim dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim dalında tezli yüksek lisans öğrencisiyim. Üniversiteye sunmuş olduğum ‘İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları İle Aldıkları Disiplin Cezalarının Değerlendirilmesi’ konulu tezim ilgili enstitü tarafından kabul edilmiştir. Yapacağım tez çalışması nedeni ile, 2009-2010; 2010-2011; 2011-2012 eğitim öğretim yıllarında Çanakkale İlinde görev yapmış ve disiplin cezası almış İlköğretimde çalışan öğretmenlere ilişkin kullanılacak değişkenlerle ilgili 13/03/2013 tarih ve 665.04./452 sayılı Valilik Makamı’ndan Olur alınmıştır. Ancak, son üç yılda çalışmada kullanılacak istatistiki verilerin yapılacak bilimsel çalışmada yetersiz olduğu anlaşıldığından aynı tez konusunda, 2005-2012 yılları arasında Çanakkale İlinde görev yapmış ve disiplin cezası almış İlköğretim Okullarında çalışan öğretmenlere ilişkin; işledikleri disiplin suçları ile aldıkları disiplin cezaları ile bu öğretmenlerin cinsiyet, branş, meslekteki kıdem, mezun olduğu öğretim kurumu, görev yaptığı okulun türü, görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim yeri, sendika üyeliği (var-yok şeklinde), önceden ödül almış olma, önceden disiplin cezası almış olma ve kaç öğretmenin bu öğretim yıllarında görev yapmış olma durumlarına ilişkin istatistiki verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Tez çalışmasında öğretmenlerin isimleri kullanılmayacak ve bu bilgiler sadece bahsedilen tez çalışmasında istatistiki veri olarak kullanılacaktır.

Tez çalışmasının tamamlanabilmesi için yukarıda arz edilen hususlar ile ilgili yeni bir Makam Olur’una ihtiyaç bulunmaktadır.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Adres:

İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Eğitim Denetmenleri Başkanlığı
ÇANAKKALE

19/03/2013

Hayri GEZER
Yüksek Lisans Öğrencisi
(İl Eğitim Denetmeni)

Ek E : Çanakkale Valilik Makamı Tarafından Verilen İkinci İzin Oluru

T. C.
 ÇANAKKALE VALİLİĞİ
 İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 25868420-665.04/
 Konu : Hayri GEZER.

28.03.2013* 0561

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Valilik Makamı'nın 13/03/2013 tarih ve 25868420-665.04/452 sayılı Onayı.
 b) İl Eğitim Denetmeni Hayri GEZER'in 19/03/2013 tarihli dilekçesi.

İl Eğitim Denetmeni Hayri GEZER'in, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim dalında "İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İşledikleri Disiplin Suçları ile Aldıkları Disiplin Cezalarının Değerlendirilmesi" konulu Tezli Yüksek Lisans çalışması ile ilgili olarak valilik Makamı'nın ilgi (a) Onayı ile kurumumuz arşivinde çalışma yapması uygun görülmüştü.

Ancak; İl Eğitim Denetmeni Hayri GEZER ilgi (b) dilekçesinde; daha önce belirttiği son üç yılda yapılacak çalışmalarda kullanılacak istatistiki verilerin yetersiz olacağından, "2005-2012 Yılları arasında Çanakkale ilinde görev yapmış ve disiplin cezası almış İlköğretimde çalışan öğretmenlerin bu üç öğretim yılına ait; işledikleri disiplin suçları ile aldıkları disiplin cezaları ve bu öğretmenlerin cinsiyet, branş, mesleki kıdem, mezun olduğu öğretim kurumu, görev yaptığı okulun türü, görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim yeri, sendika üyeliği (var-yok şeklinde), önceden ödül almış olma, önceden disiplin cezası almış olma ve kaç öğretmenin bu öğretim yıllarında görev yapmış olma durumlarına ilişkin istatistiki verileri içeren bilgilere ihtiyaç duyduğunu, bu çalışmada öğretmenlerin isimlerinin kullanılmayacağını ve bu bilgilerin sadece bahsedilen tez çalışmasında istatistiki veri olarak kullanılacağını" belirtmektedir.

Yukarıda bahsi geçen konularda İl Eğitim Denetmeni Hayri GEZER'in kurumumuz arşivinde çalışma yapması Başkanlığımızca uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'larınıza arz ederim.

Uygun Görüşle Arz Ederim.

25/03/2013

Dr. Şaban KARATAŞ
 Millî Eğitim Müdürü

Refik Galip ERYILMAZ
 Eğitim Denetmenleri Başkanı

OLUR
 23/03/2013
 Güngör Azim TUNA
 Vali

EĞİTİM
 %100
 DESTEK

DANISMA
 444 0 632
 H A T T I

İsmetpaşa Mah. Asafpaşa
 Sk. No:85 17100
 ÇANAKKALE
 Tel : 217 46 93 Teftiş
 Faks: 217 46 93

Bilgi : E.TÜLEK

E-posta : teftis17@meb.gov.tr
 int.adresi : http://canakkale.meb.gov.tr